

POZİTİF YAŞAM DERNEĞİ
MAYIS-HAZİRAN-TEMMUZ 2020 HAK İHLALLERİ RAPORU

HAZIRLAYAN
Av.Esra Erin

İSTANBUL 2020

KISALTMALAR

AIDS: Acquired Immune Deficiency Syndrome (Edinilmiş Bağışıklık Eksikliği Sendromu)

HIV: Human Immunodeficiency Virus (İnsan Bağışıklık Yetmezliği Virüsü)

HIV+: Human Immunodeficiency Virus Positive (İnsan Bağışıklık Yetmezliği Virüsü Pozitif)

İHEB:İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi

AİHS:Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

AY: Türkiye Cumhuriyeti Anayasası

ILO: International Labour Organization (Dünya Çalışma Örgütü)

İHBS: İnsan Hakları Biyotıp Sözleşmesi

KVKK: Kişisel Verilerin Korunması Kanunu

PLHIV: People Living With Hıv

MD.: Madde

MEDULA: Medikal Ulak Sistemi

SGK: Sosyal Güvenlik Kurumu

HHY: Hasta Hakları Yönetmeliği

TTB: Türk Tabipler Birliği

TCK: Türk Ceza Kanunu

TDN: Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi

TİHEK : Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu

UNAIDS: Joint United Nations Programme on HIV/AIDS (Birleşmiş Milletler HIV/AIDS Programı)

POZİTİF YAŞAM DERNEĞİ HAK İHLALLERİ RAPORU

A. GİRİŞ

Bu rapor; 2020 yılının Mayıs, Haziran ve Temmuz aylarında Pozitif Yaşam Derneği'ne gelen başvurular üzerine Pozitif Yaşam Derneği Hukuki Danışmanı Av. Esra Erin tarafından HIV ile yaşayan bireylerin maruz kaldıkları ayrımcılıklara dikkat çekmek için M.A.C Aids Fund tarafından fonlanan "HIV İle Yaşayan Bireylerin Çalışma Hayatının Desteklenmesi Ve Çalışma Hakkı İhlallerinin Önüne Geçilmesi"projesi kapsamında hazırlanmıştır ve her türlü yasal hakkı saklıdır. Ayrıca; Pozitif Yaşam Derneği'nin yazılı izni olmadıkça çoğaltılamaz, yayınlanamaz, başka bir dile çevrilemez, herhangi bir şekilde işlenemez ve değiştirmeler yapılamaz. Ancak kaynak adı ve alıntı yapılan kısım gösterilerek alıntı yapılabilir.

B. ÖZET

Pozitif Yaşam Derneği 2019 yılında, derneğe yapılan hak ihlali başvurularını raporlaştırarak 3 ayda bir yayınlama kararı almıştır. İşbu rapor söz konusu karardan sonra yayınlanan ve 2020 yılının Mayıs, Haziran ve Temmuz aylarında Pozitif Yaşam Derneği'ne gelen başvurularından oluşan üçüncü rapordur. HIV ile yaşayan bireylerin en çok hak ihlaline uğradıkları alanlardan birinin çalışma yaşamı olduğu bilinmektedir. HIV ile yaşayan bireyler çalışma yaşamlarında işe alımlarda ve işlerinin devamında; HIV testine zorlanmakta, mevzuat eksikliğinden ötürü istemedikleri durumlarda dahi hukuka aykırı olarak kişisel verilerini paylaşmak zorunda kalmakta ve çoğunlukla nefret söylemlerine maruz bırakılarak iş sözleşmeleri feshedilmektedir. Bu raporda yer alan başvurularda ise, HIV ile yaşayan bireylerin çalışma hayatlarında yaşadıkları hak ihlallerinin çoğunu işe giriş muayenesi ya da rutin muayenelerde yapılan hukuka aykırı HIV testinden ötürü yaşadıkları dikkat çekmiştir. Oysa HIV/AIDS ve Çalışma Yaşamıyla ilgili ILO Uygulama ve Davranış Kuralları'na göre iş için başvuranlardan ya da çalışanlardan HIV'le ilgili kişisel bilgi vermelerini istemenin herhangi bir gerekçesi olamaz; ayrıca, çalışanların da bu tür bilgileri iş arkadaşlarına verme gibi bir yükümlülükleri yoktur. Dolayısıyla işçi veya işçi adayından HIV testinin istenmesi ve test sonucuna göre işçi adayının işe alınmaması veya işçinin iş sözleşmesinin feshedilmesi veyahut yenilenmemesi durumu açıkça ayrımcılıktır. Bu ihlaller hem taraf olduğumuz uluslararası sözleşmeler hem de ulusal düzeydeki mevzuatımızdaki düzenlemeler gereği işveren açısından hem cezai ve hukuki sorumluluğu hem de İş Kanunu'nda ayrıca özel olarak düzenlenen ayrımcılık tazminatını gündeme getirir. Buna rağmen Türkiye'de işe giriş muayenelerinde çoğunlukla hukuka aykırı olarak HIV testide istenmekte ve raporda yer alan başvurularda görüleceği üzere HIV ile yaşayan kişi ya tüm işyerine ifşa olma korkusundan ötürü işe girmekten vazgeçmektedir ya da işveren HIV ile yaşayan kişiye yönelik ayrımcı bir tutum sergileyerek kendisini işe almamaktadır. Çalışma hakkının ihlali kişinin sigortalılık durumunu doğrudan etkilediği için çalışma hakkı ihlali çoğu zaman aynı anda hem tedaviye erişim hem de ilaca erişim haklarının ihlalinin beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla bu raporun amacı; Türkiye'de HIV ile yaşayan bireylerin yaşadıkları ihlalleri göstermenin yanı sıra işe girişlerde ve rutin muayenelerde yapılan hukuka aykırı HIV testlerinin yol açtığı hak ihlallerinin çokluğuna ve yarattığı sonuçlara dikkat çekmektir.

ABSTRACT

In 2019, The Positive Living Association decided to compile the rights-infringement cases it received, in order to publish reports every three months. The following document is the third report of the kind, concerning the cases received by the foundation in May, June, and July 2020. It is well known that one of the fields in which people living with HIV are most discriminated against is that of employment. During the hiring procedures and for the duration of their professional endeavors, people living with HIV are often forced to be tested for HIV or to disclose personal information due to the lack of legislation surrounding the topic. These individuals are often subject to hate speech during their employment, and have their work contracts annulled due to the unlawful disclosure of their personal data or HIV status. The following report and the cases received by the foundation show that most of the professional discrimination suffered by PLHIV is due to the unlawful HIV testing conducted during the hiring process or routine health check-ups. This is against the law, as the International Labour Organization's Code of Practice on HIV/AIDS and the World of Work states that employers cannot request information on their employees' HIV status during the hiring process or at any point during their employment. Moreover, employees are under no obligation to disclose such information to colleagues. Therefore, requesting HIV testing from prospective or current employees, and choosing not to begin or to renew a work contract based on the results is outright discrimination against PLHIV. These practices can be subject to considerations around the legal and criminal responsibility of the employer, as well as discrimination compensations to which individuals are entitled to due to international agreements to which Turkey is a party, as well as modifications in national labour legislation. Nevertheless, the cases in the following report show that unlawful HIV testing is often part of the hiring procedures in Turkey, which lead to PLHIV losing work opportunities due to fear of being exposed to their workplace, or because of hiring discrimination by the employers. Because these infringements on the right to work have direct implications on health insurance status, they often bring about infringements on the right to access to healthcare and medication. Thus, the aim of this report is to highlight the workplace discrimination faced by PLHIV in Turkey, as well as the multiple consequences and rights-infringements brought about by the unlawful HIV testing conducted during hiring procedures and routine check-ups.

C. YÖNTEM

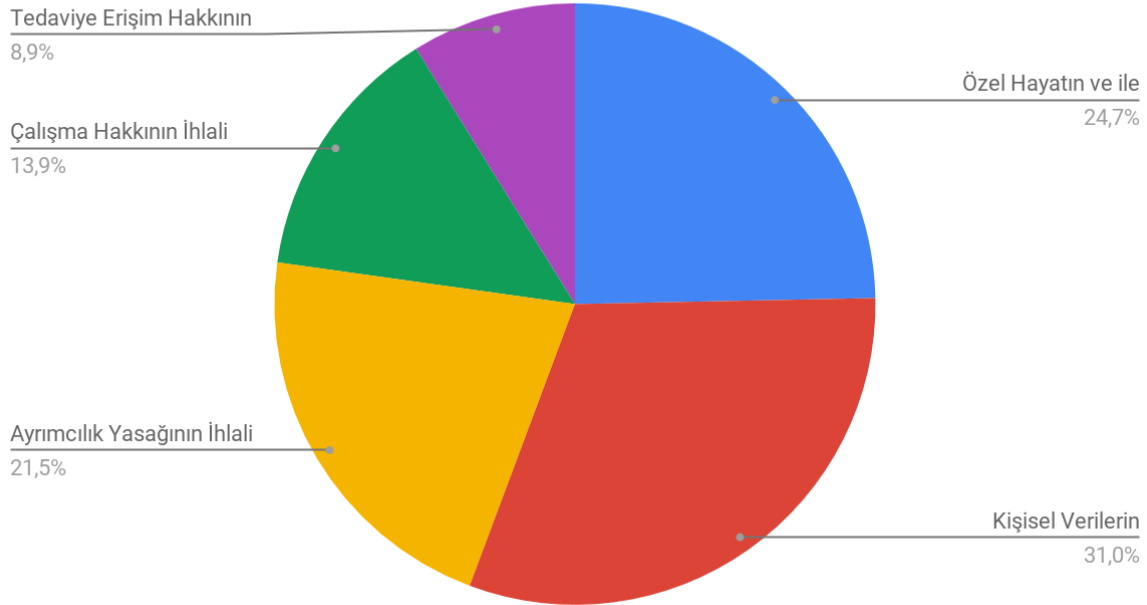
Bu raporda kullanılan bilgiler ve ulaşma yöntemleri şunlardır; Pozitif Yaşam Derneği İstanbul ve Ankara Destek Merkezlerine gelen başvuruların takibi ve o süreçte tespit edilen bilgilerdir. Başvuranların gizliliğini korumak amacıyla başvurucular hakkında raporda hiçbir kişisel bilgiye yer verilmemiştir.

Ç. İHLALLER İLE İLGİLİ İSTATİSTİKLER

Pozitif Yaşam Derneği İstanbul ve Ankara Destek Merkezine 3 ayda bildirilen toplam 79 adet hak ihlâli içeren başvuru rapor edilmiş, bu vakalar içerisinde en fazla ihlal edilen yasal düzenlemeler sıklık durumlarına ve alanlarına göre aşağıda sıralanmıştır. Aşağıda sınıflandırılması yapılmış olan HIV ile yaşayan kişilerin ayrıntılı olarak maruz kaldıkları

hak ihlalleri İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, BM Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi, T.C. Anayasası, Türk Ceza Kanunu, Hasta Hakları Yönetmeliği, Biyoloji ve Tıbbın Uygulanması Bakımından İnsan Hakları ve İnsan Haysiyetinin Korunması Sözleşmesi ve Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi gibi uluslararası ve ulusal mevzuat dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Hak İhlalleri İle İlgili İstatistikler

D. MAYIS, HAZİRAN, TEMMUZ 2020'DE DERNEĞE YAPILAN BAŞVURULARDA TESPİT EDİLEN HAK İHLALLERİ

1- C Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: Danışan işe gireceğini ancak kendisinden HIV testi istendiğini beyan etmiş bu konuda hukuki danışmanlık talep etmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK 134), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK 136), Çalışma ve sözleşme hürriyetinin ihlali (Anayasa md 48-49, TCK 117)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: ILO'nun HIV/AIDS ve Çalışma Yaşamıyla İlgili Davranış Kuralları başlıklı tavsiye metninde, bir işverenin çalışanından HIV statüsünü açıklamasını istemesinin bir gerekçesi olmayacağı düzenlenmiş ve işe giriş muaynesi ile rutin periyotlarda yapılan testlerde zorunlu HIV testine yer verilmemesi gerektiği ifade edilmiştir. Diğer bir husus hiç kimse rızası alınmadan tıbbi ameliyeye (uygulamaya) tabi tutulamaz. Danışana yapılan bu bilgilendirmelerden sonra; HIV testi dışındaki diğer zorunlu testleri yaptırıp bu şekilde belgelerini teslim edebileceği yönünde tavsiyeler

verilmiştir. Son olarak hukuka aykırı HIV testi talebine ilişkin İl Çalışma Müdürlüğü'ne bildirim yapabileceği konusunda bilgi verilmiştir.

Başvuruya İlişkin Son Durum: Danışan test yaptırmak istememiş, işe girmemiştir.

2- İ Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: Danışan işe gireceğini ancak kendisinden HIV testi istendiğini beyan etmiş bu konuda hukuki danışmanlık talep etmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK 134), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK 136), Çalışma ve sözleşme hürriyetinin ihlâli (Anayasa md 48-49, TCK 117)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: ILO'nun HIV/AIDS ve Çalışma Yaşamıyla İlgili Davranış Kuralları başlıklı tavsiye metninde, bir işverenin çalışanından HIV statüsünü açıklamasını istemesinin bir gerekçesi olmayacağı düzenlenmiş ve işe giriş muaynesi ile rutin periyotlarda yapılan testlerde zorunlu HIV testine yer verilmemesi gerektiği ifade edilmiştir. Diğer bir husus hiç kimse rızası alınmadan tıbbi ameliyeye (uygulamaya) tabi tutulamaz. Danışana yapılan bu bilgilendirmelerden sonra; HIV testi dışındaki diğer zorunlu testleri yaptırap bu şekilde belgelerini teslim edebileceği yönünde tavsiyeler verilmiştir. Son olarak hukuka aykırı HIV testi talebine ilişkin İl Çalışma Müdürlüğü'ne bildirim yapabileceği konusunda bilgi verilmiştir.

Başvuruya İlişkin Son Durum: Danışan HIV testi dışındaki testleri yaptırmış ve işe girmiştir.

3-A Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: İşyeri rutin muayenelerinde danışanın onayı alınmadan HIV testi yapılmış ve "bulaşıcı hastalığın var çalışmaya engel bir durum bu" denilerek danışan işten çıkarılmıştır.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134), Ayrımcılık yasağının ihlâli (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, İş Kanunu md 5), Çalışma ve sözleşme hürriyetinin ihlâli (Anayasa md 48-49, TCK 117), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana; HIV/AIDS ve Çalışma Yaşamıyla İlgili ILO Davranış Kuralları doğrultusunda gerekli hukuki danışmanlık sağlanmış ve HIV enfeksiyonunun, işten çıkarma için bir gerekçe olamayacağı ayrıca işçilerin sağlık statülerine ilişkin konularda, kişisel verilerine erişimin gizliliğe ilişkin kurallara tabi olması gerektiği dolayısıyla işçiden HIV testinin istenmesi ve test sonucuna göre işçinin iş sözleşmesinin feshedilmesi açıkça ayrımcılıktır. Bu husus hem taraf olduğumuz uluslararası sözleşmelere hem de ulusal düzeydeki mevzuatlarımıza aykırıdır. HIV testi Kan ve Kan Ürünleri Yönetmeliği'nde sayılan haller (kan ve organ bağışçıları) ile Genel Kadınlar Ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler Ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi

Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü'nde sayılan haller bakımından zorunlu tutulmuştur. Dolayısıyla yapılan rutin sağlık muayenelerinde HIV testi istenmesi hukuka aykırıdır.

Danışana; iş akdinin hukuka aykırı olarak feshedildiği , hukuka aykırı feshin hem cezai hemde hukuki alanda sonuçlar doğurduğunu anlatılmış ve isteği üzerine işverene; işbu hukuka aykırı işlemde dönülmezse işverenler hakkında suç duyurusunda bulunulacağı ile işe iade davası ve ayrımcılık tazminatı davası açılacağına ilişkin ihtarname yollanmıştır.

Başvuruya İlişkin Son Durum: Danışan işe geri alınmıştır.

4-S Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: Saç ekimi için önceden anlaştığı hastaneye giden danışana onayı alınmadan HIV testi yapılmış ve test sonucunda HIV + olduğu için saç ekiminin yapılamayacağı kendisine söylenmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Kişinin Dokunulmazlığı ile Maddi ve Manevi Bütünlüğünü Koruma Hakkının İhlali (Anayasa md 17), Sağlık Hizmetlerine Erişim Hakkının İhlali (Anayasa md.56), Görevi İhmal Suretiyle Kötüye Kullanma Suçu (TCK md 257), Tıbbî özen gösterilmesinin ihlâli (HHY md 14, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 13), Mesleki standartların ihlâli (İHBS md 4), Tıbbî gereklere uygun teşhis tedavi ve bakımın ihlâli (HHY md 11), Ayrımcılık yasağının ihlâli (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, Biyotıp Sözleşmesi md 11, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 2) , Sağlık hizmetlerine adalete uygun erişim hakkının ihlâli (İHBS Madde 2, HHY Madde 5, Biyotıp Sözleşmesi md 2,3,4)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana tıbbi işlemlerde kullanılan malzemelerin ve enfeksiyon önleme kurallarının standart olduğu ve HIV statüsündeki bireyler için özel bir önleme gerek olmadığı hususunda gerekli bilgilendirmeler yapılmış ve kişinin sadece HIV ile yaşıyor olmasının hekimin işlemde çekilmesine bir gerekçe olarak gösterilemeyeceği söylenmiştir. Dolayısıyla kişinin HIV pozitif olduğu için hekimin söz konusu işlemi yapmaması ayrımcılıktır.

Başvuruya İlişkin Son Durum: Danışana yukarıda belirtilen hak ihlallerinden ötürü Hasta Hakları Birimine ve yaşadığı ilin Tabipler Odasına şikayet dilekçesi yazılmış ayrıca suç duyurusunda bulunulmuştur.

5-E Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: Danışan burun ameliyatı için hastaneye yatış yaptığında hemşire odaya gelip “siz HIV pozitifsiniz ameliyatınızı yapamayız” demiş böylece danışan HIV tanısı aldığını annesinin yanında ameliyat öncesi öğrenmiştir. Ameliyatı yapacak hekim ile görüşemeyen danışan apar topar hastaneden çıkmış ve hak ihlallerinden ötürü gerekli başvuruları yapmak istemektedir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Kişinin Dokunulmazlığı ile Maddi ve Manevi Bütünlüğünü Koruma Hakkının İhlali (Anayasa md. 17), Sağlık Hizmetlerine Erişim Hakkının İhlali (Anayasa md.56), Görevi İhmal Suretiyle Kötüye Kullanma Suçu (TCK md. 257), Tıbbî özen gösterilmesinin ihlâli (HHY md 14, Tıbbi Deontoloji

Nizamnamesi md 13), Mesleki standartların ihlâli (İHBS md 4), Tıbbî gereklere uygun teşhis tedavi ve bakımın ihlâli (HHY md 11), Ayrımcılık yasağının ihlâli (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, Biyotıp Sözleşmesi md 11, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 2) , Sağlık hizmetlerine adalete uygun erişim hakkının ihlâli (İHBS Madde 2, HHY Madde 5, Biyotıp Sözleşmesi md 2,3,4), Bilgi Vermenin Usulü (HHY Madde 18)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek: Hekimin tedaviyi reddi, Hekimlik Meslek Etik Kuralları ile Tıbbi Deontoloji Tüzüğü'nde belirtilmiştir. Bu belgeler ışığında hekim; kendi uzmanlık alanı söz konusu değilse, bilgisi veya tıbbi imkanları yeterli değilse, hastaya faydalı olamayacağını düşünüyorsa, hekim ile hasta arasındaki sadakat/güven ilişkisi zedelenmişse, hastanın farklı bir hekim veya sağlık kurumu tarafından tedavi edilmesinin hasta açısından yararlı olacağına inanıyorsa, durumun acil olmaması ve hastanın başka bir hekime bırakılma imkanın varsa, şiddet veya tehditle karşı karşıya ise tedaviyi reddedebilir. Bunun haricindeki durumlarda hekimin tedaviyi reddetmesi bireylerin hak ihlali ile karşılaşmasına sebep olacaktır. Bu hükümler doğrultusunda hastanın HIV pozitif olması, hekimin tedaviyi reddi için bir sebep değildir. Dolayısıyla danışanın gerektiği gibi tedavi olma hakkı elinden alınmıştır, kişi HIV ile yaşıyor ise hasta haklarından ve/veya gerektiği gibi teşhis ve tedavi hakkından mahrum kalır gibi bir düşünce modeli kabul edilemez ve hukuka aykırıdır. Diğer bir husus danışanın HIV statüsü annesinin yanında söylenmiştir. Bu durum hem hasta mahremiyetine aykırılık teşkil etmekte hemde Hasta Hakları Yönetmeliğinde de yer alan 'Bilgi verme Yükümlülüğüne' aykırılık teşkil etmektedir. Danışana yaşadığı hak ihlallerinden ötürü suç duyurusunda bulunabileceği, Hasta Hakları Birimine başvurabileceği konusunda hukuki danışmanlık verilmiş bu başvurularda destek sunabileceğimiz belirtilmiştir.

Başvuruya İlişkin Son Durum: Danışan öncelikle kuruma ihtarname çekmek istemiştir ve İstanbul'a döndüğünde bizlerle iletişime geçecektir.

6-M Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: Danışan iş başvurusu yaptığı yerden kabul almış ve işveren, işyeri danışanın yaşadığı ilden başka bir ilde olduğu için danışanı işyerinin bulunduğu ile işe başlaması için çağırmıştır. Danışan işyerinin olduğu ile gittiği zaman tedbir amaçlı 14 günlüğüne karantinaya alınmış ardından işe giriş muayenesi için işyeri hekimi ile görüşmüştür. İşyeri hekimi MEDULA sisteminden danışanın HIV statüsünü görmüş ve 'çalışmana izin veremeyiz' şeklinde bir yaklaşım ile işe giriş raporu vermemiştir. Bunun üzerine bize ulaşan danışana HIV statüsünün çalışmaya engel olmadığı eğer isterse çalışabileceğine ilişkin hekim raporu alabileceği ve işyerine bunu sunabileceği aktarılmışsa da işyerinde görüştüğü personel amiri böyle bir rapor kabul etmeyeceklerini belirtmiştir. Bunun üzerine danışan ile görüşen personel amiri ile bir görüşme yapmak ve bu tavırlarının nedeni ile hukuki dayanağı öğrenmek istememiz üzerine tarafımızca görüşme sağlanmış ve personel amirinden; taşeron firma olan işyerinin bağlı olduğu asil işverenden 'HIVlileri çalıştırmayın' şeklinde bir talimat aldığı bilgisine ulaşılmıştır.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Mesleki standartların ihlâli (İHBS md 4), Tıbbî gereklere uygun teşhis tedavi ve bakımın ihlâli (HHY md 11), Ayrımcılık yasağının ihlâli (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, İş Kanunu md 5), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136), Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134), Çalışma ve sözleşme hürriyetinin ihlâli (Anayasa md 48-49, TCK 117)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: ILO HIV/AIDS ve Çalışma Yaşamıyla İlgili Davranış Kuralları'na göre; İş için başvuranlardan ya da çalışanlardan HIV'le ilgili kişisel bilgi vermelerini istemenin herhangi bir gerekçesi olamaz. İşçilerin sağlık statülerine ilişkin konularda, kişisel verilerine erişimin gizliliğe ilişkin kurallara tabi olması gerekmektedir. Dolayısıyla işyeri hekiminin danışanın onayı olmadan kişisel verilerini ele geçirmesi TCK'ya göre suç teşkil etmektedir. Yine bu veriyi danışanın onayı olmaksızın işveren ile paylaşması ve iş sözleşmesinin ayrımcılık nedeniyle feshi hem suç teşkil etmektedir hemde iş hukuku alanında tazminat sorumluluğunu gündeme getirmektedir.

Başvuruya İlişkin Son Durum:Tüm bu ihlaller için derneğimizce hem suç duyurusunda bulunulmuş hemde ayrımcılık tazminatı davası açılmıştır.

7- U Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: Danışanın bir tanıdığı, danışanın HIV tanısını onayı olmadan başka ortak arkadaşlarıyla paylaşmış, onlara “bu AIDS’li” şeklinde söylemlerde bulunmuştur.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136),

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana, Anayasa Mahkemesi kararlarında tanımladığı üzere; kişisel veri kavramının kişiye ait bütün bilgileri ifade etmekte olduğunu ad, soyad, doğum tarihi, ve doğum yeri gibi bireyin sadece kimliğini ortaya koyan bilgilerin değil sosyal güvenlik numarası, pasaport numarası, resim, görüntü,ses kayıtları, parmak izleri, sağlık bilgileri, genetik bilgiler, aile bilgileri gibi kişiyi doğrudan veya dolaylı belirlenebilir kılan tüm verilerin kişisel veri kapsamında olduğunu dolayısıyla HIV statüsünün de kişisel veri kapsamında korunduğunu ve onayı dışında 3. kişilerle paylaşılmasının yukarıdaki hak ihlallerini doğuracağı ve arkadaşı hakkında suç duyurusunda bulunabileceği söylenmiştir.

Başvuruya İlişkin Son Durum: Danışan bu doğrultuda arkadaşıyla konuşmuş ve bir daha olması halinde suç duyurusunda bulunacağını söylemiştir.

8- E Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: İşe giriş sağlık raporunda HIV testi istenen erkek danışan, testi vermek istemediğini ve bu konuda hukuki destek talep ettiğini beyan etmiştir

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK 134), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK 136), Çalışma ve sözleşme hürriyetinin ihlali (Anayasa md 48-49, TCK 117)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek: ILO'nun HIV/AIDS ve Çalışma Yaşamıyla İlgili Davranış Kuralları başlıklı tavsiye metninde, bir işverenin çalışanından HIV statüsünü açıklamasını istemesinin bir gerekçesi olmayacağı düzenlenmiş ve işe giriş muayenesi ile rutin periyotlarda yapılan testlerde zorunlu HIV testine yer verilmemesi gerektiği ifade edilmiştir. Diğer bir husus hiç kimse rızası alınmadan tıbbi ameliyeye (uygulamaya) tabi

tutulamaz. Danışana yapılan bu bilgilendirmelerden sonra; HIV testi dışındaki diğer zorunlu testleri yaptırıp bu şekilde belgelerini teslim edebileceği yönünde tavsiyeler verilmiştir. Son olarak hukuka aykırı HIV testi talebine ilişkin İl Çalışma Müdürlüğüne bildirim yapabileceği konusunda bilgi verilmiştir.

Başvuruya İlişkin Son Durum: Danışan, HIV testi dışındaki testleri yaptırmış ve işe girmiştir.

9- M Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: İstanbul'da yaşadığı mahallede bulunan aile hekimliğine başvuran danışan muayene olduktan sonra doktor kendisine ilaç yazdığında HIV statüsünü doktor ile paylaşmış ve muayene olduğu doktor kendisine “neden başta söylemedin, sen insanlara HIV bulaştırmaya mı çalışıyorsun” şeklinde sözler söylemiş ve odadan çıkarmıştır.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:Sağlık Hizmetlerine Erişim Hakkının İhlali (Anayasa md 56), Tıbbî özen gösterilmesinin ihlâli (HHY md 14, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 13), Mesleki standartların ihlâli (İHBS md 4), Tıbbî gereklere uygun teşhis tedavi ve bakımın ihlâli (HHY md 11), Ayrımcılık yasağının ihlâli (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, Biyotıp Sözleşmesi md 11, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 2), Sağlık hizmetlerine adalete uygun erişim hakkının ihlâli (İHBS Madde 2, HHY Madde 5, Biyotıp Sözleşmesi md 2,3,4)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana hekimin meslek davranış kurallarına aykırı davrandığını bu sebeple Tabipler Odasına şikayet edebileceği yönünde danışmanlık verilmiştir ancak

Başvuruya İlişkin Son Durum:Danışan doktorun çok yaşlı olması sebebiyle şikayet mekanizmasını kullanmak istememiştir.

10-F Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: Özel bir hastanede dizinden ameliyat olacak olan danışanın ameliyatı, doktoruna HIV pozitif olduğunu söylemesi üzerine iptal edilmiştir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Hekimin hastayı reddetmesinin koşulları Tıbbi Deontoloji Nizamnamesinde açıklanmıştır. Hekime şahsi ve mesleki konulara dayanarak hastayı reddetme hakkı tanınmıştır. Ancak hastanın HIV pozitif olması şahsi sebepler veya mesleki sebepler kapsamında değerlendirilemez. Çünkü enfeksiyon kontrol yöntemleri bakımından standart prosedürün uygulanması HIV pozitif bir hastanın ameliyatını gerçekleştirmek açısından yeterlidir. Kaldı ki, hekimler ve tüm sağlık personeli pencere dönemini göz önünde bulundurarak yani, hasta HIV pozitif olduğu halde testlerde pozitif sonuç alınmayan dönemin ameliyat dönemine denk gelmesi durumunda, hastanın gerek HIV gerek diğer viral enfeksiyonları barındırdığı ihtimaline göre hareket etmek zorundadır. Bu sebeple test sonucundan bağımsız olarak tüm enfeksiyon kontrol yöntemleri sıkı sıkıya uygulanmalıdır. Dolayısı ile şahsi ve mesleki sebepler kapsamında hastanın HIV pozitif olması değerlendirilemeyeceği için anlatılan vakada hekimin görevi yapmama hareketiyle görevi ihmal suçunu işlediği danışana anlatılmıştır.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Kişinin Dokunulmazlığı ile Maddi ve Manevi Bütünlüğünü Koruma Hakkının İhlali (Anayasa md 17), Sağlık Hizmetlerine Erişim Hakkının İhlali (Anayasa md56), Görevi İhmal Suretiyle Kötüye Kullanma Suçu (TCK md 257), Tıbbî özen gösterilmesinin ihlâli (HHY md 14, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 13), Mesleki standartların ihlâli (İHBS md 4), Tıbbî gereklere uygun teşhis tedavi ve bakımın ihlâli (HHY md 11), Ayrımcılık yasağının ihlâli (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, Biyotıp Sözleşmesi md 11, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 2) , Sağlık hizmetlerine adalete uygun erişim hakkının ihlâli (İHBS Madde 2, HHY Madde 5, Biyotıp Sözleşmesi md 2,3,4)

Başvuruya İlişkin Son Durum: Hekimin ihlallerinden ötürü; ayrımcılık ve görevi ihmal suçları sebebiyle suç duyurusunda bulunuldu ve Tabip Odası'na da şikayet dilekçesi yazıldı.Süreç derneğimiz tarafından takip edilmektedir.

11- M Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: Danışan yakın zamanda HIV tanısı almış ve askerlikten muafiyet işlemleri için askerlik şubesine başvuru yapmıştır. Askerlik şubesinde kendisine 'salgından ötürü muafiyet işlemlerini yapamıyoruz askere git ordan seni geri gönderirler' denmiş, danışanda uygulamanın böyle olup olmadığı hakkında bilgi istemiştir.

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:Askerlikten muafiyet işlemleri askere gitmemek üzere yapılan işlemlerden olup şubenin verdiği bilginin yanlış olduğu tarafımızca Bakanlıktan teyit edilmiştir. Danışana yazılı bir başvuru hazırlanmış olup yazılı şekilde başvurmasına dair danışmanlık vermemiz üzerine askerlik şubesi başvuruyu almış ve muafiyet işlemlerini başlatmıştır.

12-M Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: Danışan iş başvurusunda bulunmuş ancak işyeri hekiminin istediği işe giriş muayenesinde HIV testi yer almaktadır. HIV testi vermek istemeyen danışan nasıl bir yol izleyebileceğini sormuştur.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK 134, Biyotıp Sözleşmesi md 10, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 4, Hasta Hakları Yönetmeliği md 21),Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK 136),Bilgilerinin Gizli Tutulması Hakkının İhlali (HHY Madde 23),Çalışma ve sözleşme hürriyetinin ihlâli (Anayasa md 48-49, TCK 117)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkındaki Yönetmeliğin ekinde yer alan İşe Giriş/Periyodik Muayene Formunda HIV testinin sayılmadığı dolayısıyla HIV testinin işe giriş için ve periyodik muayenelerde zorunlu bir test olmadığı hususunda bilgi verilmiştir. Ayrıca, HIV/AIDS ve Çalışma Yaşamıyla ilgili ILO Uygulama ve Davranış Kuralları'na göre; iş için başvuranlardan ya da çalışanlardan HIV ile ilgili kişisel bilgi vermelerini istemenin herhangi bir gerekçesi olamayacağı anlatılmıştır. Çalışanların da bu tür bilgileri iş arkadaşlarına verme gibi bir yükümlülükleri olamayacağı ile işçilerin sağlık statülerine ilişkin konularda, kişisel verilerine erişimin gizliliğe ilişkin kurallara tabi olması gerektiği yer almakta olduğu hususu aktarılmıştır. Bu bilgiler doğrultusunda

başta anılan yönetmelik ekinde yer alan işe giriş muayene formundaki testleri yaptırmamasını, işyeri hekiminin HIV testini sorması halinde yukarıdaki bilgiler doğrultusunda bilgi vermesi önerilmiştir.

Başvuruya İlişkin Son Durum: Danışan, HIV statüsünün yayılacağı korkusuyla işe girmekten vazgeçmiş ve işe giriş muayenesini yaptırmamıştır.

13-M Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: Danışanın işyerinde rutin kontrolleri sırasında kendisinin onayı alınmadan HIV testi yapılmış ve Covid 19 salgını kapsamında alınan önlemlerden ötürü işçi çıkarılması yasaklandığı için işvereni tarafından statüsünden ötürü istifaya zorlanmış, istifa etmeyince “pozisyon kapandı” gerekçesiyle işten çıkarılmıştır.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134), Ayrımcılık yasağının ihlâli (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, İş Kanunu md 5), Çalışma ve sözleşme hürriyetinin ihlâli (Anayasa md 48-49, TCK 117), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana; HIV/AIDS ve Çalışma Yaşamıyla İlgili ILO Davranış Kuralları doğrultusunda gerekli hukuki danışmanlık sağlanmış ve HIV enfeksiyonunun, işten çıkarma için bir gerekçe olamayacağı ayrıca HIV/AIDS ve Çalışma Yaşamıyla ilgili ILO Uygulama ve Davranış Kuralları’na göre iş için başvuranlardan ya da çalışanlardan HIV’le ilgili kişisel bilgi vermelerini istemenin herhangi bir gerekçesi olamayacağı ayrıca, çalışanların da bu tür bilgileri iş arkadaşlarına verme gibi bir yükümlülükleri olamayacağı ile işçilerin sağlık statülerine ilişkin konularda, kişisel verilerine erişimin gizliliğe ilişkin kurallara tabi olması gerektiği yer almaktadır. Dolayısıyla İşçi veya işçi adayından HIV testinin istenmesi ve test sonucuna göre işçi adayının işe alınmaması veya işçinin iş sözleşmesinin feshedilmesi veyahut yenilenmemesi durumu açıkça ayrımcılıktır. Bu husus hem taraf olduğumuz uluslararası sözleşmelere hem de ulusal düzeydeki mevzuatlarımıza aykırıdır. HIV testi Kan ve Kan Ürünleri Yönetmeliği’nde sayılan haller (kan ve organ bağışçıları) ile Genel Kadınlar Ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler Ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü’nde sayılan haller bakımından zorunlu tutulmuştur. Dolayısıyla işe girişlerde veya yapılan rutin sağlık muayenelerinde HIV testi istenmesi hukuka aykırıdır.

Danışana; iş akdinin hukuka aykırı olarak feshedildiği , hukuka aykırı feshin hem cezai hemde hukuki alanda sonuçlar doğurduğunu, işbu hukuka aykırı işlemde dönülmezse işverenler hakkında suç duyurusunda bulunabileceği ile işe iade davası ve ayrımcılık tazminatı davası açabileceğine ilişkin bilgilendirmeler yapılmıştır.

Başvuruya İlişkin Son Durum: Danışan yargı sürecinde daha fazla ayrımcılığa uğrayacağı ve yıpranacağı düşüncesiyle yargı mekanizmasına başvurmak istememiştir

14-İ Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Danışan açık cezaevinde hükümlü olup, ülkede Covid-19 salgınından ötürü alınan tedbirler kapsamında izne çıkarılmıştır. Ancak hükümlü olduğundan ötürü herhangi bir sigorta koluna tabi olmadığı için ve cezaevi doktoru da izin süresinde

kullanacağı ilaçları kendisine sağlamadığı için ilaçlarına erişim sağlayamamaktadır. Bu konuda nasıl bir yol izleyebileceğini sormuştur.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Sağlık Hizmetlerine Erişim Hakkının İhlali (Anayasa md 56), Görevi İhmal Suretiyle Kötüye Kullanma Suçu (TCK md 257), Tıbbî özen gösterilmesinin ihlâli (HHY md 14, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 13), Mesleki standartların ihlâli (İHBS md 4), Tıbbî gereklere uygun teşhis tedavi ve bakımın ihlâli (HHY md 11), Ayrımcılık yasağının ihlâli (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, Biyotıp Sözleşmesi md 11, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 2), Sağlık hizmetlerine adalete uygun erişim hakkının ihlâli (İHBS Madde 2, HHY Madde 5, Biyotıp Sözleşmesi md 2,3,4)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: İnfaz Yasasındaki değişikliklere ilişkin olarak temel hakların ihlale uğramaması için uygulamaların bu yönde yapılmasının düzenlenmesi gerekirdi. Ancak uygulamadaki bu eksiklik sebebiyle danışan yukarıdaki hak ihlallerine uğramıştır. Danışana bu ihlallere ilişkin suç duyurusunda bulunabileceği ayrıca ilaçlarına erişim sağlayabilmesi için cezaevinden sağlık raporunu alarak kaymakamlığa başvurması önerilmiştir.

Başvuruya İlişkin Son Durum: Danışan cezaevinden sağlık dosyasını almış böylece ilaçlarına erişimi sağlayabilmiştir.

15-S Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Danışanın ameliyat olması gerekirken ameliyatı yapacak hekim kendisine HIV statüsünde olduğu için ameliyatı yapamayacağını iletmıştır. Danışan hekimin HIV statüsündeki bir hastayı tedaviyi reddedip reddedemeyeceği konusunda hukuki danışmanlık talep etmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Kişinin Dokunulmazlığı ile Maddi ve Manevi Bütünlüğünü Koruma Hakkının İhlali (Anayasa md 17), Sağlık Hizmetlerine Erişim Hakkının İhlali (Anayasa md56), Görevi İhmal Suretiyle Kötüye Kullanma Suçu (TCK md 257), Tıbbî özen gösterilmesinin ihlâli (HHY md 14, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 13), Mesleki standartların ihlâli (İHBS md 4), Tıbbî gereklere uygun teşhis tedavi ve bakımın ihlâli (HHY md 11), Ayrımcılık yasağının ihlâli (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, Biyotıp Sözleşmesi md 11, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 2) , Sağlık hizmetlerine adalete uygun erişim hakkının ihlâli (İHBS Madde 2, HHY Madde 5, Biyotıp Sözleşmesi md 2,3,4)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana tıbbi işlemlerde kullanılan malzemelerin ve enfeksiyon önleme kurallarının standart olduğu ve HIV statüsündeki bireyler için özel bir önleme gerek olmadığı hususunda gerekli bilgilendirmeler yapılmış ve kişinin sadece HIV ile yaşıyor olmasının hekimin çekilmesine bir gerekçe olarak gösterilemeyeceği söylenmiştir.. Bu hükümler doğrultusunda şahsi sebeplerden sayılan hekimin sağlığını tehdit eden bir durum olması, hastanın HIV pozitif olması durumunda uygulanamaz. Dolayısıyla danışana yukarıda belirtilen hak ihlallerinden ötürü Hasta Hakları Birimine ve yaşadığı ilin Tabipler Odasına şikayet dilekçesi yazılabileceği anlatılmış, ayrıca ameliyat için tekrardan hekimle görüşmesi önerilmiştir.

Başvuruya İlişkin Son Durum: Danışan pandemi koşullarından ötürü henüz hastaneye gitmemiştir.

16-M Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Danışanın arkadaşı açık cezaevinde hükümlü olup, ülkede Covid-19 salgınından ötürü alınan tedbirler kapsamında izne çıkarılmıştır. Ancak hükümlü olduğundan ötürü herhangi bir sigorta koluna tabi olmadığı için ve cezaevi doktoru da izin süresinde kullanacağı ilaçları kendisine sağlamadığı için ilaçlarına erişim sağlayamamaktadır. Bu konuda nasıl bir yol izleyebileceğini sormuştur.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Sağlık Hizmetlerine Erişim Hakkının İhlali (Anayasa md 56), Görevi İhmal Suretiyle Kötüye Kullanma Suçu (TCK md 257), Tıbbî özen gösterilmesinin ihlâli (HHY md 14, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 13), Mesleki standartların ihlâli (İHBS md 4), Tıbbî gereklere uygun teşhis tedavi ve bakımın ihlâli (HHY md 11), Ayrımcılık yasağının ihlâli (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, Biyotıp Sözleşmesi md 11, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 2), Sağlık hizmetlerine adalete uygun erişim hakkının ihlâli (İHBS Madde 2, HHY Madde 5, Biyotıp Sözleşmesi md 2,3,4)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: İnfaz Yasasındaki değişikliklere ilişkin olarak temel hakların ihlale uğramaması için uygulamaların bu yönde yapılmasının düzenlenmesi gerekirdi. Ancak uygulamadaki bu eksiklik sebebiyle danışan yukarıdaki hak ihlallerine uğramıştır. Danışana bu ihlallere ilişkin suç duyurusunda bulunabileceği ayrıca ilaçlarına erişim sağlayabilmesi için cezaevinden sağlık raporunu alarak kaymakamlığa başvurması önerilmiştir.

Başvuruya İlişkin Son Durum: Danışan cezaevinden sağlık dosyasını almış böylece ilaçlarına erişimi sağlayabilmiştir.

17- A Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Danışan babasının sigortasından yararlanmasına rağmen ilaç alırken sigortalı olduğu sistemde görülmemiş ve danışana ilaçları verilmemiştir. Danışan bu konuda nasıl bir yol izleyebileceği konusunda hukuki danışmanlık talep etmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Sağlık Hizmetlerine Erişim Hakkının İhlali (Anayasa md 56), Görevi İhmal Suretiyle Kötüye Kullanma Suçu (TCK md 257)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışanın bulunduğu ildeki SGK ile iletişime geçilmiş ve sorunun yanlış anlamadan kaynaklandığını, danışanın tekrardan başvurması halinde sıkıntıyı düzeltebileceklerini iletilmişlerdir. Danışan SGK ya başvurmuştur.

18-K Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Yeni bir işe başlayacak olan danışandan işe giriş muayene raporu istenmiştir. Danışan aile hekiminden rapor almak istemiş ancak aile hekimi HIV statüsünü yazacağını bildirmiştir. Danışan ayrımcılığa maruz kalacağı düşüncesiyle yaptırmak istemediğini beyan etmiştir ve bu konuda nasıl bir yol izleyebileceğini sormuştur.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134 Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 4, Hasta Hakları Yönetmeliği md 21), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136), Çalışma ve sözleşme hürriyetinin ihlâli (Anayasa md 48-49, TCK 117), Ayrımcılık yasağının ihlâli (AİHS Madde 14, İHBS Madde 11, TCK Madde

122, Biotıp Sözleşmesi md.11), Bilgilerinin Gizli Tutulması Hakkının İhlali (HHY Madde 23), Mahremiyete Saygı Hakkının İhlali (HHY md 21)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkındaki Yönetmeliğin ekinde yer alan İşe Giriş/Periyodik Muayene Formunda HIV testinin sayılmadığı belirtilmiş, dolayısıyla HIV testinin işe giriş için ve periyodik muayenelerde zorunlu bir test olmadığı hususunda bilgi verilmiştir. Zira ILO HIV/AIDS ve Çalışma Yaşamıyla İlgili Davranış Kuralları'na göre; İş için başvuranlardan ya da çalışanlardan HIV'le ilgili kişisel bilgi vermelerini istemenin herhangi bir gerekçesi olamaz. Ayrıca, çalışanların da bu tür bilgileri iş arkadaşlarına verme gibi bir yükümlülükleri olamaz. İşçilerin sağlık statülerine ilişkin konularda, kişisel verilerine erişimin gizliliğe ilişkin kurallara tabi olması gerekmektedir. Danışana bu bilgiler ışığında hekim ile tekrar bir görüşme sağlaması yönünde danışmanlık verilmiştir.

Başvuruya İlişkin Son Durum:Danışan, danışmanlık doğrultusunda bir görüşme daha yapmış ve usule uygun işe giriş muayene raporu almıştır. Danışan işe girmiştir.

19-Ş Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Danışan yakın zamanda HIV tanısı aldığını, İstanbul'da bulunan bir devlet hastanesinin enfeksiyon bölümüne gittiğini, kendisini takip eden hekimin kendisine "seninle eğer istersen daha özel ilgilenebilirim" şeklinde sözler söyleyip elden para talep ettiğini ve kendisinde HIV tanısı aldığı zamanki panik sebebiyle bunu kabul ettiğini belirtmiştir. Hekime birkaç defa elden bir kere de bankadan para yatıran danışan, son para yatırdığında her zamankinden eksik yatırdığı için hekimin kendisine "bana yanlış yaptın bir daha sakın arama" şeklinde sözler söylediğini akabinde telefonlarına cevap vermediğini belirtmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Rüşvet (TCK md 252), Görevi ihmal suretiyle kötüye kullanma (TCK mf 257)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek:Danışana hekimin görevi için kendisinden ekstra para istemesinin suç olduğu anlatılmış ve danışanın avukatı vasıtasıyla suç duyurusunda bulunulmuştur. Süreç tarafımızca da takip edilmektedir.

20-K Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu:Danışan HIV statüsünde olduğu için askerlikten muaf tutulmuş ve işe girişte askerliğe ilişkin belge istendiğine muafiyet belgesi vermiştir. Şimdi danışanın işvereni kendisine askerlikten muafiyet sebeplerini sormakta ve danışan paylaşmak istememektedir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana, askerlikten muafiyet sebeplerinde kişisel verilerden olduğunu bu sebeple yasayla zorunlu tutulan haller dışında açıklamak zorunda olmadığı ve işverenene bu durumun mahremiyet hakkı kapsamında korumak

istediğini,eğer ısrar ederse kişisel verileri ele geçirmeye teşebbüsten suç duyurusunda bulunabileceği anlatılmıştır.

21-U Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Danışan yakın zamanda HIV tanısı aldığını ve aile bireylerinin hem eşcinsel olmasından ötürü hemde HIV statüsünde olmasından ötürü kendisine tepki duyduklarını, mirastan çıkarmayı düşündüklerini belirtmiş böyle bir durumun hukuken mümkün olup olmadığını öğrenmek istemiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Ayrımcılık yasağının ihlâli (AİHS md 14, İHBS md 11)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek:: Danışana medeni kanun cezai amaçla mirasçılıktan çıkarma sebeplerini 510.maddede belirttiği ve bu maddeye göre mirasçılıktan çıkarmanın üç sebebinin olabileceği (Mirasçı mirasbırakana veya onun yakınlarına karşı ağır bir suç işlemişse, Mirasçı ,mirasbırakana veya mirasbırakanın ailesi üyelerine karşı aile hukukundan doğan yükümlülüklerini önemli ölçüde yerine getirmemişse mirasbırakan ,mirasçıları mirastan iskat edebilir.) anlatılmış HIV statüsünde olma veya eşcinsel olmanın bu sebeplerden birine girmeyeceği dolayısıyla böyle bir işlemin hukuka aykırı olacağı anlatılmıştır.

22-R Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Danışan HIV statüsünde olup, eşi çocuğunu kendisine HIV statüsünden ötürü kendisine göstermemekte, ve velayet hakkı olmadığını iddia etmektedir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Velayet hakkının ihlali

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:Danışana tekrardan velayet davası açma hakkı olduğunu keza kendisinin HIV statüsünden ötürü çocuğunu görememe gibi bir durumun olamayacağı aksine babasının mahkeme kararına uymamasından ötürü hukuka aykırı davrandığı ve eğer isterse tekrardan velayet davası açabileceğine ilişkin bilgilendirmeler yapılmış danışan dava açmak isteyip ancak buna maddi gücünün olmadığını belirtince bulunduğu şehrin barosuna adli yardıma başvurabileceği konusunda bilgi verilmiştir. Danışan ankarada oturduğu için gerekli irtibatı sağlayabilmesi için Ankara Merkezimize yönlendirilmiştir.

23-M Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Danışan yeni bir işe girmiş,işyeri hekimi işe giriş muayenesinde kendisinden HIV testi istenmiştir. HIV testi yaptırmak istemeyen danışan nasıl bir yol izleyebileceğini sormuştur.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134 Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 4, Hasta Hakları Yönetmeliği md 21), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136),Çalışma ve sözleşme hürriyetinin ihlâli (Anayasa md 48-49, TCK 117), Ayrımcılık yasağının ihlâli (AİHS Madde 14, İHBS Madde 11, TCK Madde 122, Biyotıp Sözleşmesi md.11), Bilgilerinin Gizli Tutulması Hakkının İhlali (HHY Madde 23), Mahremiyete Saygı Hakkının İhlali (HHY md 21)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkındaki Yönetmeliğin ekinde yer alan İşe Giriş/Periyodik Muayene Formunda HIV testinin sayılmadığı belirtilmiş, dolayısıyla HIV testinin işe giriş için ve periyodik muayenelerde zorunlu bir test olmadığı hususunda bilgi verilmiştir. Ayrıca başvuru konusunda yer alan hak ihlalleri ve bu ihlallerden ötürü suç duyurusunda bulunabileceği konusunda danışmanlık sağlanmıştır. Zira ILO HIV/AIDS ve Çalışma Yaşamıyla İlgili Davranış Kuralları'na göre; İş için başvuranlardan ya da çalışanlardan HIV'le ilgili kişisel bilgi vermelerini istemenin herhangi bir gerekçesi olamaz. Ayrıca, çalışanların da bu tür bilgileri iş arkadaşlarına verme gibi bir yükümlülükleri olamaz. İşçilerin sağlık statülerine ilişkin konularda, kişisel verilerine erişimin gizliliğe ilişkin kurallara tabi olması gerekmektedir.(m.4/7) Danışana bu bilgiler ışığında işyeri hekimi ile tekrardan görüşmesi ve haklarını hatırlatması yönünde danışmanlık verilmiştir.

Başvuruya İlişkin Son Durum: Danışan işyeri hekimi ile görüşmüş ve İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkındaki Yönetmeliğin ekinde yer alan İşe Giriş/Periyodik Muayene Formuna uygun rapor vermek istediğini söylemiş ancak hekim kabul etmemiştir. Danışan ifşa olma endişesinden ötürü yargı yoluna başvurmak istememiş, işe girmemiştir.

24-Y Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Danışan yeni bir işe girmiş, işe giriş muayenesinde kendisinden HIV testi istenmiştir. HIV testi yaptırmak istemeyen danışan nasıl bir yol izleyebileceğini sormuştur.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK 134), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK 136), Çalışma ve sözleşme hürriyetinin ihlâli (Anayasa md 48-49, TCK 117)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: ILO'nun HIV/AIDS ve Çalışma Yaşamıyla İlgili Davranış Kuralları başlıklı tavsiye metninde, bir işverenin çalışanından HIV statüsünü açıklamasını istemesinin bir gerekçesi olmayacağı düzenlenmiştir (md. 4/7). Ayrıca işe giriş ve düzenli periyotlarda yapılan testlerde zorunlu HIV testine yer verilmemesi gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca HHY'de de açıklandığı gibi, hiç kimse rızası alınmadan tıbbi ameliyeye (uygulamaya) tabi tutulamaz (md.22). Danışana bu hakları anlatıldı, HIV testini yaptırmaması ve diğer zorunlu testleri yaptırıp bu şekilde belgelerini teslim edebileceği anlatıldı. Konuyu İl Çalışma Müdürlüğü'ne taşıyabileceği konusunda bilgi verildi.

Başvuruya İlişkin Son Durum: Danışan HIV testi dışındaki testleri yaptırmış, işe girmiştir.

25-R Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Danışanın burun ameliyatı olması gerekirken HIV statüsünden ötürü reddedilmiştir.

Başvuruda Tespit Edilen Hak İhlalleri: Kişinin Dokunulmazlığı ile Maddi ve Manevi Bütünlüğünü Koruma Hakkının İhlali (Anayasa md 17), Sağlık Hizmetlerine Erişim

Hakkının İhlali (Anayasa md 56), Görevi Kötüye Kullanma Suçu (TCK md 257), Tıbbî özen gösterilmesinin ihlâli (HHY md 14, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 13), Mesleki standartların ihlâli (İHBS md 4), Tıbbî gereklere uygun teşhis tedavi ve bakımın ihlâli (HHY md 11), Ayrımcılık yasağının ihlâli (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, Biyotıp Sözleşmesi md 11, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 2), Sağlık hizmetlerine adalete uygun erişim hakkının ihlâli (İHBS Madde 2, HHY Madde 5, Biyotıp Sözleşmesi md 2,3,4)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana tıbbi işlemlerde kullanılan malzemelerin ve enfeksiyon önleme kurallarının standart olduğu ve HIV statüsündeki bireyler için özel bir önleme gerek olmadığı hususunda gerekli bilgilendirmeler yapılmış ve kişinin sadece HIV ile yaşıyor olmasının hekimin çekilmesine bir gerekçe olarak gösterilemeyeceği söylenmiştir. Bu sebeple hekimin bu yanıtı vererek hastayı reddetmesi hukuka aykırıdır. Danışana başvurabileceği hem yargı hem idari mekanizmalar anlatılmıştır ancak danışan yıpranacağı düşüncesiyle herhangi bir başvuru yapmak istememiştir.

26-Ö Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Danışan daha yeni HIV tanısı almış olup, HIV takibini yapan enfeksiyon hekimi danışanın HIV statüsünü eşine söylemek zorunda olduğunu söylemiştir. Danışan bu konuda hukuki danışmanlık talep etmektedir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136), Mesleki standartların ihlâli (İHBS md 4)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana HIV statüsünün kişisel verisi kapsamında olduğu dolayısıyla kanunen zorunlu tutulan haller dışında kimseyle paylaşmak zorunda olmadığı hususunda bilgi verilmiş ve takibini yapan hekime ayrıca meslek etik kuralları gerek mahremiyet hakkını hatırlatması yönünde danışmanlık verilmiştir.

27-Y Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Danışan cezaevinden yeni çıkmış olup, HIV statüsünden ötürü diğer mahpuslardan ayrı tekli hücrede tutulduğunu, hiçbir faaliyete katılmasına izin verilmediğini ve ayrımcılığa uğradığını, her ne kadar kendisi çıksada orada hala kalan ve HIV pozitif olduğu için tecritte tutulan bir mahpus için başvuru yapmamızı talep etmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Ayrımcılık yasağının ihlâli (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122), Sosyal Faaliyetlere Katılma Hakkının İhlali (Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun 3. md, Adalet Bakanlığının 17/6/2005 tarihli Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri Yönetmeliği), Sportif Faaliyetlere Katılma Hakkının İhlali (Adalet Bakanlığı'nın Ceza İnfaz Kurumlarının Tahsisi, Nakil İşlemleri ve Diğer Hükümler Hakkında 45/1 sayılı Genelgesi)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek: Danışanın hem kendisi hemde başvuru yaptığı mahpus adına uğradığı hak ihlallerinden ötürü; Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne, İl İnsan Hakları Komisyonuna ve Türkiye İnsan Hakları Eşitlik Komisyonuna başvurular yapılmıştır.

28-B Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Danışan MEDULA sistemini gizlemek için başvuruda bulunmuş ancak bu talebine Sosyal Güvenlik Kurumundan red yanıtı gelmiştir

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK 136)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Tüm hekim ve eczacıların tc kimlik numarası üzerinden Medula sistemine erişim sağlaması Kişisel Verilerin Korunması açısından ciddi bir ihlaldir. Zira bu sisteme kişinin sadece tedavi gördüğü hekim veya ilaçlarını aldığı eczacının değil tüm hekim ve eczacıların erişiminin olması kişinin bilgilerinin mesleki gereklilik dışında da herkese açılması demektir. Bu sebeple Medula Sisteminin dilekçeyle gizlenmesi bir yana bu güvenlik açığının zaten kapatılması gerekmektedir kişinin gizleme talebine red yanıtı verilmesi hukuka aykırı bir işlemdir ve idari mahkemede iptali gerekir. Ancak yargı mekanizmasına gitmeden önce Ankara SGK Medula Birimi Başkanlığı ile tarafımızca iletişime geçilmiş ve bu red kararının alınan Başkanlıkça alınan bir karar olup olmadığı sorulmuştur. Medula Birimi, Başkanlığınca böyle bir karar olmadığı ve söz konusu SGK'nın keyfi işlem yaptığı tarafımıza bildirilmiştir. Bunun üzerine danışana her ne kadar yargı yoluna veya KVKK'ya gidebileceği anlatılmışsa da danışan bu yolların uzunluğu ve maddi külfeti yüzünden başvuru yapmak istememiş medulasını başka şehirden kapatmak istemiştir.

29-R Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Danışanın arkadaşları HIV statüsünü 3. kişilere ifşa etmiş, danışan bu konuda dernekten hukuki destek talep etmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK 134), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK 136)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana kişinin HIV statüsünün Anayasa Mahkemesi kararlarında tanımlandığı üzere kişinin sağlık verileri kapsamında olan ve özel hayat kapsamında korunması gereken kişisel verisi niteliğinde olduğu ve Anayasa'nın 20. Maddesine göre herkesin kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahip olduğu anlatıldı. Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak bir başkasına verilmesi, yayılması veya ele geçirilmesi ise TCK madde 136'da düzenlenen "Verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme" suçunu; kişinin özel hayatının gizliliğinin ihlal edilmesi ise TCK madde 134'de düzenlenen "*Özel hayatın gizliliğini ihlal*" suçunun unsurlarının oluşmasına sebep olduğu anlatılmıştır. Bu fiillere ilişkin suç duyurusunda bulunabileceği hususunda danışmanlık verilmiştir. Ancak danışan şimdilik sadece sözlü olarak uyarıda bulunacağını belirtmiş yargı mekanizmasını kullanmak istememiştir.

30-S Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Danışanın arkadaşları HIV statüsünü 3. kişilere ifşa etmiş, danışan bu konuda dernekten hukuki destek talep etmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK 134), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK 136)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana kişinin HIV statüsünün Anayasa Mahkemesi kararlarında tanımlandığı üzere kişinin sağlık verileri kapsamında olan ve özel hayat kapsamında korunması gereken kişisel verisi niteliğinde olduğu ve Anayasa'nın 20. Maddesine göre herkesin kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahip olduğu anlatıldı. Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak bir başkasına verilmesi, yayılması veya ele geçirilmesi ise TCK madde 136'da düzenlenen "Verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme" suçunu; kişinin özel hayatının gizliliğinin ihlal edilmesi ise TCK madde 134'de düzenlenen "*Özel hayatın gizliliğini ihlal*" suçunun unsurlarının oluşmasına sebep olduğu anlatılmıştır. Bu fiillere ilişkin suç duyurusunda bulunabileceği hususunda danışmanlık verilmiştir. Ancak danışan şimdilik sadece sözlü olarak uyarıda bulunacağını belirtmiş yargı mekanizmasını kullanmak istememiştir.

31-A Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Danışan MEDULA sistemini gizlemek için başvuruda bulunmuş ancak bu talebine Sosyal Güvenlik Kurumundan red yanıtı gelmiştir

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK 136)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Tüm hekim ve eczacıların tc kimlik numarası üzerinden Medula sistemine erişim sağlaması Kişisel Verilerin Korunması açısından ciddi bir ihlaldir. Zira bu sisteme kişinin sadece tedavi gördüğü hekim veya ilaçlarını aldığı eczacının değil tüm hekim ve eczacıların erişiminin olması kişinin bilgilerinin mesleki gereklilik dışında da herkese açılması demektir. Bu sebeple Medula Sisteminin dilekçeyle gizlenmesi bir yana bu güvenlik açığının zaten kapatılması gerekmektedir kişinin gizleme talebine red yanıtı verilmesi hukuka aykırı bir işlemdir ve idari mahkemede iptali gerekir. Ancak yargı mekanizmasına gitmeden önce Ankara SGK Medula Birimi Başkanlığı ile tarafımızca iletişime geçilmiş ve bu red kararının alınan Başkanlıkça alınan bir karar olup olmadığı sorulmuştur. Medula Birimi, Başkanlığınca böyle bir karar olmadığı ve söz konusu SGK'nın keyfi işlem yaptığı tarafımıza bildirilmiştir. Bunun üzerine danışana her ne kadar yargı yoluna veya KVKK'ya gidebileceği anlatılmışsa da danışan bu yolların uzunluğu ve maddi külfeti yüzünden başvuru yapmak istememiş medulasını başka şehirden kapatmak istemiştir.

32-İ Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Danışanın eşi HIV pozitif olup yeni doğum yapmıştır. Hekim, kendilerinden viral yükün hesaplandığı son test sonuçlarını istemiş ancak hastane danışana ve eşine kendi test sonuçlarını vermemiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Görevi İhmal Suretiyle Kötüye Kullanma (TCK md 257) Hastaya Bilgi Verme Yükümlülüğü (HHY md.18)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana hastanenin yaptığı hak ihlalleriyle ilgili bilgilendirmeler yapılmış, suç duyurusunda bulunabileceği aktarılmış, bilgilerin aciliyeti sebebiyle başhekimle görüşebileceği ve yaşadıkları ihlalleri anlatması yönünde tavsiye verilmiştir. Danışan başhekim ile görüştüktan sonra hastaneden test sonuçlarını alıp hekime verebilmiştir.

33-M Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Danışan MEDULA sistemini gizlemek için başvuruda bulunmuş ancak bu talebine Sosyal Güvenlik Kurumundan red yanıtı gelmiştir

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK 136)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Tüm hekim ve eczacıların tc kimlik numarası üzerinden Medula sistemine erişim sağlaması Kişisel Verilerin Korunması açısından ciddi bir ihlaldir. Zira bu sisteme kişinin sadece tedavi gördüğü hekim veya ilaçlarını aldığı eczacının değil tüm hekim ve eczacıların erişiminin olması kişinin bilgilerinin mesleki gereklilik dışında da herkese açılması demektir. Bu sebeple Medula Sisteminin dilekçeyle gizlenmesi bir yana bu güvenlik açığının zaten kapatılması gerekmektedir kişinin gizleme talebine red yanıtı verilmesi hukuka aykırı bir işlemdir ve idari mahkemede iptali gerekir. Ancak yargı mekanizmasına gitmeden önce Ankara SGK Medula Birimi Başkanlığı ile tarafımızca iletişime geçilmiş ve bu red kararının alınan Başkanlıkça alınan bir karar olup olmadığı sorulmuştur. Medula Birimi, Başkanlığınca böyle bir karar olmadığı ve söz konusu SGK'nın keyfi işlem yaptığı tarafımıza bildirilmiştir. Bunun üzerine danışana her ne kadar yargı yoluna veya KVKK'ya gidebileceği anlatılmışsa da danışan bu yolların uzunluğu ve maddi külfeti yüzünden başvuru yapmak istememiş medulasını başka şehirden kapatmak istemiştir.

34-A Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Danışanın arkadaşı yıllar önce olduğu özel bir hastanede ameliyat öncesinde HIV testi yaptırmasına ve testi pozitif çıkmasına rağmen bilgi verme yükümlülüğüne aykırı davranılarak kendisine testin sonucu söylenmemiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Mesleki standartların ihlali (İHBS md 4), Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi'nde (md.14), Hastaya Bilgi Verme Yükümlülüğü (HHY md.18), Görevi İhmal Suretiyle Kötüye Kullanma Suçu (TCK md 257)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana arkadaşının yaşadığı hak ihlallerinden ötürü suç duyurusunda bulunabileceği ayrıca maddi manevi tazminat açabileceği yönünde danışmanlık verilmiş ve kendisinde avukat olduğu için dava sürecinde kullanabileceği döküman desteği sunulmuştur.

35-S Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Danışanın çalıştığı şirkette kademesi yükseltilecek olup bu yükselme öncesinde kendisinden Askerlikten muafiyet sebebine dair rapor sunması istenmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK 134), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK 136)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana kişinin askerlikten muafiyet sebeplerinde kişisel veriler kapsamında olduğunu ve özel hayat kapsamında korunması gereken kişisel verisi niteliğinde olduğu ve Anayasa'nın 20. Maddesine göre herkesin kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahip olduğu anlatıldı. Bu sebeple danışana askerlikten muafiyet belgesinin yeterli olduğunu ve bunu istemesinin suç olduğunu hatırlatması yönünde danışmanlık verildi.

36-G Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu:Danışan HIV statüsünde olduğu için askerlikten muaf tutulmuş ve işe girişte askerliğe ilişkin belge istendiğine muafiyet belgesi vermiştir. Şimdi danışanın işvereni kendisine askerlikten muafiyet sebeplerini sormakta ve danışan paylaşmak istememektedir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK 134), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK 136)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana, askerlikten muafiyet sebeplerinde kişisel verilerden olduğunu bu sebeple yasayla zorunlu tutulan haller dışında açıklamak zorunda olmadığı ve işverenene bu durumun mahremiyet hakkı kapsamında korumak istediğini,eğer ısrar ederse kişisel verileri ele geçirmeye teşebbüsten suç duyurusunda bulunabileceği anlatılmıştır.

37-B Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Danışan diş tedavisi olmak için randevu almış ancak randevu aldığı hekime HIV pozitif olduğunu söyleyince hekim yanında başka bir iş arkadaşına "ıyyy hiv pozitifmiş bu" şeklinde bir cümle sarfetmiş ve danışanı ayrımcılık ve damgalamaya maruz bırakmıştır.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134 Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 4, Hasta Hakları Yönetmeliği md 21), Ayrımcılık yasağının ihlali (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, Biyotıp Sözleşmesi md 11, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 2), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136), Mesleki standartların ihlali (İHBS md 4), Bilgilerinin Gizli Tutulması Hakkının İhlali (HHY md 23), Mahremiyete Saygı Hakkının İhlali (HHY md 21)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana yaşadığı hak ihlallerinden ötürü Hasta Hakları Birimi ile Tabipler Odasına şikayette bulunulmuş, ayrıca suç duyurusunda bulunulmuştur. Süreç takip edilmektedir.

38-A Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Danışan hem medula sistemini kapatmak için hukuki danışmanlık talep etmiş olup hemde yeni başvurduğu işyerinde işe giriş muayenesinde kendisinden

HIV testi istenmiştir. HIV testi yaptırmak istemeyen danışan nasıl bir yol izleyebileceğini sormuştur.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK 134), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK 136), Çalışma ve sözleşme hürriyetinin ihlâli (Anayasa md 48-49, TCK 117)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: ILO'nun HIV/AIDS ve Çalışma Yaşamıyla İlgili Davranış Kuralları başlıklı tavsiye metninde, bir işverenin çalışanından HIV statüsünü açıklamasını istemesinin bir gerekçesi olmayacağı düzenlenmiştir (md. 4/7). Ayrıca işe giriş ve düzenli periyotlarda yapılan testlerde zorunlu HIV testine yer verilmemesi gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca HHY'de de açıklandığı gibi, hiç kimse rızası alınmadan tıbbi ameliyeye (uygulamaya) tabi tutulamaz (md.22). Danışana bu hakları anlatıldı ayrıca İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkındaki Yönetmeliğin ekinde yer alan İşe Giriş/Periyodik Muayene Formunda HIV testinin sayılmadığı dolayısıyla HIV testinin işe giriş için ve periyodik muayenelerde zorunlu bir test olmadığı hususunda bilgi verilmiştir. Hem HIV testi dışındaki testleri yaptırmasının yeterli olacağı hemde Konuyu İl Çalışma Müdürlüğü'ne taşıyabileceği konusunda bilgi verildi.

39-T Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Danışanın HIV statüsünü MEDULA sisteminden gören işyeri hekimi bu durumu işveren ile paylaşacağını söylemiştir. Danışan bu konuda neler yapabileceğine ilişkin hukuki danışmanlık talep etmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134 Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 4, Hasta Hakları Yönetmeliği md 21), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136), Çalışma ve sözleşme hürriyetinin ihlâli (Anayasa md 48-49, TCK 117), Mesleki standartların ihlâli (İHBS md 4), Bilgilerinin Gizli Tutulması Hakkının İhlali (HHY md 23), Mahremiyete Saygı Hakkının İhlali (HHY md 21), Ayrımcılık yasağının ihlâli (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, Biyotıp Sözleşmesi md 11, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 2),

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana; işyeri hekiminin, işçilerle olan ilişkisinin aynı zamanda hasta-hekim ilişkisi olduğu bu bağlamda hekimlik meslek etik ve kurallarına uymakla yükümlü olduğu açıklanmıştır. Bunun yanında İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkındaki Yönetmeliğe göre işyeri hekiminin, görevlerini yaparken, işverenin ve işyerinin meslek sırları, ekonomik ve ticari durumları hakkındaki bilgiler ile işçinin kişisel sağlık dosyasındaki bilgileri gizli tutmakla yükümlü olduğu anlatılmıştır. İşyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanlarının görevlerini mesleğin gerektirdiği etik ilkeler ve mesleki bağımsızlık içerisinde yürütmesi gerektiği anlatılmıştır. Bu konuda gerekli hukuki danışmanlık sağlanmış olup danışan bu doğrultuda işyeri hekimi ile tekrar görüşmeye yönlendirilmiştir

Başvuruya İlişkin Son Durum: İşyeri hekimi kendisi ile tekrar görüşen danışana; danışanın statüsünü salgından ötürü işverenle paylaşmak zorunda olduğunu keza; işyerinin kronik rahatsızlığı olanları izne çıkardığı ve işe alır almaz izne çıkarmak

zorunda kalacakları birinin çalışmasına onay veremeyeceği zira bunun sadece HIV ile alakalı bir durum değil tüm kronik hastalıklar için alınan bir karar olduğu söylemiştir. Danışan bunun üzerine herhangi bir mekanizmaya başvurmak istememiştir.

40-A Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Danışan yeni bir işe girmiş ancak hastanedeki kontrolleri için izin istediğinde insan kaynaklarındaki görevli kendisinin rahatsızlığını öğrenmek için baskı yapmıştır. Danışan bu baskıdan çok rahatsız olmuş, statüsünü paylaşmak istememiş ve işyerinden ayrılmıştır.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK 134), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK 136)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana kişinin HIV statüsünün Anayasa Mahkemesi kararlarında tanımlandığı üzere kişinin sağlık verileri kapsamında olan ve özel hayat kapsamında korunması gereken kişisel verisi niteliğinde olduğu ve Anayasa'nın 20. Maddesine göre herkesin kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahip olduğu anlatıldı. Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak bir başkasına verilmesi, yayılması veya ele geçirilmesi ise TCK madde 136'da düzenlenen "Verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme" suçunu; kişinin özel hayatının gizliliğinin ihlal edilmesi ise TCK madde 134'de düzenlenen "*Özel hayatın gizliliğini ihlal*" suçunun unsurlarının oluşmasına sebep olduğu anlatılmıştır. Bu sebeple ısrarla kişisel verinin ele geçirilmeye çalışılması bu suçlara teşebbüs olduğundan ötürü suç duyurusunda bulunabileceği hususunda danışmanlık verilmiştir ve suç duyurusunda bulunulmuştur.

41-A Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Danışan yeni bir işe başvurmuş, işyeri hekimi medula sisteminden danışanın HIV statüsünden haberdar olmuş ve enfeksiyon hekiminden çalışmasına engel yoktur raporu getirmesini talep etmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134), Ayrımcılık yasağının ihlali (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, İş Kanunu md 5), TCK 117), Çalışma ve sözleşme hürriyetinin ihlali (Anayasa md 48-49, TCK 117), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana; HIV/AIDS ve Çalışma Yaşamıyla İlgili ILO Davranış Kuralları doğrultusunda gerekli hukuki danışmanlık sağlanmış ve HIV enfeksiyonunun, işten çıkarma için bir gerekçe olamayacağı ayrıca HIV/AIDS ve Çalışma Yaşamıyla ilgili ILO Uygulama ve Davranış Kuralları'na göre iş için başvuranlardan ya da çalışanlardan HIV'le ilgili kişisel bilgi vermelerini istemenin herhangi bir gerekçesi olamayacağı ayrıca, çalışanların da bu tür bilgileri iş arkadaşlarına verme gibi bir yükümlülükleri olamayacağı ile işçilerin sağlık statülerine ilişkin konularda, kişisel verilerine erişimin gizliliğe ilişkin kurallara tabi olması gerektiği yer almaktadır. Dolayısıyla İşçi veya işçi adayından HIV testinin istenmesi ve test sonucuna göre işçi adayının işe alınmaması veya işçinin iş sözleşmesinin feshedilmesi veyahut yenilenmemesi durumu açıkça ayrımcılıktır. Bu husus hem taraf olduğumuz uluslararası sözleşmelere hem de ulusal düzeydeki mevzuatlarımıza aykırıdır. HIV testi Kan ve Kan

Ürünleri Yönetmeliği'nde sayılan haller (kan ve organ bağışçıları) ile Genel Kadınlar Ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler Ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü'nde sayılan haller bakımından zorunlu tutulmuştur. Dolayısıyla işe girişlerde veya yapılan rutin sağlık muayenelerinde HIV testi istenmesi hukuka aykırıdır.Bu sebeple danışana bu doğrultuda tekrardan işyeri hekimi ile görüşmesi yönünde hukuki danışmanlık verilmiştir.

Başvuruya İlişkin Son Durum: Danışan işyeri hekimi ile danışmanlık doğrultusunda tekrar görüşmüş işyeri hekimi talebinden geri atmamıştır. Bunun üzerine danışan tedavi gördüğü enfeksiyon hekiminden “çalışmasına engel yoktur” şeklinde bir yazı almış ve bunu işyeri hekimine götürmüştür. Ancak işyeri hekimi bu şekilde dahi almamaya karar verdiğini söylemiş ve çalışmasına icazet vermemiştir. Danışana, yaşadığı bu ihlaller sebebiyle suç duyurusunda bulunabileceği, gerekli hukuki desteği sunabileceğimizi belirttik ancak danışan acilen bir işe ihtiyacı olduğunu ve bu süreçlerle uğraşmak için maddi gücü ve isteğinin olmadığını belirtmiş, herhangi bir yargı mekanizmasına başvurmamıştır.

42-C Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Danışan MEDULA sistemini 2 yıl önce gizlemek için gerekli başvuruları yapmıştır ancak herhangi bir açma talebinde bulunmamasına rağmen sistemin tekrar açıldığını ve eczacısının HIV statüsünü gördüğünü aktarmıştır.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK 136)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Tüm hekim ve eczacıların tc kimlik numarası üzerinden Medula sistemine erişim sağlaması Kişisel Verilerin Korunması açısından ciddi bir ihlaldir. Zira bu sisteme kişinin sadece tedavi gördüğü hekim veya ilaçlarını aldığı eczacının değil tüm hekim ve eczacıların erişiminin olması kişinin bilgilerinin mesleki gereklilik dışında da herkese açılması demektir. Herhangi bir başvuru olmamasına rağmen açılmasının sebebi tarafımızca SGK Başkanlığına sorulmuş ancak bir yanlılık olduğu yönünde bir cevap alınmıştır. Danışan gizlilik için yeni bir başvuru yapmak zorunda kalmıştır.

43-A Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Danışan MEDULA sistemindeki bilgilerin gizlenmesi amacıyla Sosyal Güvenlik Kurumu'na dilekçe ibraz etmiştir. Dilekçedeki talebi reddedilen danışan haklarını öğrenmek için derneğe ulaşmıştır.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK 136)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: MEDULA sisteminin kapatılması, kullanılan ilaçlara ait bilgilerin ve sistemde bulunan hastalıklara ilişkin raporların eczanelerde, hastanelerde, iş yerlerinde ve diğer her türlü sağlık hizmeti sunan birimlerde kullanılan MEDULA sisteminde görüntülenmeyecek şekilde gizlenmesinden ibarettir. Aynı zamanda 6698 sayılı kanun kapsamında kişisel verilerin korunmasını sağlayacak şekilde kapatılması (gizlenmesi) provizyon alma, muayene olma, ilaç yazdırma gibi hakların korunmayacağı anlamına gelmez. Kişilerin SGK'ya başvurarak bu haklarını kullanması

olağan bir durumdur. İdare kişilere tanınan haklar doğrultusunda talep edilen işlemi yapmadığı durumda idarenin görevini yapmama şeklinde bir kusuru oluşur. Tüm bunlara dayanarak İYUK gereklilikleri doğrultusunda önce kuruma itiraz için başvuru, talep kabul edilmediği durumda ise idari dava açma şeklinde aksiyon alabileceği danışana anlatıldı. Ancak danışan devlet memuru olmayı hedeflediği için sürecin kendisine zarar getireceği düşüncesi ile herhangi bir işlem yapmak istemediğini belirtmiştir.

44-H Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: İşe giriş sırasında askerlikten muaf olmasının sebebi sorgulanan danışan, HIV enfeksiyonu sebebiyle askerlikten muaf olduğunu işyerine söylemek zorunda olup olmadığı konusunda bilgi almak istemiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK 134), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK 136)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Askerlik muafiyet belgesinde kişinin hangi sebeple muaf olduğu konusunda bir bilgi yer almaz. Dolayısı ile bu kişisel bilgiyi kişi işyeri de dahil kimseyle paylaşmak zorunda değildir. Danışana bu bilginin kişisel bilgi olduğu, istemediği durumda kimseyle paylaşması gerekmediği anlatıldı.

45-S Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Danışan MEDULA sistemindeki bilgilerini gizlemek için SGK'ya başvurmuş, SGK tarafından talebi reddedilmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK 136)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Tüm hekim ve eczacıların tc kimlik numarası üzerinden Medula sistemine erişim sağlaması Kişisel Verilerin Korunması açısından ciddi bir ihlaldir. Zira bu sisteme kişinin sadece tedavi gördüğü hekim veya ilaçlarını aldığı eczacının değil tüm hekim ve eczacıların erişiminin olması kişinin bilgilerinin mesleki gereklilik dışında da herkese açılması demektir. Bu sebeple Medula Sisteminin dilekçeyle gizlenmesi bir yana bu güvenlik açığının zaten kapatılması gerekmektedir. Kişinin gizleme talebine red yanıtı verilmesi hukuka aykırı bir işlemdir ve idari mahkemede iptali gerekir. Ancak yargı mekanizmasına gitmeden önce Ankara SGK Medula Birimi Başkanlığı ile tarafımızca iletişime geçilmiş ve bu red kararının alınan Başkanlıkça alınan bir karar olup olmadığı sorulmuştur. Medula Birimi, Başkanlığınca böyle bir karar olmadığı ve söz konusu SGK'nın keyfi işlem yaptığı tarafımıza bildirilmiştir. Bunun üzerine danışana her ne kadar yargı yoluna veya KVKK'ya gidebileceği anlatılmışsa da danışan bu yolların uzunluğu ve maddi külfeti yüzünden başvuru yapmak istememiştir.

46-L Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Danışan bir özel şirket ile yaptığı görüşmeler sonucu anlaşmış ve işe yeni başlayacak olan danışandan sağlık testleri istenmiştir. Talep edilen testler arasında HIV testi de vardır. Danışan bu testi yaptırmak istemediği için derneğe ulaşmıştır.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK 134), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK 136), Çalışma ve sözleşme hürriyetinin ihlali (Anayasa md 48-49, TCK 117)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü) HIV/AIDS ve Çalışma Yaşamı ile İlgili Davranış Kuralları'nda uluslararası bağlayıcılığı olan şu açıklamayı yapmıştır: HIV testi, ilk işe alınmada ya da iş akdinin sürmesinde bir ön koşul olarak kullanılmamalıdır. Çalışanlar için işe başlanmasından önce ya düzenli aralıklarla yapılan rutin uygunluk testlerinde ise zorunlu HIV testine yer verilmemelidir. Bu ifadeden anlaşılacağı gibi işe başlayacak olan kişiler HIV testi yaptırmak zorunda değildir, rızaları dışında bu testin yapılması da hak ihlaline karşılık gelir. Danışana bu konuda hakları anlatmış ayrıca işyerinin HIV testi talebine ilişkin İl Çalışma Müdürlüğü'ne bildirim yapabileceği konusunda bilgi verilmiştir.

Başvuruya İlişkin Son Durum: Danışan yargı mekanizmasına başvurmak istememiş, işe girmemiştir.

47-H Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Danışan kendinden yaşça büyük olan öz kardeşi tarafından HIV statüsü sebebiyle fiziksel ve psikolojik şiddete uğrayan danışan konu ile ilgili hukuki danışmanlık talep etmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:Eziyet Suçu(TCK 96)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Derneğe ulaşmadan önce suç duyurusunda bulunmuş olan danışanın suç duyurusu dilekçesinin akıbeti henüz belli olmadığı için danışana koruma kararı alabilmesi için dilekçe yazılmış ve ibraz etmesi için kendisi ile dilekçe paylaşılmıştır.

48-A Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: Danışan HIV pozitif olup danışanın evli olduğu erkek kendisine defalarca cinsel saldırıda bulunarak cinsel şiddete, kendisine "seni HIV'li kabul ettim artık benimsin" şeklinde sözler söyleyeyerek defalarca psikolojik şiddete maruz bırakmıştır. Danışan hukuki destek talep etmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Cinsel Saldırı (TCK 102)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek: Danışanın bulunduğu şehirdeki bir kadın örgütü ile iletişime geçilerek kendisine gönüllü destek verebilecek bir avukat bulunmuştur. Daha sonra hem suç duyurusu hemde uzaklaştırma kararı için gerekli dilekçeler yazılarak bulunan gönüllü avukat ile iletişime geçilerek gerekli işlemlerin yapılması sağlanmıştır. Danışan başka bir şehire taşınmış yeni bir hayat kurmuştur. Evli olduğu erkek hakkında soruşturma başlatılmış olup süreç tarafımızca takip edilmektedir.

49-M Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: Aile hekimliğine işe giriş muayene raporunu almak için başvuran danışanın aile hekimi bu rapora HIV statüsünü de yazmak istemiştir. Danışan, aile

hekiminin HIV statüsüne raporda yer vermesinin hak ihlali olup olmadığı konusunda bilgi almak istemiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134 Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 4, Hasta Hakları Yönetmeliği md 21), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136), Çalışma ve sözleşme hürriyetinin ihlali (Anayasa md 48-49, TCK 117), Ayrımcılık yasağının ihlali (AİHS Madde 14, İHBS Madde 11, TCK Madde 122, Biyotıp Sözleşmesi md.11), Bilgilerinin Gizli Tutulması Hakkının İhlali (HHY Madde 23), Mahremiyete Saygı Hakkının İhlali (HHY md 21)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkındaki Yönetmeliğin ekinde yer alan İşe Giriş/Periyodik Muayene Formunda HIV testinin sayılmadığı belirtilmiş, dolayısıyla HIV testinin işe giriş için ve periyodik muayenelerde zorunlu bir test olmadığı hususunda bilgi verilmiştir. Ayrıca başvuru konusunda yer alan hak ihlalleri ve bu ihlallerden ötürü suç duyurusunda bulunabileceği konusunda danışmanlık sağlanmıştır. Zira ILO HIV/AIDS ve Çalışma Yaşamıyla İlgili Davranış Kuralları'na göre; İş için başvuranlardan ya da çalışanlardan HIV'le ilgili kişisel bilgi vermelerini istemenin herhangi bir gerekçesi olamaz. Ayrıca, çalışanların da bu tür bilgileri iş arkadaşlarına verme gibi bir yükümlülükleri olamaz. İşçilerin sağlık statülerine ilişkin konularda, kişisel verilerine erişimin gizliliğe ilişkin kurallara tabi olması gerekmektedir.(m.4/7) Danışana bu bilgiler ışığında aile hekimi ile tekrardan görüşmesi önerilmiş ve aile hekimini öncelikle Aile Hekiminden Sorumlu Hekim'e, Sağlık Bakanlığı'na, Tabip odasına şikayet edebileceği anlatılmıştır.

Başvuruya İlişkin Son Durum:Danışan başka bir aile hekiminden rapor alarak problemi çözmek istediğini, bir başvuruda bulunmak istemediğini beyan etmiştir.

50-H Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: Danışan HIV statüsünde olup, eşi çocuğunu kendisine HIV statüsünden ötürü kendisine göstermemekte, ve velayet hakkı olmadığını iddia etmektedir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Velayet hakkının ihlali

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek:Danışana tekrardan velayet davası açma hakkı olduğunu keza kendisinin HIV statüsünden ötürü çocuğunu görememe gibi bir durumun olamayacağı aksine babasının mahkeme kararına uymamasından ötürü hukuka aykırı davrandığı ve eğer isterse tekrardan velayet davası açabileceğine ilişkin bilgilendirmeler yapılmıştır.Danışanın talebi üzerine avukatına HIV'in konu olduğu mahkeme kararları ve güncel döküman desteği sunulmuştur.

51-A Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: HIV ile yaşayan danışan ve eşi evlilik işlemleri sebebiyle aile hekimine başvurmuştur. Danışanın ilk yapılan tahlillerinde HIV testi sonucu pozitif çıkmıştır. Aile hekimi testi doğrulamaya göndermiş, çifte test sonuçları gelmeden evlilik için gerekli raporu vermeyeceğini beyan etmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Görevi İhmal Suretiyle Kötüye Kullanma Suçu (TCK md 257), Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134 Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 4, Hasta Hakları Yönetmeliği md 21), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136),Ayrımcılık yasağının ihlâli (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122), Mesleki standartların ihlâli (İHBS md 4), Bilgilerinin Gizli Tutulması Hakkının İhlali (HHY md 23), Mahremiyete Saygı Hakkının İhlali (HHY md 21)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Evlilik öncesinde yapılması zorunlu testler Umumi Hıfzısıhha Kanununda belirlenmiştir. Bu zorunlu testler arasında HIV testi bulunmamaktadır. Dolayısı ile evlilik için gerekli sağlık raporunun verilmesinde HIV testi sonucunu beklemek hekimin görevini yapmamasıdır. Bu da TCK gereğince suç teşkil etmektedir. Danışana Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulunabileceği, aile hekimlerinden sorumlu hekime şikayet edebileceği, TTB'ye ve Sağlık Bakanlığı'na şikayette bulunabileceği anlatıldı. Ancak danışan ise şikayet hakkını kullanmak istememiştir.

52-A Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: Danışanın onayı alınmadan kendisine HIV testi yapılmıştır. Danışan onayı alınmadan vücut bütünlüğüne müdahale edildiği için test yapılan hastaneyi dava etmek istemektedir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:Kişinin Dokunulmazlığı ile Maddi ve Manevi Bütünlüğünü Koruma Hakkının İhlali (Anayasa md 17), Mesleki standartların ihlâli (İHBS md 4)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Hiçkimsenin vücut bütünlüğüne kişinin onayı alınmaksızın müdahalede bulunulamaz. Danışana yaşadığı ihlalden ötürü manevi tazminat davası açabileceği konusunda danışmanlık verilmiştir.

53-A Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: Danışanın HIV statüsü İl Umumi Hıfzısıhha Kurulu'na bildirilmiş, danışanı Kuruldan aramışlardır. Danışan bu uygulamanın kanuni dayanağı olup olmadığını sormaktadır.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK 134), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK 136)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: HIV tanısı doğrulandıktan sonra Bulaşıcı Hastalıklar Sürveyans ve Kontrol Esasları Yönetmeliğince istatistiki amaçlı olarak Sağlık Bakanlığı'na bildirim zorunlu ise de bu bildirim dahi kişisel bilgiler kodlanmış biçimde bakanlığa gönderilir. Bunun sebebi damgalama ve ayrımcılığa açık bir statü olması sebebiyle mahremiyet hakkının korunmaya çalışılmasıdır. Ancak İl Umumi Hıfzısıhha Kurulu'na bildirilmesine yönelik bir düzenleme olmadığı ve danışanın kişisel verilerinin ihlal edildiğini eğer isterse hukuki mekanizmalara başvurabileceği anlatılmıştır.

54-C Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu:Danışan MEDULA sistemini kapatmasına rağmen açık görüldüğünü ve işyeri hekiminin HIV statüsünü görmesi halinde bunu işverene söyleyebileceğini ve bu konuda nasıl bir yol izlemesi gerektiğini sormuştur.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK 136)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Tüm hekim ve eczacıların tc kimlik numarası üzerinden Medula sistemine erişim sağlaması Kişisel Verilerin Korunması açısından ciddi bir ihlaldir. Bunun yanı sıra bu ihlal yüzünden işyeri hekiminin tanısını görme endişesi tanıdığı için danışana; işyeri hekiminin, işçilerle olan ilişkisinin aynı zamanda hasta-hekim ilişkisi olduğu bu bağlamda hekimlik meslek etik ve kurallarına uymakla yükümlü olduğu açıklanmıştır. Bunun yanında İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkındaki Yönetmeliğe göre işyeri hekiminin, görevlerini yaparken, işverenin ve işyerinin meslek sırları, ekonomik ve ticari durumları hakkındaki bilgiler ile işçinin kişisel sağlık dosyasındaki bilgileri gizli tutmakla yükümlü olduğu anlatılmıştır. İşyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanlarının görevlerini mesleğin gerektirdiği etik ilkeler ve mesleki bağımsızlık içerisinde yürütmesi gerektiği anlatılmıştır. Bu konuda gerekli hukuki danışmanlık sağlanmış olup danışanın böyle bir problem yaşaması halinde işyeri hekimi ile bu doğrultuda görüşebileceği söylenmiştir.

55-H Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: Danışan açık cezaevinde hükümlü olup, ülkede Covid-19 salgınından ötürü alınan tedbirler kapsamında izne çıkarılmıştır. Danışan, HIV statüsünden ötürü cezaevinde tecrit edildiğini ve sosyal faaliyetler katılma hakkı ile spor haklarından yararlandırılmadığını belirtmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Ayrımcılık yasağının ihlali (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122), Sosyal Faaliyetlere Katılma Hakkının İhlali (Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun 3. md, Adalet Bakanlığının 17/6/2005 tarihli Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri Yönetmeliği), Sportif Faaliyetlere Katılma Hakkının İhlali (Adalet Bakanlığı'nın Ceza İnfaz Kurumlarının Tahsisi, Nakil İşlemleri ve Diğer Hükümler Hakkında 45/1 sayılı Genelgesi),

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek: Danışanın uğradığı hak ihlallerinden ötürü; Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne, İl İnsan Hakları Komisyonuna ve Türkiye İnsan Hakları Eşitlik Komisyonuna başvurulmuştur.

56-A Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: Danışan MEDULA sistemini gizlemek için başvuruda bulunmuş ancak bu talebine Sosyal Güvenlik Kurumundan red yanıtı gelmiştir

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK 136)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Tüm hekim ve eczacıların tc kimlik numarası üzerinden Medula sistemine erişim sağlaması Kişisel Verilerin Korunması açısından ciddi bir ihlaldir. Zira bu sisteme kişinin sadece tedavi gördüğü hekim veya ilaçlarını aldığı eczacının değil tüm hekim ve eczacıların erişiminin olması kişinin bilgilerinin mesleki gereklilik dışında da herkese açılması demektir. Bu sebeple Medula Sisteminin dilekçeyle

gizlenmesi bir yana bu güvenlik açığının zaten kapatılması gerekmektedirken kişinin gizleme talebine red yanıtı verilmesi hukuka aykırı bir işlemdir ve idari mahkemede iptali gerekir. Ancak yargı mekanizmasına gitmeden önce Ankara SGK Medula Birimi Başkanlığı ile tarafımızca iletişime geçilmiş ve bu red kararının alınan Başkanlıkça alınan bir karar olup olmadığı sorulmuştur. Medula Birimi, Başkanlığınca böyle bir karar olmadığı ve söz konusu SGK'nın keyfi işlem yaptığı tarafımıza bildirilmiştir. Bunun üzerine danışan başvuru yapmak istememiş medulasını başka şehirden kapatmak istemiştir.

57-M Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu : Danışan askerlik muafiyeti başvurularını yapmak için Askerlik Şubesine başvurmuş ancak kendisine bu işlemi sevk tarihinde yapabileceği söylenmiş ve muafiyet işlemleri yapılmamıştır. Danışan bu konuda hukuki destek talep etmektedir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri:Görevi İhmal Suretiyle Kötüye Kullanma Suçu (TCK md 257)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek:Danışana HIV statüsünün Türk Silahlı Kuvvetleri Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı Sağlık Yeteneği Yönetmeliğine göre askerliğe engel hallerden sayıldığını ve bu işlemin yönetmeliğin 6. maddesine göre yoklama dışında da yapılabileceği söylenmiş, Askerlik Şubesine yazılı başvuru yapılmıştır. Başvuruda ilgili Yönetmelik hatırlatılmış ve muafiyet işlemlerinin yapılmamasının görevi ihmal suçunu oluşturacağı yazılmıştır. Cevap beklenmektedir.

58-C Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: Danışan MEDULA sistemini 2 yıl önce gizlemek için gerekli başvuruları yapmıştır ancak herhangi bir açma talebinde bulunmamasına rağmen sistemin tekrar açıldığını ve eczacısının HIV statüsünü gördüğünü aktarmıştır.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK 136)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Tüm hekim ve eczacıların tc kimlik numarası üzerinden Medula sistemine erişim sağlaması Kişisel Verilerin Korunması açısından ciddi bir ihlaldir. Zira bu sisteme kişinin sadece tedavi gördüğü hekim veya ilaçlarını aldığı eczacının değil tüm hekim ve eczacıların erişiminin olması kişinin bilgilerinin mesleki gereklilik dışında da herkese açılması demektir. Danışanın SGK'ya başvurusunda her ne kadar bir yanlışlık olduğu belirtilmişse de SGK ile yaptığımız görüşmeler sonucu MEDULA sisteminde gizlilik kararı aldırılan kişilerin ilaçlarının görünmeyeceği, sadece ilaç aldıkları eczanede raporlarının görüneceği bilgisi alınmıştır.

59-G Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: Danışan HIV statüsünde olup yeni bir iş başvurusu yapmıştır. İşe giriş muayenesinde HIV testi istenmektedir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK 134), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK 136), Çalışma ve sözleşme hürriyetinin ihlali (Anayasa md 48-49, TCK 117)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: ILO'nun HIV/AIDS ve Çalışma Yaşamıyla İlgili Davranış Kuralları başlıklı tavsiye metninde, bir işverenin çalışanından HIV statüsünü açıklamasını istemesinin bir gerekçesi olmayacağı düzenlenmiştir (md. 4/7). Ayrıca işe giriş ve düzenli periyotlarda yapılan testlerde zorunlu HIV testine yer verilmemesi gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca HHY'de de açıklandığı gibi, hiç kimse rızası alınmadan tıbbi ameliyeye (uygulamaya) tabi tutulamaz (md.22). Danışana bu hakları anlatıldı, HIV testini yaptırmaması ve diğer zorunlu testleri yaptırap bu şekilde belgelerini teslim edebileceği anlatıldı. Konuyu İl Çalışma Müdürlüğü'ne taşıyabileceği konusunda bilgi verildi.

Başvuruya İlişkin Son Durum: Danışan HIV testi dışındaki testleri yaptırmış, işe girmiştir.

60-M Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: Yeni işe başlayan danışandan işe giriş muayene raporu istenmiştir. Danışan işyeri hekimi tarafından istenen raporda HIV testi olduğunu ancak ayrımcılığa maruz kalacağı düşüncesiyle yaptırmak istemediğini beyan etmiştir ve bu konuda nasıl bir yol izleyebileceğini sormuştur.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134 Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 4, Hasta Hakları Yönetmeliği md 21), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136), Çalışma ve sözleşme hürriyetinin ihlâli (Anayasa md 48-49, TCK 117), Ayrımcılık yasağının ihlâli (AİHS Madde 14, İHBS Madde 11, TCK Madde 122, Biyotıp Sözleşmesi md.11), Bilgilerinin Gizli Tutulması Hakkının İhlali (HHY Madde 23), Mahremiyete Saygı Hakkının İhlali (HHY md 21)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkındaki Yönetmeliğin ekinde yer alan İşe Giriş/Periyodik Muayene Formunda HIV testinin sayılmadığı belirtilmiş, dolayısıyla HIV testinin işe giriş için ve periyodik muayenelerde zorunlu bir test olmadığı hususunda bilgi verilmiştir. Ayrıca başvuru konusunda yer alan hak ihlalleri ve bu ihlallerden ötürü suç duyurusunda bulunabileceği konusunda danışmanlık sağlanmıştır. Zira ILO HIV/AIDS ve Çalışma Yaşamıyla İlgili Davranış Kuralları'na göre; İş için başvuranlardan ya da çalışanlardan HIV'le ilgili kişisel bilgi vermelerini istemenin herhangi bir gerekçesi olamaz. Ayrıca, çalışanların da bu tür bilgileri iş arkadaşlarına verme gibi bir yükümlülükleri olamaz. İşçilerin sağlık statülerine ilişkin konularda, kişisel verilerine erişimin gizliliğe ilişkin kurallara tabi olması gerekmektedir.(m.4/7) Danışana bu bilgiler ışığında işveren ile tekrardan görüşmesi ve iş akdinin feshedilmesi durumunda işe iade davası, ayrımcılık tazminatı davası ile diğer işçilik alacaklarına ilişkin dava haklarının hatırlatılması yönünde danışmanlık verilmiştir.

Başvuruya İlişkin Son Durum: Danışan HIV testi yaptırmadan işe giriş muayenesi yaptırmıştır, işveren bu raporu kabul etmemiştir. Danışan işe girmekten vazgeçmiştir.

61-Ö Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: Danışan evlilik öncesi zorunlu test için aile hekimliğine başvurmuş gerekli testler yapılmıştır. Danışan ve nişanlısı aile hekimliğindeki işlemleri bitirdikten birkaç saat sonra testleri yapan hekim, danışanı arayıp kendisine "sen neden AIDS'Lİ

olduğunu bize söylemedin, büyük bir suç işledin bize karşı çabuk buraya geri dön” şeklinde sözler söylemiştir. Danışan bize ulaşip hukuki danışmanlık talep etmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Görevi Kötüye Kullanma Suçu (TCK md 257), Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134 Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 4, Hasta Hakları Yönetmeliği md 21), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136), Ayrımcılık yasağının ihlali (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122), Mesleki standartların ihlali (İHBS md 4), Bilgilerinin Gizli Tutulması Hakkının İhlali (HHY md 23), Mahremiyete Saygı Hakkının İhlali (HHY md 21)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Evlilik öncesinde yapılması zorunlu testler Umumi Hıfzıssıhha Kanununda belirlenmiştir. Bu zorunlu testler arasında HIV testi bulunmamaktadır. Dolayısı ile evlilik için gerekli sağlık raporunun verilmesinde onay alınmaksızın, HIV testinin yapılması hele bunun suç olduğu iddiasıyla hastanın tehdit edilmesi hem hekimlik meslek etik kurallarına aykırılık oluşturmaktadır hemde görevi kötüye kullanma suçunun unsurlarını oluşturmaktadır. Bu da TCK gereğince suç teşkil etmektedir. Danışana bu yönde danışmanlık sağlanmış ve Cumhuriyet Savcılığı’na suç duyurusunda bulunabileceği, aile hekimlerinden sorumlu hekime şikayet edebileceği, TTB’ye ve Sağlık Bakanlığı’na şikayette bulunabileceği anlatıldı.

Başvuruya İlişkin Son Durum: Danışan evlilik hazırlığında olduğu için ve yaşadığı şehirde ifşa olma korkusuyla yargı mekanizmalarını kullanmak istememiş, aile hekimliğine tekrardan gidine hekim ile tarafımızca görüşme sağlanmış ve yapılanın hukuka aykırı olduğu anlatılmıştır.

62-İ Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu:Danışanın arkadaşı, HIV statüsünü 3. kişilerle paylaşmış danışan hukuki mekanizmalara başvurmak istemektedir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK 134), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK 136)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana kişinin HIV statüsünün Anayasa Mahkemesi kararlarında tanımlandığı üzere kişinin sağlık verileri kapsamında olan ve özel hayat kapsamında korunması gereken kişisel verisi niteliğinde olduğu ve Anayasa’nın 20. Maddesine göre herkesin kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahip olduğu anlatıldı. Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak bir başkasına verilmesi, yayılması veya ele geçirilmesi ise TCK madde 136’da düzenlenen “Verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme” suçunu; kişinin özel hayatının gizliliğinin ihlal edilmesi ise TCK madde 134’de düzenlenen “Özel hayatın gizliliğini ihlal” suçunun unsurlarının oluşmasına sebep olduğu anlatılmıştır. Bu fiillere ilişkin suç duyurusunda bulunabileceği hususunda danışmanlık verilmiştir.

Başvuruya İlişkin Son Durum:Suç duyurusunda bulunulmuş, soruşturmanın sonucu beklenmektedir.

63-M Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu:Danışanın arkadaşı,HIV statüsünü 3. kişilerle paylaşmış danışan hukuki mekanizmalara başvurmak istemektedir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK 134), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK 136)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana kişinin HIV statüsünün Anayasa Mahkemesi kararlarında tanımlandığı üzere kişinin sağlık verileri kapsamında olan ve özel hayat kapsamında korunması gereken kişisel verisi niteliğinde olduğu ve Anayasa'nın 20. Maddesine göre herkesin kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahip olduğu anlatıldı. Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak bir başkasına verilmesi, yayılması veya ele geçirilmesi ise TCK madde 136'da düzenlenen "Verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme" suçunu; kişinin özel hayatının gizliliğinin ihlal edilmesi ise TCK madde 134'de düzenlenen "*Özel hayatın gizliliğini ihlal*" suçunun unsurlarının oluşmasına sebep olduğu anlatılmıştır. Bu fiillere ilişkin suç duyurusunda bulunabileceği hususunda danışmanlık verilmiştir.

Başvuruya İlişkin Son Durum:Danışan için bu ihlalleri anlatan bir mail yazılmış ve bu ihlallerin devamı halinde suç duyurusuna bulunacağına ilişkin danışan "ihtarname" niteliğinde kendisine göndermiştir.İhlaller şimdilik son bulmuştur.

64-T Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: Danışan hekim olup, bir hastasının HIV statüsünde olduğunu, CD4 sayısının çok düşük olduğunu ancak sigortası olmadığı için ilaçlarına erişim sağlayamadığını; bu sebeple kendisini gelir testi için buldukları ilçe kaymakamlığına yönlendirdiğini ancak hastasının pandemi bahanesi ile içeri alınmadığını oysa hastasının trans olması sebebiyle kaymakamlıktan içeri alınmadığını ve dilekçesinin alınmadığını düşündüğünü aktarmıştır.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Görevi Kötüye Kullanma Suçu (TCK md 257), Sosyal güvenlik hakkının ihlali (Anayasa md 60), Ayrımcılık yasağının ihlali (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122)Dilekçe hakkı (Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun md 3)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek: Başvurucu hekimden hastasının iletişim bilgileri alınmış ve hak ihlaline uğrayan kişiye ulaşılmıştır ve suç duyurusunda bulunmak istemesi halinde gerekli desteği sunabileceğimiz iletilmiştir. Ancak danışan suç duyurusu gibi yorucu bir süreçle uğraşmak istemediğini yalnızca ilaç başvurusu yapmak istediğini belirtmiştir. İlaç başvurusunda danışanın dilekçe hakkı ihlal edilmiş, görevi ihmal suretiyle kötüye kullanma suçu oluşmuştur. Zira pandemi, kamu hizmetlerinin durdurulması için bir bahane olarak ileri sürülemez. İzmir Barosu Lgbti Komisyonu ile iletişime geçilmiş komisyon gönüllü destek sunarak danışan ile iletişime geçmiştir. Danışan, maruz kaldığı ayrımcılıkla ilgili hukuki mekanizmalara başvurmak istememişede ilaca erişim ile ilgili süreci İzmir Barosu Lgbti Komisyonundan gönüllü avukatlarca takip edilmektedir. Süreç ayrıca tarafımızcada takip edilmektedir.

65-C Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: Danışan iş başvurusu yapmış, mülakatları olumlu sonuçlanmış ve işe alınmıştır. Ancak işe giriş muayenesini yapan OSGB’de danışanın MEDULA sisteminden HIV statüsü öğrenilmiş ve işe giriş onayı verilemeyeceği söylenmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK 134), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK 136),Ayrımcılık yasağının ihlâli (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, İş Kanunu md 5), Çalışma ve sözleşme hürriyetinin ihlâli (Anayasa md 48-49, TCK 117)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkındaki Yönetmeliğin ekinde yer alan İşe Giriş/Periyodik Muayene Formunda HIV testinin sayılmadığı belirtilmiş, dolayısıyla HIV testinin işe giriş için ve periyodik muayenelerde zorunlu bir test olmadığı hususunda bilgi verilmiştir. Ayrıca başvuru konusunda yer alan hak ihlalleri ve bu ihlallerden ötürü suç duyurusunda bulunabileceği konusunda danışmanlık sağlanmıştır. Zira ILO HIV/AIDS ve Çalışma Yaşamıyla İlgili Davranış Kuralları’na göre; İş için başvuranlardan ya da çalışanlardan HIV’le ilgili kişisel bilgi vermelerini istemenin herhangi bir gerekçesi olamaz. Ayrıca, çalışanların da bu tür bilgileri iş arkadaşlarına verme gibi bir yükümlülükleri olamaz. İşçilerin sağlık statülerine ilişkin konularda, kişisel verilerine erişimin gizliliğe ilişkin kurallara tabi olması gerekmektedir.(m.4/7) Danışana bu bilgiler ışığında işveren ile görüşmesi ve OSGB’nin bu tutumunun hukuka aykırı olduğunu ve HIV statüsünün işe alınmasına engel bir statü olmadığını belirtilmiştir.

Başvuruya İlişkin Son Durum: Danışan işveren ile tekrardan bir görüşme sağlamış, kendisinden bir enfeksiyon hekiminden “HIV, çalışmasına engel değildir” ibareli bir rapor talep edilmiştir. Danışan enfeksiyon hekiminden raporu almış, işe başlamıştır.

66-S Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: HIV ile yaşayan danışan ve eşi evlilik işlemleri sebebiyle aile hekimine başvurmuştur. Danışanın ilk yapılan tahlillerinde HIV testi sonucu pozitif çıkmıştır. Aile hekimini testi doğrulamaya göndermiş, çifte test sonuçları gelmeden evlilik için gerekli raporu vermeyeceğini beyan etmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Görevi İhmal Suretiyle Kötüye Kullanma Suçu (TCK md 257), Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134 Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 4, Hasta Hakları Yönetmeliği md 21), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136),Ayrımcılık yasağının ihlâli (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122), Mesleki standartların ihlâli (İHBS md 4), Bilgilerinin Gizli Tutulması Hakkının İhlali (HHY md 23), Mahremiyete Saygı Hakkının İhlali (HHY md 21)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Evlilik öncesinde yapılması zorunlu testler Umumi Hıfzıssıhha Kanununda belirlenmiştir. Bu zorunlu testler arasında HIV testi bulunmamaktadır. Dolayısı ile evlilik için gerekli sağlık raporunun verilmesinde HIV testi sonucunu beklemek hekimin görevini yapmamasıdır. Bu da TCK gereğince suç teşkil etmektedir. Danışana hekimle bu danışmanlık doğrultusunda tekrar konuşması önerilmiş ayrıca Cumhuriyet Savcılığı’na suç duyurusunda bulunabileceği, aile hekimlerinden sorumlu hekime şikayet edebileceği, TTB’ye ve Sağlık Bakanlığı’na

şikayette bulunabileceği anlatıldı. Danışandan yasal süreçlere başvuru için dönüş beklenmektedir.

67-A Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: Danışanın erkek arkadaşının işitme kaybı olup muayene olduğu hekim kendisine yakın bir ameliyat tarihi vermiştir. Ameliyat öncesi yapılan testlerde erkek arkadaşının HIV statüsünü öğrenen hekim kendisini aramış HIV pozitif olduğunu bilip bilmediğini sormuştur. Danışanın erkek arkadaşı, 4 sene önce tanı aldığını ve tedavi aldığını söyleyince hekim kendisine ameliyatın çok acil olmadığını ve acil ameliyatların pandemi dolayısıyla yasak olduğunu belirtip ameliyat gününü iptal etmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Kişinin Dokunulmazlığı ile Maddi ve Manevi Bütünlüğünü Koruma Hakkının İhlali (Anayasa md 17), Sağlık Hizmetlerine Erişim Hakkının İhlali (Anayasa md 56), Görevi İhmal Suretiyle Kötüye Kullanma Suçu (TCK md 257), Tıbbî özen gösterilmesinin ihlâli (HHY md 14, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 13), Mesleki standartların ihlâli (İHBS md 4), Tıbbî gereklere uygun teşhis tedavi ve bakımın ihlâli (HHY md 11), Ayrımcılık yasağının ihlâli (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, Biyotıp Sözleşmesi md 11, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 2), Sağlık hizmetlerine adalete uygun erişim hakkının ihlâli (İHBS Madde 2, HHY Madde 5, Biyotıp Sözleşmesi md 2,3,4)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Öncelikle danışanın acil ameliyatı için yukarıda yazılı hak ihlalleri ve hukuki zemindeki sonuçları kendisine anlatılmış ve hastane başhekimisi ile tekrardan bir görüşme yapması sağlanmıştır. Görüşmeden sonra danışanın erkek arkadaşının ameliyatı yapılmıştır.

68-Ü Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: Yeni işe başlayan danışandan işe giriş muayene raporu istenmiştir. Danışan işyeri hekimi tarafından istenen raporda HIV testi olduğunu ancak ayrımcılığa maruz kalacağı düşüncesiyle yaptırmak istemediğini beyan etmiştir ve bu konuda nasıl bir yol izleyebileceğini sormuştur.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134 Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 4, Hasta Hakları Yönetmeliği md 21), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136), Çalışma ve sözleşme hürriyetinin ihlâli (Anayasa md 48-49, TCK 117), Ayrımcılık yasağının ihlâli (AİHS Madde 14, İHBS Madde 11, TCK Madde 122, Biyotıp Sözleşmesi md.11), Bilgilerinin Gizli Tutulması Hakkının İhlali (HHY Madde 23), Mahremiyete Saygı Hakkının İhlali (HHY md 21)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkındaki Yönetmeliğin ekinde yer alan İşe Giriş/Periyodik Muayene Formunda HIV testinin sayılmadığı belirtilmiş, dolayısıyla HIV testinin işe giriş için ve periyodik muayenelerde zorunlu bir test olmadığı hususunda bilgi verilmiştir. Ayrıca başvuru konusunda yer alan hak ihlalleri ve bu ihlallerden ötürü suç duyurusunda bulunabileceği konusunda danışmanlık sağlanmıştır. Zira ILO HIV/AIDS ve Çalışma Yaşamıyla İlgili Davranış Kuralları'na göre; İş için başvuranlardan ya da çalışanlardan HIV'le ilgili kişisel bilgi vermelerini istemenin herhangi bir gerekçesi olamaz. Ayrıca, çalışanların da bu tür bilgileri iş arkadaşlarına

verme gibi bir yükümlülükleri olamaz. İşçilerin sağlık statülerine ilişkin konularda, kişisel verilerine erişimin gizliliğe ilişkin kurallara tabi olması gerekmektedir.(m.4/7) Danışana bu bilgiler ışığında işveren ile tekrardan görüşmesi ve iş akdinin feshedilmesi durumunda işe iade davası, ayrımcılık tazminatı davası ile diğer işçilik alacaklarına ilişkin dava haklarının hatırlatılması yönünde danışmanlık verilmiştir.

Başvuruya İlişkin Son Durum: Danışan, işe girmekten vazgeçmiştir.

69-S Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu:Danışanın acil endoskopiye girmesi gerekirken anestezi hekimi danışanın HIV statüsünü öğrendikten sonra endoskopi işlemini iptal etmiş ve kendisine HIV statüsündeki hastanın tedavisi için yeterli ekipman olmadığı söylenmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Kişinin Dokunulmazlığı ile Maddi ve Manevi Bütünlüğünü Koruma Hakkının İhlali (Anayasa md 17), Sağlık Hizmetlerine Erişim Hakkının İhlali (Anayasa md56), Görevi İhmal Suretiyle Kötüye Kullanma Suçu (TCK md 257), Tıbbî özen gösterilmesinin ihlâli (HHY md 14, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 13), Mesleki standartların ihlâli (İHBS md 4), Tıbbî gereklere uygun teşhis tedavi ve bakımın ihlâli (HHY md 11), Ayrımcılık yasağının ihlâli (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, Biyotıp Sözleşmesi md 11, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 2) , Sağlık hizmetlerine adalete uygun erişim hakkının ihlâli (İHBS Madde 2, HHY Madde 5, Biyotıp Sözleşmesi md 2,3,4)

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana tıbbi işlemlerde kullanılan malzemelerin ve enfeksiyon önleme kurallarının standart olduğu ve HIV statüsündeki bireyler için özel bir önleme gerek olmadığı hususunda gerekli bilgilendirmeler yapılmış ve kişinin sadece HIV ile yaşıyor olmasının hekimin çekilmesine bir gerekçe olarak gösterilemeyeceği söylenmiştir.. Bu hükümler doğrultusunda şahsi sebeplerden sayılan hekimin sağlığını tehdit eden bir durum olması, hastanın HIV pozitif olması durumunda uygulanamaz.. Dolayısıyla danışana yukarıda belirtilen hak ihlallerinden ötürü Hasta Hakları Birimine ve yaşadığı ilin Tabipler Odasına şikayet dilekçesi yazılmıştır.

Başvuruya İlişkin Son Durum: Danışan 2 hafta sonra hastaneden aranmış ve ameliyat için görüşmeye tekrar çağırılmıştır.

70-T Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: Danışanın işyerinde yapılan rutin sağlık muayenesinde kendisine HIV testi yapılmak istenmiş danışan bu konuda hukuki danışmanlık talep etmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136), Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134),Çalışma ve sözleşme hürriyetinin ihlâli (Anayasa md 48-49, TCK 117)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkındaki Yönetmeliğin ekinde yer alan İşe Giriş/Periyodik Muayene Formunda HIV testinin sayılmadığı belirtilmiş, dolayısıyla HIV testinin işe giriş için ve periyodik muayenelerde zorunlu bir test olmadığı

hususunda bilgi verilmiştir. Ayrıca başvuru konusunda yer alan hak ihlalleri ve bu ihlallerden ötürü suç duyurusunda bulunabileceği konusunda danışmanlık sağlanmıştır. Zira ILO HIV/AIDS ve Çalışma Yaşamıyla İlgili Davranış Kuralları'na göre; İş için başvuranlardan ya da çalışanlardan HIV'le ilgili kişisel bilgi vermelerini istemenin herhangi bir gerekçesi olamaz. Ayrıca, çalışanların da bu tür bilgileri iş arkadaşlarına verme gibi bir yükümlülükleri olamaz. İşçilerin sağlık statülerine ilişkin konularda, kişisel verilerine erişimin gizliliğe ilişkin kurallara tabi olması gerekmektedir.(m.4/7) Danışana bu bilgiler ışığında HIV testi dışındaki testleri yaptırması yönünde danışmanlık verilmiştir.

Başvuruya İlişkin Son Durum: Danışan HIV testi yaptırmamış, sorun yaşamamıştır.

71-O Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: Danışanın işyerinde yapılan işe giriş muayenesinde onamı alınmadan kendisine HIV testi yapılmış ve HIV statüsü ortaya çıkınca iş akdi feshedilmek istenmiştir. Danışan bu konuda hukuki danışmanlık talep etmiştir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136), Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134), Ayrımcılık yasağının ihlâli (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, İş Kanunu md 5), Çalışma ve sözleşme hürriyetinin ihlâli (Anayasa md 48-49, TCK 117)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkındaki Yönetmeliğin ekinde yer alan İşe Giriş/Periyodik Muayene Formunda HIV testinin sayılmadığı belirtilmiş, dolayısıyla HIV testinin işe giriş için ve periyodik muayenelerde zorunlu bir test olmadığı hususunda bilgi verilmiştir. Ayrıca başvuru konusunda yer alan hak ihlalleri ve bu ihlallerden ötürü suç duyurusunda bulunabileceği konusunda danışmanlık sağlanmıştır. Zira ILO HIV/AIDS ve Çalışma Yaşamıyla İlgili Davranış Kuralları'na göre; İş için başvuranlardan ya da çalışanlardan HIV'le ilgili kişisel bilgi vermelerini istemenin herhangi bir gerekçesi olamaz. Ayrıca, çalışanların da bu tür bilgileri iş arkadaşlarına verme gibi bir yükümlülükleri olamaz. İşçilerin sağlık statülerine ilişkin konularda, kişisel verilerine erişimin gizliliğe ilişkin kurallara tabi olması gerekmektedir.(m.4/7) İşverene bu doğrultuda tarafımızca bir ihtarname hazırlanmış ve bu ihlalden geri adım atılmazsa işe iade davası, ayrımcılık tazminatı davası ile diğer işçilik alacaklarına ilişkin dava açılacağı belirtilmiştir. İşverenden cevap beklenmektedir.

72-Ö Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: Yeni işe başlayan danışandan işe giriş muayene raporu istenmiştir. Danışan işyeri hekimi tarafından istenen raporda HIV testi olduğunu ancak ayrımcılığa maruz kalacağı düşüncesiyle yaptırmak istemediğini beyan etmiştir ve bu konuda nasıl bir yol izleyebileceğini sormuştur.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134 Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 4, Hasta Hakları Yönetmeliği md 21), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136), Çalışma ve sözleşme hürriyetinin ihlâli (Anayasa md 48-49, TCK 117), Ayrımcılık yasağının ihlâli (AİHS Madde 14, İHBS Madde 11, TCK Madde

122, Biotıp Sözleşmesi md.11), Bilgilerinin Gizli Tutulması Hakkının İhlali (HHY Madde 23), Mahremiyete Saygı Hakkının İhlali (HHY md 21)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkındaki Yönetmeliğin ekinde yer alan İşe Giriş/Periyodik Muayene Formunda HIV testinin sayılmadığı belirtilmiş, dolayısıyla HIV testinin işe giriş için ve periyodik muayenelerde zorunlu bir test olmadığı hususunda bilgi verilmiştir. Ayrıca başvuru konusunda yer alan hak ihlalleri ve bu ihlallerden ötürü suç duyurusunda bulunabileceği konusunda danışmanlık sağlanmıştır. Zira ILO HIV/AIDS ve Çalışma Yaşamıyla İlgili Davranış Kuralları'na göre; İş için başvuranlardan ya da çalışanlardan HIV'le ilgili kişisel bilgi vermelerini istemenin herhangi bir gerekçesi olamaz. Ayrıca, çalışanların da bu tür bilgileri iş arkadaşlarına verme gibi bir yükümlülükleri olamaz. İşçilerin sağlık statülerine ilişkin konularda, kişisel verilerine erişimin gizliliğe ilişkin kurallara tabi olması gerekmektedir.(m.4/7) Danışana bu bilgiler ışığında işveren ile tekrardan görüşmesi ve iş akdinin feshedilmesi durumunda işe iade davası, ayrımcılık tazminatı davası ile diğer işçilik alacaklarına ilişkin dava haklarının hatırlatılması yönünde danışmanlık verilmiştir.

Başvuruya İlişkin Son Durum: Danışan işyeri hekimi ile görüşmüş ve İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkındaki Yönetmeliğin ekinde yer alan İşe Giriş/Periyodik Muayene Formuna uygun rapor vermesinin yeterli olacağı söylenmiştir. Danışan bu şekilde rapor vermiş ve akabinde işe başlamıştır.

73-S Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: Danışanın birlikte olduğu kişi kendisine karşı hırsızlık suçu işlemiş danışan bu durumu mahkemeye taşımıştır. Mahkemede danışanın eşcinsel olduğunu söyleyen sanık, danışanı HIV statüsünü söylemekle tehdit etmektedir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: TEHDİT SUÇU(TCK 106),Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136), Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134),

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek:Danışana, şüphelinin böyle bir şey yapması durumunda kişisel sağlık verisinin ihlali olacağı, bu durumu kendisine söylemesi kişi devam ederse suç duyurusunda bulunabileceği önerilmiştir.

74-B Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: Danışan MEDULA sistemini gizlemek için başvuruda bulunmuş ancak bu talebine Sosyal Güvenlik Kurumundan red yanıtı gelmiştir.Danışan başka bir şehirde yeniden başvuru için dilekçe talep etmektedir.

Başvuru Konusunda Yer Alan Hak İhlalleri: Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK 136)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Tüm hekim ve eczacıların tc kimlik numarası üzerinden Medula sistemine erişim sağlaması Kişisel Verilerin Korunması açısından ciddi bir ihlaldir. Zira bu sisteme kişinin sadece tedavi gördüğü hekim veya ilaçlarını aldığı eczacının değil tüm hekim ve eczacıların erişiminin olması kişinin bilgilerinin mesleki gereklilik dışında da herkese açılması demektir. Bu sebeple Medula Sisteminin dilekçeyle

gizlenmesi bir yana bu güvenlik açığının zaten kapatılması gerekmektedirken kişinin gizleme talebine red yanıtı verilmesi hukuka aykırı bir işlemdir ve idari mahkemede iptali gerekir. Ancak yargı mekanizmasına gitmeden önce Ankara SGK Medula Birimi Başkanlığı ile tarafımızca iletişime geçilmiş ve bu ret kararının alınan Başkanlıkça alınan bir karar olup olmadığı sorulmuştur. Medula Birimi, Başkanlığınca böyle bir karar olmadığı ve söz konusu SGK'nın keyfi işlem yaptığı tarafımızca bildirilmiştir. Danışana red cevabının hukuka aykırılığını anlatan ve yeni talep içeren dilekçe gönderilmiştir. Danışan başvurusunu yapmıştır

75-V Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: Danışanın başka bir ilaç almak için gittiği eczanede tüm ilaçları gözden geçirilmiş, eczacısı "Genvoya ilacın bitmek üzere, yenisini getirteyim mi?" şeklinde soru sormuştur. Halbuki danışan bu zamana kadar HIV tedavisinde kullanılan ilaçlarını bu eczaneden almadığını, mahallede bulunan bu eczacı tarafından HIV statüsünün bilinmesinden çok rahatsız olduğunu dile getirmiştir. Konu ile ilgili hukuki destek istemektedir.

Başvuruda Yer Alan Hak İhlalleri: Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana öncelikle MEDULA sistemini gizlemesi için bir dilekçe örneği gönderildi, dilekçeyi SGK'ya ibraz edebileceği anlatıldı. Eczacı hakkında ise mahremiyet hakkını ihlal ettiği gerekçesi ile Eczacı Odasına şikayet dilekçesi yazıldı, danışana dilekçe e-posta yolu ile ibraz etmesi için gönderildi.

76-A Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: Danışanın böbrek rahatsızlığı ile ilgili ameliyat olmasına karar verilmiştir. Danışan doktoru ile HIV pozitif olduğu bilgisini paylaştığında doktor ameliyatı yapamacağını belirtmiştir.

Başvuruda Yer Alan Hak İhlalleri: Kişinin Dokunulmazlığı ile Maddi ve Manevi Bütünlüğünü Koruma Hakkının İhlali (Anayasa md 17), Sağlık Hizmetlerine Erişim Hakkının İhlali (Anayasa md56), Görevi İhmal Suretiyle Kötüye Kullanma Suçu (TCK md 257), Tıbbî özen gösterilmesinin ihlâli (HHY md 14, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 13), Mesleki standartların ihlâli (İHBS md 4), Tıbbî gereklere uygun teşhis tedavi ve bakımın ihlâli (HHY md 11), Ayrımcılık yasağının ihlâli (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, Biyotıp Sözleşmesi md 11, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 2) , Sağlık hizmetlerine adalete uygun erişim hakkının ihlâli (İHBS Madde 2, HHY Madde 5, Biyotıp Sözleşmesi md 2,3,4)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana hekimin hastayı reddetmesi için öngörülmüş sebepler arasında (Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi) hastanın HIV pozitif olmasının sayılamayacağı, kendisinin hak ihlaline uğradığı anlatılmıştır. Gerçekten de hekimlerin standart enfeksiyon kontrol yöntemlerini uygulamaları, HIV pozitif bir hastanın ameliyatını yapmak için yeterli önlem alması anlamına gelir. Danışanın isteği doğrultusunda konu Hasta Hakları Birimi, Tabip Odası ve Cumhuriyet Başsavcılığına

taşınmıştır. Danışan Hasta Hakları Birimi ve Tabip Odası Başvurusunu gerçekleştirmiş olsa da Cumhuriyet Başsavcılığına dilekçeyi ibraz etmek istemediğini belirtmiştir.

77-D Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: Danışanın geçici olarak yanında kaldığı kişi, HIV tedavisinde kullanılan ilaçlarını ve bir miktar parasını çalmıştır. Danışan bu kişi ile telefonda görüşüp kendisini şikayet edeceğini, ilaçlarını ve parasını getirmesini söylemiştir. Ancak hırsızlık yapan kişi, şikayet ederse HIV statüsünü ailesi ile paylaşacağını söyleyerek danışanı tehdit etmiştir. Danışan süreç ile ilgili hukuki bilgi almak istemektedir.

Başvuruda Yer Alan Hak İhlalleri: HIRSIZLIK (TCK 141-142), TEHDİT (TCK 106 md.), Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması Hakkının İhlali (Anayasa md 20, TCK md 136), Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğini İhlal (AİHS md 8, Anayasa md 20, TCK md 134),

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana şikayetçi olduğu kişinin HIV statüsünü başkalarıyla paylaşmasının da ayrı bir suç teşkil ettiği ifade edilmiş ,aradığı sırada karakolun önünde olduğu için, içeriye gidip yukarıda yazılı ihlallerden ihbarda bulunması tavsiye edilmiştir.

78-H Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: Danışan ameliyat olmadan önce doktoru ile HIV pozitif olduğu bilgisini paylaşmıştır. Tüm hazırlıkları tamamlanmış olmasına rağmen danışanın ameliyatı HIV pozitif olması sebebiyle iptal edilmiştir.

Başvuruda Yer Alan Hak İhlalleri: Kişinin Dokunulmazlığı ile Maddi ve Manevi Bütünlüğünü Koruma Hakkının İhlali (Anayasa md 17), Sağlık Hizmetlerine Erişim Hakkının İhlali (Anayasa md56), Görevi İhmal Suretiyle Kötüye Kullanma Suçu (TCK md 257), Tıbbî özen gösterilmesinin ihlâli (HHY md 14, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 13), Mesleki standartların ihlâli (İHBS md 4), Tıbbî gereklere uygun teşhis tedavi ve bakımın ihlâli (HHY md 11), Ayrımcılık yasağının ihlâli (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, Biyotıp Sözleşmesi md 11, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 2) , Sağlık hizmetlerine adalete uygun erişim hakkının ihlâli (İHBS Madde 2, HHY Madde 5, Biyotıp Sözleşmesi md 2,3,4)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Hekimin tedaviyi reddi, Hekimlik Meslek Etik Kuralları ile Tıbbi Deontoloji Tüzüğü'nde belirtilmiştir. Bu belgeler ışığında hekim; kendi uzmanlık alanı söz konusu değilse, bilgisi veya tıbbi imkanları yeterli değilse, hastaya faydalı olamayacağını düşünüyorsa, hekim ile hasta arasındaki sadakat/güven ilişkisi zedelenmişse, hastanın farklı bir hekim veya sağlık kurumu tarafından tedavi edilmesinin hasta açısından yararlı olacağına inanıyorsa, durumun acil olmaması ve hastanın başka bir hekime bırakılma imkanının varsa, şiddet veya tehditle karşı karşıya ise tedaviyi reddedebilir. Bunun haricindeki durumlarda hekimin tedaviyi reddetmesi bireylerin hak ihlali ile karşılaşmasına sebep olacaktır. Bu hükümler doğrultusunda hastanın HIV pozitif olması, hekimin tedaviyi reddi için bir sebep değildir. Dolayısıyla danışanın gerektiği gibi tedavi olma hakkı elinden alınmıştır, kişi HIV ile yaşıyor ise hasta haklarından ve/veya gerektiği gibi teşhis ve tedavi hakkından mahrum kalır gibi bir düşünce modeli kabul

edilemez ve hukuka aykırıdır. Danışana yaşadığı hak ihlallerinden ötürü suç duyurusunda bulunabileceği, Hasta Hakları Birimine başvurabileceği konusunda hukuki danışmanlık verilmiş bu başvurularda destek sunabileceğimiz belirtilmiştir. Danışanın talebi doğrultusunda suç duyurusu dilekçesi, tabip odasına şikayet dilekçesi ve Sağlık Bakanlığı'na şikayet dilekçesi hazırlanıp danışan ile paylaşılmıştır.

79- Y Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: Ameliyat günü belirlenmiş olan danışana ameliyat öncesi kan tahlili yapıldığında HIV pozitif olduğu doktoru tarafından öğrenilmiştir. Bu sebeple doktor bu ameliyatı gerçekleştirmek için gerekli koruyucu ekipmanı olmadığını beyan etmiş ve ameliyatını iptal etmiştir.

Başvuruda Yer Alan Hak İhlalleri: Kişinin Dokunulmazlığı ile Maddi ve Manevi Bütünlüğünü Koruma Hakkının İhlali (Anayasa md 17), Sağlık Hizmetlerine Erişim Hakkının İhlali (Anayasa md56), Görevi İhmal Suretiyle Kötüye Kullanma Suçu (TCK md 257), Tıbbî özen gösterilmesinin ihlâli (HHY md 14, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 13), Mesleki standartların ihlâli (İHBS md 4), Tıbbî gereklere uygun teşhis tedavi ve bakımın ihlâli (HHY md 11), Ayrımcılık yasağının ihlâli (AİHS md 14, İHBS md 11, TCK md 122, Biyotıp Sözleşmesi md 11, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi md 2) , Sağlık hizmetlerine adalete uygun erişim hakkının ihlâli (İHBS Madde 2, HHY Madde 5, Biyotıp Sözleşmesi md 2,3,4)

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Hekimin tedaviyi reddi, Hekimlik Meslek Etik Kuralları ile Tıbbi Deontoloji Tüzüğü'nde belirtilmiştir. Bu belgeler ışığında hekim; kendi uzmanlık alanı söz konusu değilse, bilgisi veya tıbbi imkanları yeterli değilse, hastaya faydalı olamayacağını düşünüyorsa, hekim ile hasta arasındaki sadakat/güven ilişkisi zedelenmişse, hastanın farklı bir hekim veya sağlık kurumu tarafından tedavi edilmesinin hasta açısından yararlı olacağına inanıyorsa, durumun acil olmaması ve hastanın başka bir hekime bırakılma imkanının varsa, şiddet veya tehditle karşı karşıya ise tedaviyi reddedebilir. Bunun haricindeki durumlarda hekimin tedaviyi reddetmesi bireylerin hak ihlali ile karşılaşmasına sebep olacaktır. Bu hükümler doğrultusunda hastanın HIV pozitif olması, hekimin tedaviyi reddi için bir sebep değildir. Dolayısıyla danışanın gerektiği gibi tedavi olma hakkı elinden alınmıştır, kişi HIV ile yaşıyor ise hasta haklarından ve/veya gerektiği gibi teşhis ve tedavi hakkından mahrum kalır gibi bir düşünce modeli kabul edilemez ve hukuka aykırıdır. Danışana maruz kaldığı hak ihlalleri anlatılmış, talebi doğrultusunda Sağlık Bakanlığı şikayet hattına, Hasta Hakları Birimine ve Tabip Odasına şikayet dilekçesi hazırlanmıştır.

F.HUKUKİ BİLGİ VERİLEN ANCAK HAK İHLALİ TESPİT EDİLEMİYEN VAKALAR

Pozitif Yaşam Derneği olarak 2005 yılından bu yana HIV ile yaşayan kişilerin uğradığı hak ihlalleri ile mücadele etmekteyiz. Yukarıda derneğimize yapılan başvurularda yaşanan hak ihlallerine yönelik verdiğimiz danışmanlıklar ve bazı başvurular için izlediğimiz yollara dair sonuçlar yer almaktayken; HIV ile yaşayan kişilerin hayatlarında karşılaşabileceği çeşitli zorluklar karşısında nasıl bir yol izleyebileceklerine dair danışmanlık verdiğimiz durumlar da azımsanamayacak ölçüde fazladır. Bunun sebebi ise günümüzde her ne kadar HIV enfeksiyonunun tedavisinde çok büyük aşamalar kat edilse de bireysel ve toplumsal önyargıların değişime uğramadan varlığını sürdürmesidir. Bu

sebeple HIV ile yaşayan kişiler toplumsal hayatlarında çoğu zaman HIV ile yaşamalarından ötürü ayrımcılığa uğrama endişesi ile yaşamaktadır. Bu durum aşağıda yer alan başvuruların çeşitliliğinden anlaşılacaktır.

1-S Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: Danışan, ülkede Covid-19 salgınının ülkede görüldüğünün açıklanması üzerine işverenin işyerini kapattığını ancak önümüzdeki hafta açma kararı aldığını belirtmiş ancak corona salgın riskinin halen çok yüksek olması sebebiyle işe gitmek istemediğini beyan etmiş ve HIV statüsünü paylaşmak istemediği için başka birimlerden rapor alma imkanının olup olmadığı hususunda hukuki danışmanlık talep etmiştir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: İstirahat raporu verme hususunun hekim veya sağlık kurulu takdirinde olan bir konu olduğunu ancak bununla birlikte işçilerin sık sık rapor almak suretiyle işe gelmedikleri durumlarda Yargıtay'ın, sık sık rapor almanın işveren bakımından haklı fesih sebebi sayılabileceğine dair kararları olduğu hususu hatırlatılmıştır.

2-E Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: Danışanın kardeşi HIV statüsünde olup kesinleşen bir ceza dosyası nedeniyle cezaevine girecektir. Danışan, kardeşinin cezaevinde ilaca erişiminin nasıl olduğu hususunda bilgi almak istemiştir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana gerekli hukuki danışmanlık sağlanmış ve kendisine "tutuklu ve hükümlülerin muayenelerinin de diğer hastalar gibi, kişilik haklarına saygı gösterilerek hekimlik sanatını uygulamaya elverişli koşullarda yapılması; hastaların ırk, dil, din, mezhep, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, ekonomik ve sosyal durum ile benzer farklılıklarının dikkate alınmaması; her türlü tıbbi müdahalenin hastanın mahremiyetine saygı gösterilmek suretiyle yerine getirilmesi" temel kuralı belirtilmiş, bütün tutukluların gecikme olmaksızın cezaevinin sağlık hizmetlerinde görev yapan bir kişi tarafından görülmesi gerektiği ile tutukluların gözetim altında buldukları süre boyunca, tutukluluk sürelerinden bağımsız olarak her zaman bir doktora erişimlerinin bulunması gerekli olduğu aktarılmıştır. Bu hususların cezaevi idaresine hatırlatılması ve Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri'nin 06/01/2020 tarihinde yayınlamış olduğu "Ceza İnfaz Kurumlarında Barındırılan Uluslararası Standartlarda İnsan Hakları Merkezli Sağlığa Erişimi ve Tedavileri, Tedavi Nedeniyle Nakilleri, Ceza Tehiri İşlemleri" konulu genelgesi¹ doğrultusunda hareket etmelerini talep etmeleri yönünde danışmanlık verilmiş ve kardeşinin cezaevine giriş yaptıktan sonra cezaevi doktoru ile görüşme talep edip statüsünü doktora bildirmesinin ilaca erişim açısından yeterli olduğu belirtilmiştir.

3-U Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: Danışan, ülkede Covid-19 salgınının ülkede görüldüğünün açıklanması üzerine işverenin işyerini kapattığını ancak tekrardan açma hazırlıkları

¹ <http://www.cte.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/2212020114623172%20genelge.pdf>

kapsamında kronik rahatsızlığı olanların belgelemesini istemiştir. Danışan ise HIV statüsünü paylaşmak istemediği paylaşmak zorunda olup olmadığını merak etmiştir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana; HIV/AIDS ve Çalışma Yaşamıyla İlgili ILO Davranış Kuralları doğrultusunda gerekli hukuki danışmanlık sağlanmış ve HIV enfeksiyonunun, işten çıkarma için bir gerekçe olamayacağı ayrıca işçinin iş sözleşmesinin HIV statüsünden ötürü feshedilmesi veyahut yenilenmemesi durumunun açıkça ayrımcılık olduğu anlatılmış ve bu hususun hem taraf olduğumuz uluslararası sözleşmelere hem de ulusal düzeydeki mevzuatlarımıza aykırı olduğu söylenmiştir. Bu bilgiler ışığında danışanın eğer isterse HIV statüsünü paylaşmak zorunda olmadığı ancak eğer paylaşırsada haklı bir iş akdinin feshinin söz konusu olmayacağı anlatılmıştır. Danışan bu doğrultuda işyeri hekimiyle görüşmüş raporunu paylaşmamıştır ve işe devam etmektedir.

4-B Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: Hukuk okuyan danışan HIV statüsünün ileride mesleğini yapmasına engel olacağını düşünmekte ve bu konuda danışmanlık talep etmektedir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Türkiye'de ulusal yada uluslararası mevzuatta HIV statüsündeki kişilerin devlet memuru olmalarına veya özel sektörde herhangi bir iş kolunda çalışmalarına ilişkin engel bir düzenleme yoktur. HIV statüsü kişisel sağlık verileri kapsamında olduğundan kanunen zorunlu olan haller dışında kimseyle paylaşma zorunluluğu yoktur. Dolayısıyla memurluğa girişte HIV statüsünün paylaşılmasının istenmesi ile işe girişlerde HIV testinin yapılmasının istenmesi hukuka aykırı olacaktır. Danışana bu doğrultuda gerekli bilgilendirmeler yapılmış ve avukatlığa engel hallerin Avukatlık Kanunu 5. maddede sayıldığı, HIV statüsünün mesleğini yapmasına olmasına engel bir durum olmadığı kendisine aktarılmıştır.

5-A Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: 21 yaşında olan ve halen öğrenci olan danışan HIV tanısı almış ve ilaçlara erişim hususunda bilgi almak istemiştir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: 5510 sayılı Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (10) numaralı bendinde; genel sağlık sigortalısının, sigortalı veya isteğe bağlı sigortalı sayılmayan, kendi sigortalılığı nedeniyle gelir veya aylık bağlanmamış olan erkek çocukları 18 yaşını, lise ve dengi öğrenim veya 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanununda belirtilen aday çıraklık ve çıraklık eğitimi ile işletmelerde meslekî eğitim görmesi halinde 20 yaşını, yüksek öğrenim görmesi halinde 25 yaşını doldurdukları tarihe kadar bakmakla yükümlü olunan kişi olarak tanımlanmıştır. Buna göre, 18 yaşını doldurmamış çocuklara hiçbir koşul aranmaksızın, 20 yaşını doldurmamış çocuklara lise ve dengi eğitim görmesi koşulu ile, 25 yaşını doldurmamış çocuklara ise yükseköğrenim görmesi koşulu ile SGK tarafından sağlık yardımı sağlanmakta olup danışana bu yönde bilgi verilmiş ve ilaçlarını bu kapsamda temin edebileceği anlatılmıştır.

6-U Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: Danışan ilaca erişim için sigortalılık hususunda bilgi almak istemiştir

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Türkiye’de 1 Ekim 2008 tarihi itibari ile 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu çerçevesinde SSK, Bağ-Kur ve Emekli Sandığı’na tabi olanlar SGK çatısı altında birleşmiştir. Söz konusu kanuna göre çalışanlar yine aynı kanunun 4. maddesinde yer aldığı şekilde a,b ve c olarak kategorize edilmiştir. Eski adı ile SSK’ya prim ödeyen, bir iş yerinde sözleşmeli olarak çalışan kişiler 4A kapsamında değerlendirilirler. Eski adı Bağ-Kur olan 4B, hizmet akdine bağlı olmaksızın kendi adına bağımsız çalışanlar ile isteğe bağlı sigorta primi ödeyenleri kapsar. Eski sistemde Emekli Sandığı’na bağlı devlet memurları ise 4C kapsamında değerlendirilirler.

4A,4B,4C kapsamında olmayanların ise zorunlu olarak genel sağlık sigortası kapsamına alındığı ve aylık o yıl için belirlenen bir miktarda yatırılan prim karşılığı GSS’li olduğu söylenmiştir. Danışanın prim ödeme durumunun olmadığını belirtmesi üzerine gelir testi için Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına müracaat edebileceğini ve verilen karar üzerine prim ödemediği GSS’li olabileceği aktarılmıştır.

7-E Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: Danışan Kbb de muayene olurken muayene olduğu hekim kendisine ‘kronik rahatsızlığın var mı’ diye sormuş ve danışan HIV + olduğunu söylemiştir. Danışan, statüsünü paylaştığı hekimin bu durumu özel sigortasına bildirmesinden korkmuş ve hekimin bildirmesi halinde özel sigortanın iptal olup olmayacağını sormuştur.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek:Danışana kişinin HIV statüsünün Anayasa Mahkemesi kararlarında tanımlandığı üzere kişinin sağlık verileri kapsamında olan ve özel hayat kapsamında korunması gereken kişisel verisi niteliğinde olduğu ve Anayasa’nın 20. Maddesine göre herkesin kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahip olduğu anlatıldı. Bu sebeple muayene olduğu hekime bu doğrultuda bir hatırlatma yapabileceği önerisinde bulunuldu.

8-D Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: Danışan verem hastası olup ayrıca hiv statüsündedir. Verem olduğu için çalışmayan danışan verem maaşının² süresinin bitmek üzere olduğunu iletmış ve çalışmadığı için HIV ilaçlarına nasıl ulaşacağını sormuştur.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Türkiye’de 1 Ekim 2008 tarihi itibari ile 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu çerçevesinde SSK, Bağ-Kur ve Emekli Sandığı’na tabi olanlar SGK çatısı altında birleşmiştir. Söz konusu kanuna göre çalışanlar yine aynı kanunun 4. maddesinde yer aldığı şekilde a,b ve c olarak kategorize edilmiştir. Eski adı ile SSK’ya prim ödeyen, bir iş yerinde sözleşmeli olarak çalışan kişiler 4A kapsamında değerlendirilirler. Eski adı Bağ-Kur olan 4B, hizmet akdine bağlı olmaksızın kendi adına bağımsız çalışanlar ile isteğe bağlı sigorta primi ödeyenleri

² <https://www.ailevecalisma.gov.tr/tr-tr/sss/sosyal-yardimlar-genel-mudurlugu/tuberkuloz-ve-sspe-hastalarina-yonelik-yardim/>

kapsar. Eski sistemde Emekli Sandığı'na bağlı devlet memurları ise 4C kapsamında değerlendirilirler.

4A,4B,4C kapsamında olmayanların ise zorunlu olarak genel sağlık sigortası kapsamına alındığı ve aylık o yıl için belirlenen bir miktarda yatırılan prim karşılığı GSS'li olduğu söylenmiştir. Danışanın prim ödeme durumunun olmadığını belirtmesi üzerine gelir testi için Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına müracaat edebileceğini ve verilen karar üzerine prim ödemediği GSS'li olabileceği aktarılmıştır.

9-E Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: Danışan maluliyet raporu aldığını ve maluliyet raporunda HIV statüsünden kaynaklı herhangi bir oranın yer olmadığını belirtmiş bu durumun hukuka uygun olup olmadığını sormuştur.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana HIV'in Dünya Sağlık Örgütü tarafından 2018 yılında ölümcül hastalıklar listesinden çıkarıldığını ve kronik rahatsızlıklar listesinde yer aldığı³ aktarılmış ve HIV'e bağlı organ yetmezliği veya başka bir sağlık sorunu ortaya çıkarsa eğer maluliyet raporunda yer alabileceği bilgisi verilmiştir.

10-G Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: Danışan sağlık çalışanı olup özel bir hastanede işe başlayacaktır. İşe Giriş Muayenesinde kendisinde HIV testi istenmesinden çekinen danışan böyle bir durumla karşılaşması halinde nasıl bir yol izleyebileceğini sormuştur.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: ILO'nun HIV/AIDS ve Çalışma Yaşamıyla İlgili Davranış Kuralları başlıklı tavsiye metninde, bir işverenin çalışanından HIV statüsünü açıklamasını istemesinin bir gerekçesi olmayacağı düzenlenmiş ve işe giriş muayenesi ile rutin periyotlarda yapılan testlerde zorunlu HIV testine yer verilmemesi gerektiği ifade edilmiştir. Diğer bir husus hiç kimse rızası alınmadan tıbbi ameliyeye (uygulamaya) tabi tutulamaz. Danışana yapılan bu bilgilendirmelerden sonra böylesi bir durum yaşaması halinde HIV testi dışındaki diğer zorunlu testleri yaptırıp bu şekilde belgelerini teslim edebileceği yönünde tavsiyeler verilmiştir. Danışan HIV testi dışındaki testleri yaptırmış, işe girmiştir.

11-S Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: Yaşadığı hak ihlalden ötürü daha önce suç duyurusu dilekçesi ile hukuki sunduğumuz danışan savcılık tarafından kendisine KYOK kararı tebliğ edildiği ne yazabileceğini sormuştur.

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek: KYOK kararına itiraz dilekçesi yazılmıştır.

12-H Başvurusu / Mayıs 2020

³ <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/hiv-aids>

Başvuru Konusu: İşsizlik maaşı bittikten sonra ilaç erişimi konusunda nasıl bir yol izleyebileceğini soran danışan hukuki destek talep etmiştir.

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana; 4A,4B,4C sigorta kolları kapsamında olmayanların zorunlu olarak genel sağlık sigortası kapsamına alındığı ve aylık o yıl için belirlenen bir miktarda yatırılan prim karşılığı GSS'li olduğu söylenmiştir. Danışan aylık primleri yatırabileceğini aktarmıştır.

13-U Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: Danışan, işsizlik sigortasının sonuna geldiği için ilaca erişimini artık sağlayamadığını ve bu konuda nasıl bir yol izlemesi gerektiğine ilişkin hukuki danışmanlık talep etmiştir.

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana; 4A,4B,4C sigorta kolları kapsamında olmayanların zorunlu olarak genel sağlık sigortası kapsamına alındığı ve aylık o yıl için belirlenen bir miktarda yatırılan prim karşılığı GSS'li olduğu söylenmiştir. Danışan aylık primleri yatırabileceğini aktarmıştır.

14-A Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: Polis olan danışan 22 Mart 2020 tarihli mükerrer Resmi Gazetede yayımlanan 2020/4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi uyarınca izinli sayılmak için HIV statüsünü bildirir belge vermeyi düşündüğünü ancak statüsünün ifşa olması halinde işine son verilmesi kaygısı yaşadığı için hukuki danışmanlık talep etmiştir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Emniyet Teşkilatı Sağlık Şartları Yönetmeliği'nde yer alan "HIV pozitif olanlar öğrenciliğe kabul edilmezler." maddesine göre HIV Enfeksiyonu tanısı almış kişiler polis okuluna kabul edilmezler. Ancak yönetmelikte polis olduktan sonra HIV Enfeksiyonu tanısı alan kişilerin mesleklerine son verileceği ile ilgili bir hüküm bulunmamaktadır. Bahse konu yönetmelikte her bir hastalık için A,B, C, D, E olarak belirli bir rapor dilimi vardır ve emniyet teşkilatındaki kişiler o dilime göre sınıflandırılır. HIV statüsü C diliminde olup; Sağlık kurulu raporuna göre, A-B-C dilimi sağlık şartlarını taşıdıkları tespit edilenler, aynı hizmet sınıfında çalışmaya devam ederler. Dolayısıyla danışana Yönetmelik doğrultusunda bilgi verilmiş ve HIV statüsünü bildirir rapor sunması halinde HIV statüsü sebebiyle meslekten çıkarılma gibi bir durumun hukuka aykırı olacağı hususunda danışmanlık verilmiştir. Danışan ayrımcılığa uğrama korkusundan ötürü raporunu paylaşmamıştır.

15-H Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: Danışan, işsiz olduğu için ilaca erişimini sağlayamadığını, prim borcu olduğu için GSS'ndan yararlanamadığını; bu konuda nasıl bir yol izlemesi gerektiğine ilişkin hukuki danışmanlık talep etmiştir.

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek: Danışanın prim borcunu ödeme durumunun olmadığını belirtmesi üzerine gelir testi için Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına müracaat edebileceğini ve verilen karar üzerine prim ödemediği GSS'li olabileceği aktarılmıştır.

16-C Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: Danışan, Covid-19 salgınından ötürü işe gitmek istemediğini eğer mümkünse HIV statüsünden ötürü malulen emekli olmak istediğini beyan etmiş ve bu konuda danışmanlık talep etmiştir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Malulen emekli olabilmek için gerekli şartlar kanunda sayılmış olup ilk ve en önemli şart, çalışma gücünde en az yüzde 60 kayıp olduğuna dair sağlık kurulu raporudur. Diğer bir husus; kişi, kişinin en az 1.800 gün prim ödemesi veya prim ödemesini borçlanma ile 1.800 güne tamamlaması gerekmektedir. Malulen emeklilik için sayılan şartlarda ayrıca herhangi bir hastalık özel olarak sayılmadığı gibi HIV statüsü de özel olarak sayılmamıştır. Dolayısıyla malulen emekli olabilmek için HIV statüsünden bağımsız olarak kanunda sayılan şartların olup olmadığına bakılması gerektiği danışana anlatılmıştır.

17-D Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: Danışan HIV statüsünü erkek arkadaşıyla paylaşmış ve erkek arkadaşının verdiği tepki yüzünden başkalarıyla paylaşmasından korktuğu için kişisel verilerin paylaşılmasına ilişkin bilgi almak istemiştir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana, Anayasa Mahkemesi kararlarında tanımlandığı üzere; kişisel veri kavramının kişiye ait bütün bilgileri ifade etmekte olduğunu ad, soyad, doğum tarihi, ve doğum yeri gibi bireyin sadece kimliğini ortaya koyan bilgilerin değil sosyal güvenlik numarası, pasaport numarası, resim, görüntü, ses kayıtları, parmak izleri, sağlık bilgileri, genetik bilgiler, aile bilgileri gibi kişiyi doğrudan veya dolaylı belirlenebilir kılan tüm verilerin kişisel veri kapsamında olduğunu dolayısıyla HIV statüsünün de kişisel veri kapsamında korunduğunu ve kişinin onayı dışında yayılmasının TCK kapsamında suç teşkil edeceği bu durumu erkek arkadaşına hatırlatabileceği söylenmiştir.

18- V Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: Danışanın HIV statüsündeki eşi cezaevinde hükümlü olup covid salgını kapsamında infaz yasasında yapılan değişikliklerden yararlanıp yararlanmadığı hakkında bilgi istemiştir.

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek: Danışanın eşi TMK kapsamında ceza almış olup, yapılan infaz düzenlemeleri Anayasa'da yer alan eşitlik ilkesine aykırı olarak TMK kapsamında ceza alan hükümlülere kapsam dışı bırakmıştır. Bu sebeple danışanın eşinin bu düzenlemelerden yararlanamayacağı belirtilmiştir.

19-A Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: Danışan, memur olarak atanmış olup HIV statüsünün engel bir durum oluşturup oluşturmadığını merak etmiştir.

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek: Türkiye'de ulusal yada uluslararası mevzuatta HIV statüsündeki kişilerin devlet memuru olmalarına ilişkin engel bir düzenleme yoktur. Danışana HIV statüsünün 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda sayılan memurluğa engel hallerden olmadığı hususunda danışmanlık verilmiştir.

20- A Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: Danışan şu anda tedavi görmekte şehire gitmek istiyor olup seyahat kısıtlanması yüzünden gidememektedir. Bu konuda sağlık hakkının ihlal olmaması için nasıl bir yol izleyebileceğine ilişkin sorular sormuştur.

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana tedavisini belgeleyip valilikten izin alabileceği konusunda hukuki danışmanlık verilmiş olup danışan seyahat izin belgesine ulaşmıştır.

21- Y Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: Sağlık çalışanı olan danışan Sağlık Bakanlığının yeni duyurduğu atamalar kapsamında başvuru yapacağını ancak HIV statüsünün sağlık çalışanı olma sebebiyle atamasına engel olacağını düşünmektedir ve bu konuda hukuki danışmanlık talep etmiştir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Türkiye'de ulusal yada uluslararası mevzuatta HIV statüsündeki kişilerin devlet memuru olmalarına ilişkin engel bir düzenleme yoktur. Sağlık çalışanlarına engel bir düzenleme olmadığı gibi HIV statüsündeki sağlık çalışanlarının çalışma esaslarını düzenleyen hükümlerde bulunmamaktadır. Bilindiği üzere; her ne kadar HIV tanısı doğrulandıktan sonra sadece istatistiki amaçlı olarak Sağlık Bakanlığı'na bildirim zorunlu ise de bu bildirim dahi kişisel bilgiler kodlanmış biçimde bakanlığa gönderilir. Bunun sebebi damgalama ve ayrımcılığa açık bir statü olması sebebiyle mahremiyet hakkının korunmaya çalışılmasıdır. HIV statüsü kişisel sağlık verileri kapsamında olduğundan kanunen zorunlu olan haller dışında kimseyle paylaşma zorunluluğu yoktur. Dolayısıyla memurluğa girişte HIV statüsünün paylaşılmasının istenmesi hukuka aykırı olacaktır. Sağlık çalışanları için CDC'nin (Hastalık Kontrol ve Korunma Merkezleri) HIV statüsünde çalışanlar için kendilerininde komplikasyonlarla karşı karşıya kaldığı göz önünde tutularak yöneticilerle beraber verilen kararlar riskin minimize edildiği alanlarda çalıştırılmalarında ve onları da koruma amaçlı bir önlem alınmasında bir sakınca yoktur şeklinde tavsiye metni vardır. Ancak burada dikkat edilmesi gereken husus, "mesleki kademenizin düşürülmemesi kaydıyla" riskin minimize edilmesi için kişinin kabul etmesi halinde bu çerçevede belirlenebilir olduğudur. Danışana bu doğrultuda gerekli bilgilendirmeler yapılmış ve atamasına engel bir durum olmadığı kendisine aktarılmıştır.

22- A Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: Yabancı uyruklu olan, uzun zamandır Türkiye'de ikametgah izni ile kalan danışan pandemi sebebiyle ülkesine gidiş gelemediği için ilaç temin edememektedir. İlacına nasıl ulaşacağı konusunda danışmanlık talep etmiştir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana memleketi olan İngiltere'den hekiminin ilaçlarını kargo ile gönderebileceği bilgisi verildi. İlaçları gümrükten teslim alabilmesi için Türkiye'deki bir hekimden HIV pozitif olduğuna dair sağlık raporunu gümrükteki görevlilere göstererek alabileceği anlatıldı. Ayrıca danışana Genel Sağlık Sigortası'na başvuru yapabileceği ve bundan sonra ilaç tedavisine Türkiye'de devam etme imkanı olduğu açıklandı ancak danışan GSS başvurusu yapmak istemediğini belirtmiştir.

23-H Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: Polis akademisine kabul edilmiş olan danışan intibak eğitimi öncesinde HIV tanısı almıştır. Akademiye devam edip edemeyeceği hakkında bilgi almak isteiştir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Emniyet Teşkilatı Sağlık Şartları Yönetmeliği gereği HIV pozitif olan kişilerin Polis Akademisi öğrencisi olması mümkün değildir. İntibak eğitimi öncesi yapılan sağlık taramasında adayların akademiye devam edip edemeyeceği belirlenir. Bu sebeple danışana Polis Akademisi sağlık koşullarını sağlamadığı açıklanmıştır.

24- Z Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: Danışan HIV statüsünden dolayı malulen emekli olma hakkı olup olmadığı konusunda bilgi talep etmiştir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Malulen emekli olabilmek için gerekli şartlar kanunda sayılmış olup ilk ve en önemli şart, çalışma gücünde en az yüzde 60 kayıp olduğuna dair sağlık kurulu raporudur. Diğer bir husus; kişi, kişinin en az 1.800 gün prim ödemesi veya prim ödemesini borçlanma ile 1.800 güne tamamlaması gerekmektedir. Görüldüğü üzere malulen emeklilik için sayılan şartlarda ayrıca herhangi bir hastalık özel olarak sayılmadığı gibi HIV statüsünde özel olarak sayılmamıştır. Dolayısıyla malulen emekli olabilmek için HIV statüsünden bağımsız olarak kanunda sayılan şartların olup olmadığına bakılmalıdır. HIV, Dünya Sağlık Örgütüne göre kronik rahatsızlıklar listesinde olup tek başına malulen emeklilik için bir sebep sayılmamıştır.

25-F Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: Kardeşi HIV pozitif olan danışan, kardeşinin cezaevine girmesi sonucu cezaevinde hangi koşullarda barınacağını, ilaçlarını düzenli alıp almayacağı konusunda çekinceleri olduğunu belirtti, konuyla ilgili bilgi talep etti.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: HIV pozitif tutuklu veya hükümlülerin kronik hastalıklarını bildirmesi ile düzenli olarak ilaçları temin edilmektedir. Tutuklu veya hükümlünün ilaca erişemediği takdirde gerekli şikayet ve başvuruları Cezaevi Müdürlüğüne yapabilecekleri anlatılmıştır.

26-R Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: Rus vatandaşı olan 3 danışan turist olarak Türkiye'ye gelmiştir. Salgın süresinde uçuşların iptal olması sebebiyle ülkelerine dönüp HIV tedavisinde kullanılan ilaçlarını temin edemedikleri için konu ile ilgili bilgi almak istemişlerdir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: İlaçlarını Türkiye'deki eczanelerde ücreti mukabili temin edebilecekleri anlatıldı. Bunun yanında maddi durumu uygun olmayan kişilerin ilaç yardımı alabilmesi için IOM'e (Uluslararası Göç Örgütü) yönlendirilmiştir.

27-S Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: Medula sistemi hakkında bilgi almış, sistemdeki bilgilerini nasıl gizleyebileceği konusunda bilgi talep etmiştir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Medula sistemini gizleyebilmek amacıyla SGK'ya ibraz etmesi için dilekçe yazılıp danışana gönderilmiştir.

28-K Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: Danışan malulen emeklilik şartları ile ilgili bilgi talep etti, HIV statüsünün malulen emeklilik için yeterli bir koşul olup olmadığını sordu.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Malulen emekliliğin kendine has şartları vardır. HIV statüsü tek başına malulen emeklilik için yeterli bir koşul değildir. Maluliyet raporunda en az %60 oranında maluliyet olması gerekir, bunun yanında belirlenmiş prim gününün doldurulmuş olması gerekir. Bu sebeple danışana sadece HIV statüsü sebebiyle malulen emekli olamayacağı anlatıldı.

29-T Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: Danışan evlilik öncesi yapılan testler ile ilgili bilgi talep etti. Evlilik öncesinde HIV testi yaptırmanın bir zorunluluk olup olmadığını konusunda bilgi istedi.

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek: Evlilik öncesi yapılan sağlık taramasında HIV testine yer verilmesinin gerekliliğini araştırırken öncelikle evliliğe engel bir durum teşkil edip etmediğini incelemek gerekir. Evliliğe engel teşkil eden sağlık durumları Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nda sayılmıştır. Bu kanunda bahsedilen nikâhın yapılmasına engel olarak hastalık arasında HIV yoktur. Bunun yanında Türk Medeni Kanunu'nda da evliliğe engel durumlar arasında HIV'den bahsedilmemektedir. Sağlık Bakanlığı konu ile ilgili "öneri" niteliğinde ve rıza şartı olmak suretiyle evlilik öncesinde HIV testi yapılmasını önermektedir.⁴ Ancak kişilerin rızası olmadığı durumda bu testin yapılması hasta hakları arasında bulunan rıza şartına aykırılık teşkil edecektir. Danışana bu bilgiler anlatıldı.

30-M Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: Danışanın işyeri salgın sebebiyle kronik hastalığı olan kişilerin evden çalışma düzenine geçeceğini duyurmuştur. Ancak mevcut kronik hastalık ile ilgili sağlık raporu talep etmektedir. Danışan ise HIV statüsünü çalıştığı yer ile paylaşmak istememektedir.

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek: Mevcut iç hukuk düzenlemelerimizde Covid-19 salgını dönemiyle ilgili özel sektör çalışanlarının ücretli izne ayrılması gerektiği ile ilgili bir hususa değinilmemiştir. Kamu çalışanlarının idari izne ayrılabilmesi konusunda Cumhurbaşkanlığı Genelgesi yayımlanmış olmasına rağmen özel sektör çalışanları ile nasıl bir yol izlenmesi konusunda açıklama yapılmamıştır. Bu sebeple sağlık raporu talep edilmesi doğrudan bir hak ihlaline işaret etmese de, danışan HIV statüsünü işyerine açıklamak istemediği için başka bir kronik hastalığı hakkında rapor alarak bu raporu iş yerine ibraz etmiştir.

31-B Başvurusu / Mayıs 2020

⁴ [1] Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Kadın ve Üreme Sağlığı Daire Başkanlığı, Evlilik Öncesi Muayene ve Danışmanlık Rehberi, Ankara 2013

Başvuru Konusu:Danışan MEDULA sistemini gizlemek için dilekçe talebinde bulunmuştur.

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek: Sosyal Güvenlik Kurumu'na başvurması adına danışan için dilekçe yazıldı, kendisi ile paylaşılmıştır.

32-F başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: Yabancı uyruklu olan, Türkiye'de öğrenci olan danışan ilaca erişim ile ilgili bilgi aldı.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana Genel Sağlık Sigortası imkanı anlatıldı. Türkiye'de üniversite öğrencisi olan yabancı uyruklu kişilerin, üniversite kaydını yaptırdıktan sonra 3 ay içinde Genel Sağlık Sigortası'na başvuru yapması gerekir. 3 aylık süre sonunda başvuru yapılmazsa, aynı imkandan faydalanma hakkı sona erer. Bu sebeple danışana 3 aylık süreyi geçirmeden GSS başvurusu yapması gerektiği anlatıldı.

33-B Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: Spor salonunda çalışan danışan covid-19 salgını kapsamında kronik hastalık sebebiyle ücretli izne ayrılma imkanının olup olmadığı konusunda bilgi talep etti.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Salgın döneminde kronik hastalığı olan kamu çalışanları için bir Cumhurbaşkanlığı Genelgesi yayımlanmış olsa bile özel sektör çalışanları için net bir mevzuat düzenlemesi yapılmamıştır. Ancak kronik hastalığı olan kişiler sokağa çıkma yasağı kapsamında olduğu için özel sektördeki işverenler bu duruma dayanarak çalışanlarına izin verme yoluna gitmişlerdir. Ancak salgın döneminde çıkarılan 7244 Sayılı Kanun vesilesiyle 4447 Sayılı Kanuna geçici madde eklenerek işverenlere ücretsiz izne ayırma hakkı verilmiş, bu hakkın kullanılması için işçinin onayının gerekmediğini hükme bağlamıştır. Bu sebeple danışanın işvereni kendisini ücretli izne ayırabileceği gibi, ücretsiz izne ayrılmasının da seçenekler arasında olduğu danışana anlatıldı. Danışana sağlık raporunu çalıştığı yere ibraz edip ücretli izne ayrılmayı talep etmesi tavsiye edildi.

34-G Başvurusu / Mayıs 2020

Başvuru Konusu: Yabancı uyruklu olan, Türkiye'de ikametgah izni ile kalan danışan normal şartlarda ülkesine gidiş geliş yaparak ilaç temin etmektedir. Covid-19 salgını sebebiyle ülkesine gidemeyen danışan ilaç temini ve GSS koşulları hakkında bilgi aldı.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana memleketi olan İngiltere'den hekiminin ilaçlarını kargo ile gönderebileceği bilgisi verildi. İlaçları gümrükten teslim alabilmesi için Türkiye'deki bir hekimden HIV pozitif olduğuna dair sağlık raporunu gümrükteki görevlilere göstererek alabileceği anlatıldı. Ayrıca danışana Genel Sağlık Sigortası'na başvuru yapabileceği ve bundan sonra ilaç tedavisine Türkiye'de devam etme imkanı olduğu açıklandı ancak danışan GSS başvurusu yapmak istemediğini belirtti.

35-İ Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Genel Sağlık Sigortalı olan danışan sigortasının HIV tedavisinde kullanılan ilaçları kapsayıp kapsamadığı hakkında bilgi talep etti.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Genel Sağlık Sigortasının HIV tedavisinde kullanılan ilaçları kapsadığı, böyle bir ayırımın söz konusu olmayacağı danışana anlatıldı.

36-A Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Danışan HIV pozitif olmasının memur olmasına engel teşkil edip etmediği konusunda bilgi talep etti.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Devlet memurlarının özlük dosyasında bulunması gereken belgeler 657 Sayılı Kanun'da belirtilmiştir. Bu belgeler arasında HIV test sonuçları yer almamaktadır. Dolayısı ile HIV statüsü memur olmak için bir engel olarak belirlenemez. Danışana konu hakkındaki hakları ayrıntılı anlatılmıştır.

37-R Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Eşinden boşanmış, 4 yaşında çocuğu olan kadın danışan çocuğunun velayetini almak istemektedir. HIV pozitif olmasının velayet talep etmesi önünde engel olup olmadığı ile ilgili bilgi talep etti. Bunun yanında danışan eski eşinin herkesin içinde kendisine "sen AIDS'lisin çocuğuma hastalık bulaştırırsın" diyerek HIV statüsünü komşularının duyacağı şekilde ilan etmiştir. Danışan tüm bu olaylarla ilgili hukuki yollara başvurmak istediğini belirtmiştir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: HIV statüsü kişiye özel bir sağlık bilgisidir. Bu bilginin hukuka aykırı olarak yani kişinin izni ve rızası olmadan başkalarıyla paylaşılması, Türk Ceza Kanunu 136.maddesi uyarınca suç teşkil eder. Danışana eski eşinin bu şekilde kişisel bilgisini yayması da kanun maddesinde belirtildiği gibi suç olarak tanımlanır, bu sebeple danışana konu ile ilgili Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunabilmesi için dilekçe hazırlanıp gönderildi. Danışanın 4 yaşındaki öz çocuğunun velayeti konusunda ise HIV ile yaşayan kişilerin çocuğunun velayetini almasında bir engel görülmediği, tıbbi ve hukuki olarak uygun olduğu anlatılmış velayet konusundaki talepleri hakkında dava açması için avukata yönlendirilmiştir.

38-O Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Türk Silahlı Kuvvetlerinde çalışan danışan HIV teşhisi aldıktan sonra kurum kendisi ile ilişkisinin kesileceğini bildirmiştir. Süreç hakkında bilgi talep etmiştir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana Türk Silahlı Kuvvetleri Sağlık Yeteneği Yönetmeliği'ne göre; Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından maluliyet durumunun tespit edileceği, sonrasında kurum ile ilişkisinin kesileceği anlatılmıştır.

39-U Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: E-Nabız üzerinden kronik hastalığı olduğuna dair rapor alan danışan, raporu çalıştığı kamu kurumuna teslim edecektir. Ancak rapor üzerinde bulunan kare kodun doğrulama için okutulması durumunda HIV tanısının görünüp görünmeyeceği ile ilgili bilgi talep etmiştir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Kare kod ile doğrulanan raporda HIV tanısının başkaları tarafından görülebileceği konusunda danışana bilgi verildi.

40-Z Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Bir Büyükşehir Belediye Başkanlığının bağımsız kuruluşlarından birinde peyzaj birimine iş başvurusu yapmış olan danışan sağlık bilgileri ile ilgili form doldurulması istendiğinde HIV statüsünü beyan etmiştir. Ancak eğitimler geçmiş ve işe başlama aşamasında olan danışanın işe girişi yapılmamıştır. Durumun HIV pozitif olması ile ilgili olduğu danışana bildirilmiştir. Kurum hekimi danışanın tedavi olduğu enfeksiyon hekiminden çalışmasına engel bir durum olmadığına dair sağlık raporu talep etmiştir. Raporu ibraz eden danışanın işe girişi halen gerçekleşmemiştir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Çalışma yaşamı ile ilgili ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü) HIV/AIDS ve Çalışma Yaşamı ile İlgili Davranış Kuralları başlıklı bir yazı yayımlamıştır. Uluslararası kuruluşların bu yayınları örgüte üye olan ülkeler bakımından bağlayıcıdır. Türkiye'nin de 2001 yılında çıkan bu yayına uyum sağlamak yükümlülüğü vardır. Bahsedilen yazıda işe girişte veya periyodik sağlık taramalarında HIV testine yer verilmemesi gerektiği anlatılmıştır.[1] Buna rağmen danışan işe kabul edildiğinde kendisi HIV statüsünü paylaşmış olsa da, çalışmasına engel bulunmadığı konusunda doktor raporu talep edilmiştir. Çalışmasında engel bulunmadığını yazan doktor raporu da kuruma ibraz edildiği halde danışanın işe girişi gerçekleştirilmemiştir. Danışanın isteği üzerine kuruma iş başvurusunun durumu ile ilgili dilekçe ibraz edilmiş, dilekçeye gelen cevapta danışanın "virüsün bulaşma riskinin olduğu söylenmiş, tedavi olduktan sonra tekrar başvurabileceği" tavsiye edilerek işe alınamayacağı bildirilmiştir. İşyeri hekimi ile yapılan telefon görüşmesinde HIV hakkında bilgilendirme yapılmış, şifası mümkün olmayan bir kronik hastalık olduğundan bahsedilmiştir, bunun yanında işyeri hekimine HIV ile yaşayan bir kişinin herhangi bir işte çalışmasında tıbbi ve hukuki bir engel olmadığı da anlatılmıştır. Buna rağmen kurumun iş sağlığı ve güvenliği biriminden gelen olumsuz cevap geldiği için, danışanın isteği doğrultusunda Türkiye avukat yönlendirmesi yapılarak danışanın vekil ile temsil edilmesi sağlanmış, İş Kanunu md.5 hükümleri doğrultusunda ayrımcılık tazminatı için dava süreci başlatılmıştır.

41-G Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Yabancı uyruklu olan, ikametgah izni ile Türkiye'de kalan danışanın ilaca erişimi yoktur. Hamile olan danışan ilaca ücretsiz erişebilmek için ne yapması gerektiği ile ilgili bilgi talep etti.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana memleketi olan İngiltere'den hekiminin ilaçlarını kargo ile gönderebileceği bilgisi verildi. İlaçları gümrükten teslim alabilmesi için Türkiye'deki bir hekimden HIV pozitif olduğuna dair sağlık raporunu gümrükteki görevlilere göstererek alabileceği anlatıldı. Ayrıca danışana Genel Sağlık Sigortası'na başvuru yapabileceği ve bundan sonra ilaç tedavisine Türkiye'de devam etme imkanı olduğu açıklandı. Danışan hamile ve doğumu yakın olduğu için birebir ilgilenilmesi adına derneğimizin danışanın bulunduğu ildeki destek merkezine yönlendirme yapıldı.

42-Y Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: İŖe giriŖte HIV testi istenmesinin hukuka uygun olup olmadığı hakkında bilgi talep etmiŖtir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: alıŖma yaŖamı ile ilgili ILO (Uluslararası alıŖma Örgütü) HIV/AIDS ve alıŖma YaŖamı ile İlgili DavranıŖ Kuralları baŖlıklı bir yazı yayımlamıŖtır. Uluslararası kuruluşların bu yayınları örgüte üye olan ülkeler bakımından bağlayıcıdır. Türkiye'nin de 2001 yılında çıkan bu yayına uyum sağlamak yükümlülüğü vardır. Bahsedilen yazıda iŖe giriŖte veya periyodik sağlık taramalarında HIV testine yer verilmemesi gerektiği anlatılmıŖtır. İ hukukumuzda herhangi bir düzenleme olmamasına karŖında bu uluslararası metin ile bağlı olduğumuz için iŖe giriŖte HIV testi talep edilmesinin uygun olmadığı danıŖana anlatıldı.

43-Y Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Ameliyat olacak olan danıŖan, HIV statüsü sebebiyle doktorun ameliyat gerekleŖtirmek istememesi ve bunun gibi bir ayrımcılığa uğraması durumunda nasıl bir yol izlemesi gerektiği ile ilgili bilgi almak istemiŖtir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Hekimin hastayı reddetmesinin koŖulları Tıbbi Deontoloji Nizamnamesinde açıklanmıŖtır. Hekime Ŗahsi ve mesleki konulara dayanarak hastayı reddetme hakkı tanınmıŖtır. Ancak hastanın HIV pozitif olması Ŗahsi sebepler veya mesleki sebepler kapsamında değerlendirilemez. ünkü enfeksiyon kontrol yöntemleri bakımından standart prosedürün uygulanması HIV pozitif bir hastanın ameliyatını gerekleŖtirmek aısından yeterlidir. Bu durum danıŖana anlatılarak hekimin ameliyatı yapmak istememesinin durumunda hak ihlaline uğradığı anlamına geleceği, gerek i hukukumuzdan Hasta Hakları Yönetmeliği, Türk Ceza Kanunu ve sair mevzuata dayanarak ilgili Ŗikayetleri yapabileceği danıŖana anlatılmıŖtır.

44-E Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Psikolog olan danıŖan devlet memuru olmak istediğini ancak HIV statüsünün engel olup olmayacağı hususunda hukuki danıŖmanlık talep etmiŖtir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Türkiye'de ulusal yada uluslararası mevzuatta HIV statüsündeki kiŖilerin devlet memuru olmalarına iliŖkin engel bir düzenleme yoktur. Hiv statüsü kiŖisel sağlık verileri kapsamında olduğundan kanunen zorunlu olan haller dıŖında kimseyle paylaŖma zorunluluğu yoktur. Dolayısıyla memurluğa giriŖte HIV statüsünün paylaŖılmasının istenmesi hukuka aykırı olacaktır. DanıŖana bu doğrultuda gerekli bilgilendirmeler yapılmıŖ ve HIV statüsünün memuriyete engel bir durum olmadığı kendisine aktarılmıŖtır.

45-R Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: DanıŖan sağlık alıŖanı olup devlet memuru olmak istediğini ancak HIV statüsünün engel olup olmayacağı hususunda hukuki danıŖmanlık talep etmiŖtir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Türkiye'de ulusal yada uluslararası mevzuatta HIV statüsündeki kiŖilerin devlet memuru olmalarına iliŖkin engel bir düzenleme yoktur.

Sağlık çalışanlarına engel de bir düzenleme olmadığı gibi HIV statüsündeki sağlık çalışanlarının çalışma esaslarını düzenleyen hükümlerde bulunmamaktadır. Bilindiği üzere; her ne kadar HIV tanısı doğrulandıktan sonra sadece istatistiki amaçlı olarak Sağlık Bakanlığı'na bildirim zorunlu ise de bu bildirim dahi kişisel bilgiler kodlanmış biçimde bakanlığa gönderilir. Bunun sebebi damgalama ve ayrımcılığa açık bir statü olması sebebiyle mahremiyet hakkının korunmaya çalışılmasıdır. Hiv statüsü kişisel sağlık verileri kapsamında olduğundan kanunen zorunlu olan haller dışında kimseyle paylaşma zorunluluğu yoktur. Dolayısıyla memurluğa girişte HIV statüsünün paylaşılmasının istenmesi hukuka aykırı olacaktır. Danışana bu doğrultuda gerekli bilgilendirmeler yapılmış ve HIV statüsünün hekim olmasına engel bir durum olmadığı kendisine aktarılmıştır.

46-S Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Danışan, daha yeni HIV tanısı aldığını ve eğer mümkünse HIV statüsünden ötürü malulen emekli olmak istediğini beyan etmiş ve bu konuda danışmanlık talep etmiştir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Malulen emekli olabilmek için gerekli şartlar kanunda sayılmış olup ilk ve en önemli şart, çalışma gücünde en az yüzde 60 kayıp olduğuna dair sağlık kurulu raporudur. Diğer bir husus; kişi, kişinin en az 1.800 gün prim ödemesi veya prim ödemesini borçlanma ile 1.800 güne tamamlaması gerekmektedir. Görüldüğü üzere malulen emeklilik için sayılan şartlarda ayrıca herhangi bir hastalık özel olarak sayılmadığı gibi HIV statüsünde özel olarak sayılmamıştır. Dolayısıyla malulen emekli olabilmek için HIV statüsünden bağımsız olarak kanunda sayılan şartların olup olmadığına bakılmalıdır. HIV, Dünya Sağlık Örgütüne göre kronik rahatsızlıklar listesinde olup tek başına malulen emeklilik için bir sebep sayılmamıştır.

47-A Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Danışan devlet memuru olmak istediğini ancak HIV statüsünün engel olup olmayacağı hususunda hukuki danışmanlık talep etmiştir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Türkiye'de ulusal yada uluslararası mevzuatta HIV statüsündeki kişilerin devlet memuru olmalarına ilişkin engel bir düzenleme yoktur. Sağlık çalışanlarına engel de bir düzenleme olmadığı gibi HIV statüsündeki sağlık çalışanlarının çalışma esaslarını düzenleyen hükümlerde bulunmamaktadır. Bilindiği üzere; her ne kadar HIV tanısı doğrulandıktan sonra sadece istatistiki amaçlı olarak Sağlık Bakanlığı'na bildirim zorunlu ise de bu bildirim dahi kişisel bilgiler kodlanmış biçimde bakanlığa gönderilir. Bunun sebebi damgalama ve ayrımcılığa açık bir statü olması sebebiyle mahremiyet hakkının korunmaya çalışılmasıdır. Hiv statüsü kişisel sağlık verileri kapsamında olduğundan kanunen zorunlu olan haller dışında kimseyle paylaşma zorunluluğu yoktur. Dolayısıyla memurluğa girişte HIV statüsünün paylaşılmasının istenmesi hukuka aykırı olacaktır. Danışana bu doğrultuda gerekli bilgilendirmeler yapılmış ve HIV statüsünün hekim olmasına engel bir durum olmadığı kendisine aktarılmıştır.

48-M Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu : Danışan 25 Haziran'da askere gitmeye hazırlanmakta olup, daha yeni HIV tanısı almıştır. HIV tanısının askerliğe engel olduğunu bilen danışan yinede askerliğe gitmek istediğini bunun ne gibi sonuçlar doğurabileceğini sormuştur.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek:Danışana HIV statüsünün TSK Sağlık Yeteneği Yönetmeliğinde askerliğe engel hallerden sayıldığını bu sebeple askere gitse dahi oradaki muayenelerde HIV testinin yapılacağı ve bu muayenelerin sonucuna göre askerlikle ilişkisinin kesileceği anlatılmış bu sebeple henüz gitmeden askerlik şubesinden gerekli muafiyet işlemlerini yapması önerilmiştir.

49- M Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu : Danışan kamu çalışanı olup, covid-19 salgını kapsamında çıkarılan son genelgeye göre idari izinli sayılıp sayılmadığını öğrenmek istemiştir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana Sağlık Bakanlığı'nın idari izinli sayılan kamu çalışanlarına bir kod gönderdiği, bu koda göre idari izinin devam edip etmediğini sorgulayabileceği bilgisi verilmiştir.

50-A Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Danışanın eşi şu anda cezaevinde olup cezaevinde HIV tanısı almıştır. Danışan, eşi cezaevine girmeden önce bedelli askerlik için gerekli parayı yatırdığını, bu parayı almasının mümkün olup olmadığı hakkında hukuki danışmanlık talep etmiştir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: HIV statüsündeki bireyler askerlikten muaf sayıldığı için danışana, cezaevinden eşinin sağlık dosyasını talep edebileceği ve alacağı sağlık dosyasında bulunan HIV statüsünü gösteren rapor ve çıkarılacak özel vekaletname ile Askerlik Şubesine başvurup eşinin yatırmış olduğu parayı geri alabileceği konusunda danışmanlık verilmiş ve danışanın cezaevinden sağlık dosyası talep edebilmesi için dilekçe yazılmıştır. Danışan gerekli evrakları toplamış ve eşinin yatırmış olduğu bedelli askerlik parasını geri alabilmiştir.

51-H Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Danışan HIV tanısı almış olup sigorta borcundan ötürü ilaca erişim sağlayamamaktadır. Bu konuda hukuki danışmanlık talep etmiştir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana 4A,4B,4C kapsamında sigortalı olmayanların zorunlu olarak genel sağlık sigortası kapsamına alındığı ve aylık o yıl için belirlenen bir miktarda yatırılan prim karşılığı GSS'li olabileceği aktarılmıştır. Ancak prim ve borcu ödeme durumunun olmaması halinde ise gelir testi için Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına müracaat edebileceği ve verilen karar üzerine prim ödemediği GSS'li olabileceği aktarılmıştır.

52-Y Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Danışan KPSS'ye hazırlanmakta ancak HIV statüsünün memuriyete engel olup olmadığı konusunda hukuki danışmanlık talep etmektedir.

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek: Türkiye'de ulusal ya da uluslararası mevzuatta HIV statüsündeki kişilerin devlet memuru olmalarına ilişkin engel bir düzenleme yoktur.

Bilindiği üzere; her ne kadar HIV tanısı doğrulandıktan sonra sadece istatistiki amaçlı olarak Sağlık Bakanlığı'na bildirim zorunlu ise de bu bildirim dahi kişisel bilgiler kodlanmış biçimde bakanlığa gönderilir. Bunun sebebi damgalama ve ayrımcılığa açık bir statü olması sebebiyle mahremiyet hakkının korunmaya çalışılmasıdır. HIV statüsü kişisel sağlık verileri kapsamında olduğundan kanunen zorunlu olan haller dışında kimseyle paylaşma zorunluluğu yoktur. Dolayısıyla memurluğa girişte HIV statüsünün paylaşılmasının istenmesi hukuka aykırı olacaktır. Danışana bu doğrultuda gerekli bilgilendirmeler yapılmıştır.

53-M Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Güvenlik görevlisi olarak çalışan danışan Covid-19 salgını sebebiyle izin alıp alamayacağı konusunda hukuki danışmanlık talep etmiş gerekirse rapor alıp alamayacağını sormuştur.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: İstirahat raporu verme hususunun hekim veya sağlık kurulu takdirinde olan bir konu olduğunu ancak bununla birlikte işçilerin sık sık rapor almak suretiyle işe gelmedikleri durumlarda Yargıtay'ın, sık sık rapor almanın işveren bakımından haklı fesih sebebi sayılabileceğine dair kararları olduğu hususu hatırlatılmıştır.

54-İ Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Danışan, yeni tanı almıştır. Tedaviye başlamadan önce ilaca ücretsiz erişmek için Genel Sağlık Sigortası yaptırmak istediği için bilgi talep etmiştir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana GSS başvuru süreci ile ilgili bilgi verildi. Yaşadığı yerdeki Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfına gidip gelir testi yaptırması gerektiği, gelir testi sonucunda kendisinin GSS'ye başvurma hakkının doğacağını ve aylık 88.29 TL ödeyerek ilaçlarını ücretsiz temin edebileceği anlatılmıştır.

55-R Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Danışan 2018'de hastanede yapılan bir işlem sonrasında kendisine HIV bulaşı gerçekleştiğini ve bu konuda avukat yardımıyla hastaneye karşı dava açtıklarını söylemiş ve bu konuda avukatına hukuki destek verip veremeyeceğimiz hususunu öğrenmek istemiştir.

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana avukatının tarafımıza ulaşması halinde tüm sürece destek sunabileceğimiz bilgisi verilmiştir. Danışanın avukatı ulaşınca kendisine HIV'e ilişkin dökümanlarla hukuki destek sunulmuştur.

56-Ö Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: İşe girişlerde sürekli HIV testi istendiği için iş bulmakta zorluk çektiğini belirten danışan, ilaçlarına erişimde sıkıntı çektiğini iletmış ve ilaçlarına erişim konusunda hukuki danışmanlık talep etmiştir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: 4A,4B,4C kapsamında sigortalı olmayanların zorunlu olarak genel sağlık sigortası kapsamına alındığı ve aylık o yıl için belirlenen bir miktarda yatırılan prim karşılığı GSS'li olabileceği; prim ödeme durumunun olmaması

halinde ise gelir testi için Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına müracaat edebileceği ve verilen karar üzerine prim ödemediği GSS'li olabileceği aktarılmıştır.

Başvuruya İlişkin Son Durum: Danışan arkadaşının desteğiyle aylık primleri yatırabileceğini ve bu yüzden Genel Sağlık Sigortasına başvurduğunu belirtmiştir.

57-A Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu: Danışan aile hekimi olup, evlilik izni için kendisine başvuran çiftlerden birinin HIV statüsünde olduğunu ve evlilik izni konusunda diğer eşten yazılı onam alma yükümlülüğünün olup olmadığını sormuştur.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Evlilik öncesinde yapılması zorunlu testler Umumi Hıfzıssıhha Kanununda belirlenmiştir. Bu zorunlu testler arasında HIV testi bulunmamaktadır. Dolayısı ile evlilik için gerekli sağlık raporunun verilmesinde diğer eşten yazılı onam almak hukuka aykırı bir işlemdir. Danışana hukuken böyle bir yükümlülüğünün olmadığını ve kanunda sayılı testleri yapıp onlar hakkında bilgilendirme yapmasının yeterli olduğu anlatıldı.

58-M Başvurusu / Haziran 2020

Başvuru Konusu : Danışan kamu çalışanı olup, covid-19 salgını kapsamında çıkarılan son genelgeye göre idari izinli sayılıp sayılmadığını öğrenmek istemiştir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana Sağlık Bakanlığı'nın idari izinli sayılan kamu çalışanlarına bir kod gönderdiği, bu koda göre idari izinin devam edip etmediğini sorgulayabileceği bilgisi verilmiştir.

59-E Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: Danışanın eline dikiş atılırken hekimin eline iğne batmış olup danışan rencide edilme korkusundan ötürü o anda HIV statüsünü söyleyememiştir. Her ne kadar bu tür iğne batımı kazalarında hastaya kan testi yapılsa da danışan hekime önlem alabilmesi için kendisi söylemek istemektedir. Nasıl bir yol izleyebileceğine ilişkin danışmanlık talep etmiştir.

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana PEP'ten bahsedilmiş olup Post Exposure Prophylaxis (Riskli temas sonrası önleme tedavisi) yani kısaca PEP, mevcut HIV tedavisi ilaçlarından bazılarının HIV'e karşı önleme tedavisi olarak kullanılmasıdır. PEP'in amacı virüse maruz kalmış bireyde, HIV enfeksiyonunun yayılarak gelişmesini önlemektir. Sağlık Bakanlığı PEP tedavisini sağlık çalışanlarına ücretsiz sağlamakta olup, hekimin bu tedaviye erişimi için paylaşabileceği, hekimin bu sebeple kendisini kötü muameleye maruz bırakmasının hukuka aykırı olacağı anlatılmış ve danışan hekim ile statüsünü paylaşmıştır.

60-B Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: Danışan yeni HIV tanısı almış olup, MEDULA sistemi ve e-nabız sistemi hakkında bilgi almak istemiştir.

Başvuruya Sağlanan Hukuki Destek: Medula sistemi "reçete onay sistemi / reçete provizyon sistemi" şeklinde tanımlanan ve tüm eczacı ve hekimlerin kişilerin TC kimlik numarası ile tüm ilaç geçmişine ulaşabildikleri ve sadece kimlik ibrazı ile açtırılıp/kapatılabileceği bir sistemdir.

61-B Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: Yeni bir işe başlayacak olan danışandan işe giriş muayene raporu istenmiştir. Danışan bu muayenede HIV testinin yer alıp almadığını öğrenmek istemiştir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkındaki Yönetmeliğin ekinde yer alan İşe Giriş/Periyodik Muayene Formunda HIV testinin sayılmadığı belirtilmiş, dolayısıyla HIV testinin işe giriş için ve periyodik muayenelerde zorunlu bir test olmadığı hususunda bilgi verilmiştir. Zira ILO HIV/AIDS ve Çalışma Yaşamıyla İlgili Davranış Kuralları'na göre; İş için başvuranlardan ya da çalışanlardan HIV'le ilgili kişisel bilgi vermelerini istemenin herhangi bir gerekçesi olamaz. Ayrıca, çalışanların da bu tür bilgileri iş arkadaşlarına verme gibi bir yükümlülükleri olamaz. İşçilerin sağlık statülerine ilişkin konularda, kişisel verilerine erişimin gizliliğe ilişkin kurallara tabi olması gerekmektedir. Danışana bu bilgiler ışığında HIV testi içermeyen bir işe giriş muayenesi yaptırabileceği bunuda girişte atıf yaptığımız yönetmelik ekini örnek göstererek yapabileceği söylenmiştir.

62-A Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: Yabancı uyruklu olan, Türkiye'de ikamet izni ile uzun zamandır kalan danışan salgın sebebiyle ülkesine gidiş geliş yapamayan danışan 3 aydır ilacını kullanamamaktadır. İlaça erişim ile ilgili bilgi talep etmiştir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana Türkiye'de en az 1 yıldır ikamet izni ile kalan yabancıların genel sağlık sigortası başvurusunda bulunabileceği, GSS başlangıcından önce Türkiye'de tanı almamış olması durumunda HIV tedavisinde kullanılan ilaçların GSS kapsamında ödeneceği anlatıldı. Danışan GSS başvurusu yapmakla ilgili düşüneceğini, daha sonra bizimle tekrar iletişime geçeceğini beyan etmiştir.

63-M Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: Danışan, daha yeni HIV tanısı aldığını ve eğer mümkünse HIV statüsünden ötürü malulen emekli olmak istediğini beyan etmiş ve bu konuda danışmanlık talep etmiştir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Malulen emekli olabilmek için gerekli şartlar kanunda sayılmış olup ilk ve en önemli şart, çalışma gücünde en az yüzde 60 kayıp olduğuna dair sağlık kurulu raporudur. Diğer bir husus; kişi, kişinin en az 1.800 gün prim ödemesi veya prim ödemesini borçlanma ile 1.800 güne tamamlaması gerekmektedir. Görüldüğü üzere malulen emeklilik için sayılan şartlarda ayrıca herhangi bir hastalık özel

olarak sayılmadığı gibi HIV statüsünde özel olarak sayılmamıştır. Dolayısıyla malulen emekli olabilmek için HIV statüsünden bağımsız olarak kanunda sayılan şartların olup olmadığına bakılmalıdır. HIV, Dünya Sağlık Örgütüne göre kronik ahatsızlıklar listesinde olup tek başına malulen emeklilik için bir sebep sayılmamıştır.

64-B Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: İşe girişlerde sürekli HIV testi istendiği için iş bulmakta zorluk çektiğini belirten danışan, prim borcu olduğunu ve bu yüzden ilaçlarına erişimde sıkıntı çektiğini iletmış ve ilaçlarına erişim konusunda hukuki danışmanlık talep etmiştir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: 4A,4B,4C kapsamında sigortalı olmayanların zorunlu olarak genel sağlık sigortası kapsamına alındığı ve aylık o yıl için belirlenen bir miktarda yatırılan prim karşılığı GSS'li olabileceği; prim ödeme durumunun olmaması halinde ise gelir testi için Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına müracaat edebileceği ve verilen karar üzerine prim borcu olsa dahi prim ödemediği GSS'li olabileceği aktarılmıştır.

Başvuruya İlişkin Son Durum: Danışan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına müracaat etmiştir sonucu beklenmektedir.

65-A Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: Danışan yeni tanı almış olup temel hakları konusunda bilgilendirme talep etmiştir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana temel haklar konusunda danışmanlık sağlanmıştır.

66-A Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: Danışan malulen emeklilik konusunda bilgi almak istemiştir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Malulen emekli olabilmek için gerekli şartlar kanunda sayılmış olup ilk ve en önemli şart, çalışma gücünde en az yüzde 60 kayıp olduğuna dair sağlık kurulu raporudur. Diğer bir husus; kişi, kişinin en az 1.800 gün prim ödemesi veya prim ödemesini borçlanma ile 1.800 güne tamamlaması gerekmektedir. Görüldüğü üzere malulen emeklilik için sayılan şartlarda ayrıca herhangi bir hastalık özel olarak sayılmadığı gibi HIV statüsünde özel olarak sayılmamıştır. Dolayısıyla malulen emekli olabilmek için HIV statüsünden bağımsız olarak kanunda sayılan şartların olup olmadığına bakılmalıdır. Danışana bu yönde bilgi verilmiştir.

67-O Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: Danışan sağlık çalışanı olup özel bir hastaneye iş başvurusunda bulunmuştur. Danışan işe giriş muayenesi için kendisinden kan aldıklarını ve ELİSA testi yapılmasından endişe ettiğini söyleyip eğer HIV statüsü öğrenilirse nasıl bir yol izleyebileceğine ilişkin danışmanlık talep etmiştir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkındaki Yönetmeliğin ekinde yer

alan İşe Giriş/Periyodik Muayene Formunda HIV testinin sayılmadığı belirtilmiş, dolayısıyla HIV testinin işe giriş için ve periyodik muayenelerde zorunlu bir test olmadığı hususunda bilgi verilmiştir. Ayrıca başvuru konusunda yer alan hak ihlalleri ve bu ihاللerden ötürü suç duyurusunda bulunabileceği konusunda danışmanlık sağlanmışır. Zira ILO HIV/AIDS ve Çalışma Yaşamıyla İlgili Davranış Kuralları'na göre; İş için başvuranlardan ya da çalışanlardan HIV'le ilgili kişisel bilgi vermelerini istemenin herhangi bir gerekçesi olamaz. Ayrıca, çalışanların da bu tür bilgileri iş arkadaşlarına verme gibi bir yükümlülükleri olamaz. İşçilerin sağlık statülerine ilişkin konularda, kişisel verilerine erişimin gizliliğe ilişkin kurallara tabi olması gerekmektedir.(m.4/7) Diğer bir husus; hiçkimsenin vücut bütünlüğüne kişinin onayı alınmaksızın müdahalede bulunulamaz. Dolayısıyla kişinin aydınlatılmış onamı olmadan ELİSA testi yapılmasının hukuka aykırı olacağı ve bu konuda kan verdiği sağlık kuruluşu ile tekrardan iletişime geçebileceği yönünde danışmanlık verilmiştir.Danışana HIV testi yapılmamış, danışan işe girmiştir.

68-A Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: Danışan evlilik izni için randevu almış olup yasal prosedür hakkında bilgi almak istemiştir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Evlilik öncesinde yapılması zorunlu testler Umumi Hıfzıssıhha Kanununda belirlenmiştir. Bu zorunlu testler arasında HIV testi bulunmamaktadır. Ancak uygulamada sıklıkla evlilik izni sırasında yapılan testler arasında HIV testinede rastlanılmakta olup danışana bu yönde bilgi verilmiştir.

69-Ö Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: Danışan asker olmak istemektedir. Hıv statüsünün zorunlu askerlik dışında asker olmasına engel olup olmadığını öğrenmek istemektedir

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Türk Silahlı Kuvvetleri personellerinde aranan sağlık koşulları Türk Silahlı Kuvvetleri Sağlık Yeteneği Yönetmeliği ile belirlenmektedir. Söz konusu yönetmeliğin 6. Maddesinde sağlık durumuna göre personelin nasıl gruplandırılacağı, yönetmeliğin hastalık ve arızalar listesinde ise hastalıkların bu gruplara göre nasıl değerlendirileceği yer almaktadır. Maddeye göre bireyler askerliğe elverişli ve askerliğe elverişli değil olmak üzere iki gruba ayrılır. Yönetmeliğe ek hastalıklar ve arızalar listesi Enfeksiyon Hastalıkları bölümü 52. Madde'de, doğrulama testleriyle kanıtlanmış HIV enfeksiyonu D grubu hastalıklar arasında yer almakta ve askerliğe elverişli değildir olarak sınıflandırılmaktadır. Dolayısıyla HIV tanısı alan kişilerin Türk Silahlı Kuvvetlerine bağlı olarak çalışamayacağı danışana anlatıldı.

70-B Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: Danışan HIV muayenesi için işyerinden izin alınca işyeri hekimi danışanı muayene etmek istemiş danışan kendisinden kan testi alınmasından ve HIV statüsünün ortaya çıkmasından korkmaktadır, hukuki danışmanlık talep etmiştir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkındaki Yönetmeliğin ekinde yer alan İşe Giriş/Periyodik Muayene Formunda HIV testinin sayılmadığı belirtilmiş, dolayısıyla HIV testinin işe giriş için ve periyodik muayenelerde zorunlu bir test olmadığı

hususunda bilgi verilmiştir. Ayrıca başvuru konusunda yer alan hak ihlalleri ve bu ihlallerden ötürü suç duyurusunda bulunabileceği konusunda danışmanlık sağlanmıştır. Zira ILO HIV/AIDS ve Çalışma Yaşamıyla İlgili Davranış Kuralları'na göre; İş için başvuranlardan ya da çalışanlardan HIV'le ilgili kişisel bilgi vermelerini istemenin herhangi bir gerekçesi olamaz. Ayrıca, çalışanların da bu tür bilgileri iş arkadaşlarına verme gibi bir yükümlülükleri olamaz. İşçilerin sağlık statülerine ilişkin konularda, kişisel verilerine erişimin gizliliğe ilişkin kurallara tabi olması gerekmektedir.(m.4/7) Danışana bu bilgiler ışığında muayene sırasında HIV testi istenmesi halinde işyeri hekimi ile konuşabileceği ve HIV testi vermek zorunda olmadığı konusunda danışmanlık verilmiştir.

71-B Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: Bir kamu kurumunda avukat olarak çalışacak olan danışan, HIV ile yaşıyor olmasının göreve kabul anlamında bir engel teşkil edip etmeyeceği konusunda bilgi talep etmiştir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana memuriyet için gerekli belgelerin 657 sayılı kanunda belirtildiği, HIV testi istenmesinin bir mecburiyet olmadığı gibi kişisel bilgilerin ele geçirilmesi suçunu oluşturabileceği anlatıldı. Bu sebeple memur olarak çalışmasında bir engel olmadığı danışana açıklandı.

72-K Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: Danışan MEDULA sistemindeki bilgileri gizlemek istediğini belirtmiş, bunun içinde yapması gerekenleri öğrenmek için başvurmuştur.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana MEDULA gizlemek için bir dilekçe hazırlanmış ve ilgili SGK birimine ibraz edebilmesi için kendisiyle dilekçe paylaşılmıştır.

73-E Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: Danışan askerlik muafiyet belgesinde HIV tanısının görünüp görünmeyeceği ile ilgili bilgi talep etmiştir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana askerlik muafiyet belgesinde muafiyet sebebinin yazmadığı konusunda bilgi verilmiştir.

74-B Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: E-devletten üniversite kaydını yapacağını belirten danışan, kayıt yaptırırken HIV statüsünün kayıt yaptıracağı üniversite tarafından görünme ihtimalinin olup olmadığı konusunda bilgi talep etmiştir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana HIV statüsünün kişisel veri olduğu, bu sebeple izni olmadan herhangi bir kurum veya kişi tarafından görüntülenmesinin mümkün olmadığı anlatıldı.

75-Ö Başvurusu / Temmuz 2020

Başvuru Konusu: Yabancı uyruklu olan, Türkiye'de ikamet izni ile kalan danışan ilaca erişim ile ilgili bilgi talep etmiştir.

Başvurucuya Sağlanan Hukuki Destek: Danışana Türkiye'de en az 1 yıl ikamet izni ile kalan kişilerin Genel Sağlık Sigortası'na başvurma hakkı olduğu anlatıldı. GSS başlangıç

tarihinden önce Türkiye’de tanı almamış olan yabancıların HIV tedavisinde kullanılan ilaçlarının GSS kapsamında karşılanma imkanı olduğu anlatıldı. Danışan SGK ile görüşüp GSS başvurusu yapacağını belirtti.

G.SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Çıkan rapor sonucunda HIV ile yaşayan bireylerin en fazla ihlâlâ uğrayan hakları, ilk ve ikinci raporda da olduğu gibi Özel Hayatın ve Aile Yaşantısının Gizliliğın hakkıdır. Bu raporda yer alan başvuruların çoğunda başvurucuların bu hakkı çalışma hayatlarında ihlal edilmiştir. Bunun sebebi de raporun başında da değinildiği üzere iş yaşantısında istenen hukuka aykırı HIV testidir. Yapılan bir araştırmaya göre⁵, HIV’le yaşayan bireyler, iş yaşamında kendilerine yönelik damgalamanın yüksek olduğunu belirtmiş, katılımcıların neredeyse tamamı HIV statülerinin belirttikleri zaman iş bulmanın imkansız olduğunu ifade etmişlerdir. İşverenlerin, işçi adaylarını zorla HIV testine maruz bırakmaları, iş başvurularında ifşa edilme ve damgalama korkusunu artırmaktadır. Bu da bireyleri HIV statülerini gizlemeye yöneltmektedir. Gizlilik ise birtakım sorunları beraberinde getirmektedir. İkili bir yaşam sürme çabası bireylerin psikolojilerini bozmakta, kişiliklerini etkilemektedir. HIV/AIDS statülerini gizleyen işçiler, tedavileri için gereken izni alamamakta, ifşa olma korkusuyla iş yerinde ilaçlarını kullanamamaktadır. Bu durum da tedaviyi sekteye uğratmaktadır.

Oysa bu ikili duruma yol açmamak için ILO tarafından iş yerinde uygulanabilecek bir takım davranış kuralları getirilmiştir. Bu kurallara göre⁶; Çalışma yaşamında HIV’le mücadele edebilmek için dayanışmanın ve ayırım gözetmeksizin tüm işçilere bakım ve desteğın sağlanması önemlidir. Ayrıca tüm işçilerin sağlık hizmetlerine ulaşmaları sağlanmalı, onlara bağımlı kişiler ise sosyal güvenlik kapsamındaki hizmetlerle mesleki programlardan yararlanabilmelidir. İşverenler, HIV’in geçişini ve işçilerinin sağlık statüsü sebebi ile ayrımcılığa maruz kalmalarını önlemek ve buna yönelik politika geliştirmek amacı ile işçiler ve onların temsilcileriyle dayanışma içinde olmalıdırlar. Bu kapsamda, işverenler, işçiler ve kuruluşları, işçilerin ve işverenlerin ihtiyaçlarını karşılayıcı politikaların geliştirilmesinde yapıcı olmalı ve işbirliği çerçevesinde, HIV’in önlenmesine yönelik eğitici planlar, davranışsal değışimi destekleyen ve pratik çözümler, HIV’le yaşayan bireyler ile bundan etkilenenlerin bakımına ve desteklenmesine yönelik önlemler ve en önemlisi işyerinde ayrımcılığa ve damgalamaya yönelik önlemler olarak iş yerindeki çalışma barışını sağlamalıdır. İşverenler yine dayanışma içerisinde, işyerlerindeki işçilerin HIV önleme, bakım ve destek hizmetleriyle işletmenin bu konudaki politikaları hakkında bilgilendirilmelerini sağlamalı; bu kapsamda HIV’le yaşayanlar ile hastalıktan etkilenen kişilere ayrımcılık yapılmasını önleme, özel bir takım haklar tanıma gibi yöntemlere de başvurmalıdırlar.

Yine, işverenler HIV’le yaşayan veya enfeksiyondan etkilenen işçilere karşı ayrımcılık

⁵ KASAPOĞLU, Aytül; ÇABUK KAYA, Nilay; TURAN, Feryal; KUŞ, Elif, Türkiye’de HIV ile Yaşayan Kişilerin Hassasiyet/Savunmasızlık Araştırması/Değerlendirmesi Üçüncü Taslak Rapor, Ankara, Sosyoloji Derneği, 2007, s. 31- 34.

⁶ https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---protrav/---ilo_aids/documents/publication/wcms_114155.pdf

içeren iş yeri politikalarından kaçınmalıdır. İşçiler işlerini HIV statülerine dayalı ayrımcılık ve damgalamaya maruz kalmadan özgürce yapabilmeli, 8.maddede belirtilen durumlar ayırık kalmak koşulu ile HIV testleri uygulanmamalı, HIV'le yaşayan işçilerin çalışmaları, sağlıkları elverdiği müddetçe teşvik edilmeli, AIDS'le yaşayan işçinin sağlık durumunun fiziksel olarak çalışmaya elvermemesi durumunda, iş ilişkisi işçinin tüm sosyal hakları da gözetilmek sureti ile yasalara uygun bir şekilde ayrımcılık içermeyecek şekilde sonlandırılmalıdır. HIV'le yaşayan işçiye yönelik diğer işçilerin ayrımcı tutumlarına yönelik disiplin uygulamalarının çerçevesinin çizilmesi gerekir . Zira işveren, işçiyi diğer işçilere karşı da korumakla yükümlüdür. İş yerinde çalışan diğer işçiler ile işçi kurumları da HIV ile ilgili ayrımcılığın önlenmesi politikalarının istişaresi için işverenlerle görüşmeli, ayrımcılığa karşı tutum sergilemeli, HIV'den korunma ve hastalığı önleme konularını gündeme getirmeli, HIV ile ilgili bilgi edinmeli, önleme ve tedavi konularındaki bilinç ve duyarlılık düzeylerini genişletmeli, iş yerinde alınması gerekli önlemler konusunda işverenle ortaklaşa hareket etmeli ve alınacak önlemlere uyulmalı, iş yerindeki işçilerin kişisel verilerinin gizliliğine özen gösterilmeli ve gönüllülük temelinde testleri teşvik etmelidir. HIV'le yaşayan bireylerin iş yaşamında ayrımcılığa maruz kalmaması için, işveren ve işçiler HIV konusunda bilgilendirilmeli, HIV'in geçiş yolları ile korunma yolları konusunda bilinci sağlayacak çalışmalar yapılmalıdır. İşverenler hem uluslararası sözleşmelere hem de ulusal mevzuata uygun olacak şekilde, işçileri arasında ayırım gözetmeksizin, eşitlik ilkesini hayata geçirmelidirler. İşveren iş yerinde HIV'le yaşayan işçilerin psikolojik tacize maruz kalmaması için gerekli önlemleri almalıdır. İşverenler, HIV'le yaşayan işçilerin sağlığını ve yaşamını koruyup gözetmeli, tedavileri için her türlü kolaylığı ve yardımı sağlamalıdır. İşçilerin kişisel sağlık verilerinin korunması için gerekli özen gösterilmeli bunun için uluslararası hukuk, iç mevzuat ile etik ve yasal açıdan eksik hususları tamamlayıcı niteliği olan etik kod ve ilkelere riayet edilmelidir.⁷

Son olarak yine davranış kurallarında belirtildiği üzere HIV testleri işyerlerinde yapılmamalıdır. Böyle bir uygulama gereksizdir ve yapıldığında işçilerin insan haklarını ve saygınlıklarını zedeleyecektir. Çünkü, test sonuçları açıklanabilir ya da istismar edilebilir; işçilerden bu konuda alınacak onay her zaman kendi özgür iradelerinin sonucu olmayabilir ya da testle ilgili gerçekleri ve sonuçları eksiksiz biçimde dikkate almayabilir. İşyerlerinin dışında bile, HIV ile ilgili olup özel tutulması gereken testler işçilerin kendi bilinçli onayları sonucu gerçekleştirilmeli ve tam gizlilik koşullarında yalnızca vasıflı personel tarafından yapılmalıdır.

⁷ AKBAŞ, Öncel Onur, HIV/AIDS'LE YAŞAYAN BİREYLERİN İŞ YAŞAMINDA KARŞILAŞTIKLARI AYRIMCILIKLAR(T.C. İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ YÜKSEK LİSANS TEZİ), syf 130